VESTERN

B. FRIMARK

ARI PODZERO

TRAGOM ZLATA

BROJ 49 ● 200 DINARA

RÖTO BIBLIOTEKA X-100

VESTERN

49

1987

B. Frimark

GARI RODŽERS — TRAGOM ZLATA

X-100

Odgovorni urednik
Milorad Predojević

Urednici izdanja
Piroška Matić
Jova Čanadanović

Recenzent
V. Urban

Izdaje i štampa: NIŠRO »Dnevnik«, OOUR Izdavačka delatnost, Bulevar 23. oktobra 31, Novi Sad, telefon (021) 621-555 ● žiro-račun 65700-603-6350 ● Direktor NIŠRO »Dnevnik«: ***Jovan Smederevac*** *● Rukovodilac OOUR Izdavačka delatnost:* ***Ilija Vojnović*** *● Glavni i odgovorni urednik:* ***Todor Đurić*** *● Tehnički urednik:* ***Julij Arvanitidis*** *● Sekretar Redakcije:* ***Zdenka Karabasil*** *● Korektor:* ***Sava Mašević***
Tiraž: 32.000 primeraka

B. Frimark

GARI RODŽERS TRAGOM ZLATA

1.

Događaji u Grintaunu, gradiću u izgradnji, u Larami-planinama, zadržali su Stiva i omogućili Agliju Džeku da mu on još više izmakne. Uz to se traper, goneći ubicu svog poočima, morao zadovoljiti da ga sledi oslanjajući se na priče i prepričavanja onih koji su ga navodno videli. Tako je od nekih trgovaca doznao da je čovek, koji je odgovarao opisu ubice iz Nevade, viđen mesec dana ranije u Kanzas-Sitiju.

Stiv Batler se uputio na jug.

2.

Ovde nešto smrdi!

Mladić, na koga se primedba bez sumnje odnosila, preču te uvredljive reči. Bio je odeven u odeću od jelenske kože; na nogama je nosio lagane čizme-mokasine a na glavi iznošeni šešir kakav nose armijski izvidnici. Naoružan sa dva revolvera,kolta »šestaka« i bovi nožem, čija je velika drška od bizonovog roga virila iz kanije o pasu, nije delovao poput nekog ko nije znao da ih upotrebi.

Plava kosa izvirivala mu je ispod šešira padajući u uvojcima po širokim ramenima. Plećat, visok oko šest stopa i snažne telesne građe, odavao je izuzetnu snagu. Ne odveć mršavo lice, preplanulo od sunca, na kom su mu kao divan kontrast iskrile oprezne, plave oči, i čvrsta brada, pomalo zarasla u riđe malje, odražavali su promišljenog čoveka; jaku ličnost čvrste volje i snažnog karaktera. Žene, sa kojima je spavao, bile su svedoci nekoliko ožiljaka po njegovom telu od noža, indijanske strele i koplja.

Zvao se Stiv Batler a teško da je na Zapadu tog vremena bilo iole iskusnijeg trapera, lovca na bizone, revolveraša ili šerifa, razbojnika ili lovca na ucenjene glave koji nije čuo za Bobija Batlera, najboljeg poznavaoca Rokija i velike ravnice, čiji je Stiv bio posinak.

Stiv se nalazio u salunu »Alhambra« i oslonjen o tezgu razgovarao je sa govorljivim barmenom koji nije imao ništa protiv da traperu da obaveštenje koja je tražio.

Traper je tog istog dana stigao u Kanzas Siti iz Larami planina sledeći, sa otprilike mesec dana zakašnjenja, trag ubice iz Nevade Aglija Džeka i njegovog nerazdvojnog druga na putanji zla Biga Barija.

Agli Džek je bio odgovoran za ubistvo njegovog poočima Bobija Batlera koga je u pripitom stanju izazvao na dvoboj i koristeći se neravnopravnim okolnostima uspeo da ga ustreli pola godine ranije u Grejt-Folsu u Montani.

— Rekli ste da je Agli Džek ovde boravio pre mesec dana? — obratio se traper proćelavom, punačkom barmenu čije je »Alhambra« bilo vlasništvo.

— Da, otprilike tako.

— Bio je u društvu sa Bigom Barijem?

— Jeste. Zadržali su se ovde desetak dana. Bili su puni dolara. Šerif Masterson ih je stalno držao na oku, ali nisu pravili probleme pa nije imao razloga da ih zatvori. Za njima u Kanzasu nije izdata poternica.

— Znam — reče Stiv i otpi gutljaj žestokog irskog viskija. — Ne znate kuda su otišli?

— Koliko sam obavešten iz razgovora sa šerifom, otputovali su na jug, ali su se pre mesec dana vratili i pridružili jednom karavanu sa istoka koji je otišao u Oregon.

— Hej, traperu! — ponovo se oglasi isti drznik. — Zar ne osećaš da okolinom širiš neprijatan zadah?

Stiv se ne pomače. Čovek koji ga je izazivao, stajao je kraj suprotnog kraja tezge. Nije bio stariji od četrdeset godina; smeđe, zalizane kose bez razdeljka. Šešir mu je stajao na tezgi, pred njim. Imao je široko čelo i nakriv nos, upale obraze i isturenu, retkim čekinjama obraslu bradu sa malom rupicom u njenoj sredini.

Delovao je hladno i samouvereno, poput čoveka koji ne zna za strah, koji ne preza od akcije, ali koji je prilično nepredvidiv. Zvao se Vudi Grusin. Stiv je taj podatak doznao od krčmara.

U promenljivu ćud Vudija Grusina, Stiv se uverio na osnovu njegovog ne tako bahatog ponašanja u toku popodneva istog dana. Tek što je umoran i prašnjav stigao u Kanzas Siti, Stiv je pred jednom prodavnicom mešovite robe u glavnoj ulici, sreo veoma lepu devojku. Kasnije je od nje lično doznao da se zove Paula. Vudi Grusin je išao za njom i dosađivao joj, dobacujući neumesne reči. Traper je Paulu uzeo u zaštitu, pa je između njega i drznika došlo do kratkotrajne prepirke tokom koje se Vudi uverio da je najpametnije da pred odlučnim mladićem podvije rep i nestane. No, verovatno je svoj kukavičluk nameravao da spere zgodnom prilikom. Ona mu se ukazala iste večeri u salunu »Alhambra«. Igrom, za njega sretnog, slučaja, u salunu je pronašao prijatelja koga su oslovljavali sa Valt Grej.

Valt je bio prototip revolveraša. Na mršavom telu nosio je kicoško, crno odelo i belu košulju a na nogama izglancane čizme koje su ukrašavale mamuze od svetložutog mesinga. Izboranog čela i izduženog, koščatog lica gotovo pravouglog oblika sa tankim, beskrvno-bledim usnama, nije predstavljao osobito privlačnu metu za nežniji pol, mada je bio glatko izbrijan, namirisan i imao lepe, guste vođe i sjajnu, crnu kosu.

Ruke su mu bile, što se i moglo očekivati, nežne kao u pijaniste. O desnom bedru, prilično nisko, nosio je pripasan nav »smit i veson«.

Mnogi su oružje nosili često kao dodatak odeći i da se nađe, zlu ne trebalo; Valt Grej, međutim, njim je zarađivao hleb. S toga je predstavljao protivnika koji se nikako nije smeo potceniti.

U društvu Valta Greja, Vudi Grusin se osećao prilično samouvereno, tim pre što je revolveraš važio kao jedan od jačih oslonaca bande Lajana Abrahama.

Vudi je bio rešen da traperu po svaku cenu vrati milo za drago na-

kon popodnevnog poniženja pred lepom Paulom.

— Prilično si tvrd na ušima, traperu — nastavio je on da zadirkuje Stiva.

Traper se mirno okrete, prostreli drznika dugim, prožimajućim pogledom i odgovori tiho ali odlučno:

— Ostavi vraga na miru, Vudi.

— Vidi, vidi kako se traperčić kočoperi — izazivao je Grusin.

— Ponavljam ti, pusti se kavge — ponovo ga opomenu Stiv.

Stiv nije bio stariji od dvadeset i pet godina no, i pored toga, dobar poznavalac ljudi shvatio bi i osetio da nije mačji kašalj i da bi pametnije bilo ostaviti ga na miru i ne upuštati se sa njim u zavadu.

To bi bila odluka pametnog čoveka. Vudi je, međutim, drugačije razmišljao. Sasvim pogrešno je protumačio traperove reči. Mislio je da mladić preza od gužve i nastoji da je izbegne,da ga je zastrašilo prisustvo Valta Greja.

— Uplašio si se, traperu?

Stiv se osmehnu, ali je to pre bio oproštaj nerazumnom sagovorniku nego stvarni smeh.

— Mnoge sam u to razuverio, Vudi.

— Onda razuveri i mene, balavče!

Vudi skide opasač sa revolverom i prebaci ga preko pulta. Metal tresnu o metal i kobno zazveča. U trenutku se buka u salunu utišala.

Stiv nije imao kud, mada mu je u tom trenutku najmanje bilo do tuče. Povući se, međutim, pred nedvosmislenim izazovom kavgadžije, koji je samim takvim ponašanjem davao posmatračima do znanja da je labilna ličnost, značilo bi ne samo poraz. Time ne samo da bi priznao svoj kukavičluk, a Bobijev štićenik nije bio kukavica, to se itekako dobro znalo; dakle, ne samo da bi tim njegova taština pretrpela udarac, već bi takav postupak, poput snežne lavine, mogao da pokrene i veće komplikacije. Protivnik naročito postaje neugodan kad u izazvanom primeti kolebanje, nedoumicu. Svoju žrtvu tada ne ostavlja na miru sve dok ne pocuri krv.

Stiv nerado skide revolvere i stavi ih na tezgu pred barmena a onda je odmerenim, gipkim korakom koji je odavao njegovu spremnost na svaki atak, krenuo prema Vudiju.

— Pokaži šta znaš, bufalo — rekao mu je.

Vudi pocrvene od gneva. Nije dobro procenio tog slinavca; nije se uplašio, još vređa. Moraće da mu skrati jezik.

Naglo je skočio na Stiva s namerom da ga obori s nogu, ali traper se hitro izmače u stranu i Vudi svom silinom nalete na tezgu i tresnu o nju.

Brzo se okrenuo, dajući posmatračima do znanja da mu sudar sa šankom nije mnogo naškodio. Uz to, plašio se Stivovog napada. Bio je svestan da je izgubio prednost koju donosi prvi, iznenadni udarac i zaključi da ubuduće mora biti oprezniji. Nastavio je da se kreće kružno, u svoju desnu stranu, licem okrenut prema protivniku.

Traper takođe shvati da će morati da svu svoju veštinu i čula aktivira u borbi s drznikom povređenog ponosa. No, poznavajući svoje sposobnosti pesničenja, kaljene u nebrojenim salunskim tučama, nije se mnogo brinuo, mada je Vudi bio čovek koji je odavao utisak natprosečne fizičke pripremljenosti. Iz njega je izbijala snaga kao iz mladog bivola; umeo je da čoveka udari tako neugodno i žestoko da ovom više nikada ni na um ne padne da se upušta u tuču pesnicama. Jednom prilikom

je u Taksonu prvim i jedinim udarcem zauvek smirio nekog drvoseču iz Kentakija. Već tada je stekao reputaciju čoveka koji je u stanju da brzo i vešto rešava svađe. Jednom drugom prilikom, kada se namerio na nešto žilavijeg protivnika sa jačom bradom, slomio je dva zgloba na šaci desne ruke. Pošto mu je rana zacelila, počeo je da nosi rukavicu od mekog telećeg boksa sa čije je unutrašnje strane bio ušiven komad mekog olova koji je odlično prilegao na dlan stisnute desne šake.

Vudi nije bio hrabar čovek, ali je zahvaljujući svojoj fizičkoj pripremljenosti i svojim gromovitim pesnicama, kojima je udarao brzinom bića, obično nailazio na protivnike koji nisu mogli da mu se odupru.

U jednom trenutku uspeo je da izuzetno hitrog trapera zakači svojom glasovitom desnicom. Bio je to udarac koji namah ostavlja trag i to najpre crvenilo a potom i modricu. Stiv se više iznenadio no uplašio od siline tog udarca, no ubrzo je na lice povratio osmeh sigurnosti. Uspeo je da »ispipa« i ispita Vudija i zaključio da udara brzo ali prilično netačno, da srlja u napad, da se ne pokriva dovoljno i da ishod borbe nastoji da reši jednim jedinim , fatalnim udarcem. Nije smeo da mu pruži šansu za to.

Shvatio je da mu položaj i nije baš najzavidniji jer je postojala jasna mogućnost da kavgadžiji pomogne Valt. Šansa je ležala samo u jednom: morao je da bude brz i da se nada da revolveraš neće stići da pravovremeno reaguje.

Najedanput je promenio taktiku borbe. Umesto dotadašnjeg povlačenja i izbegavanja protivnikovih nasrtaja, Stiv je počeo prema Vudiju da se kreće tako da u mislima ovog prostruja strah.

Vitkiji od Vudija, traper je svojim gipkim pokretima ispunjenim opreznošću i iščekivanjem, podsećao na zver koja se prikrada žrtvi i vreba pravi momenat za napad. Samo je još jedan čovek na Vudija ostavio takav zastrašujući utisak. Bio je to Emeri Lajtning. Video je u Taksonu kada je u revolveraškom dvoboju, licem u lice, ubio jednog nasilnika.

Iznenadna radost ozari Vudijevo lice. Ugledao je široko otvoreno, nezaštićeno traperovo lice. Pesnica mu je sunula instinktivno, pre nego što je shvatio da je to samo varka. Stivova glava nestade sa linije kretanja njegove pesnice. Tako se traperu ukaza šansa, stvorena vlastitim rizikom, da pokaže svoje reflekse i snagu.

Vudi ispusti bolan jauk kada dobi udarac u stomak koji se nije mogao uporediti čak ni sa udarcem konjske kopite. Zapanjen, dok mu se lice krivilo od bola, duboko je uzdahnuo ne bi li povratio vazduh koji je izgubio. Za trenutak se u njemu pojavila malodušnost. Za trenutak izgubi volju za daljom borbom, no odmah se predomislio. To sebi nije smeo da dozvoli; nije smeo da izneveri Valta koji mu takav postupak nikad kasnije ne bi oprostio.

Brzo se pribrao i skočio na Stiva u nameri da ga obori na pod saluna. Traper se, međutim, kao i prethodni put, hitro izmače i Vudi je jedino uspeo da ga uhvati za rukav košulje i povuče za sobom u padu. Padao je na leđa u veoma neugodan, podređen položaj, ali se izuzetno vešto snašao i Stiva, kojeg je vukao sa sobom , dočekao nogom snažno ga udarivši u grudi.

Od jačine primljenog udarca, traper zastenja, ustade i teturajući se,

poguren, uputi se prema šanku. Osloni se o njega. Bol mu je kidao grudni koš i utrobu i otežavao disanje ali, budući da je bio ponosan borac stabilnog duha, iskoristio je priliku da se posluži trikom. Pretvarao se da je Vudijev udarac daleko ozbiljniji i da je na njemu ostavio tragične posledice. Vešto je glumio i znao je da će kavgadžija nasesti lukavstvu, da će pomisliti kako je onesposobljen za dalju tuču.

To se i dogodilo. Traper se nije ni okrenuo a svojim instinktom osetio je jarost drznika koji je krenuo da dokrajči načetog protivnika, da satre žrtvu.

Stiv se naglo okrete i ispravi se. Nekoliko trenutaka predaha iskoristio je da dođe do daha i savlada posledice silnog udarca. Vudi na njegovom licu spazi smešak osvete. Iznenađenje ga je onemogućilo da brže reaguje. Zakasnio je da se odbrani. Primio je nekoliko brzih ali snažnih udaraca u stomak a onda ga je traper tresnuo po slepoočnici i to je bio kraj borbe. Vudi se zaklati i poput posečenog stabla pruži se po podu koliko je dug.

Još dok je njegov protivnik padao, Stiv je znao da je borba završena i brzo je pogledao prema Valtu. Nije ga poznavo i nije znao kako će da reaguje ali se pribojavo najgoreg jer je Valt bio naoružan. Od takvih tipova se svašta moglo očekivati. To što je on praktično bio nenaoružan, nije za Valta predstavljalo smetnju da ga hladnokrvno ubije. Ubrzo se uverio u ispravnost svog mišljenja. Video je u revolveraševom pogledu odluku i znao je šta će da učini. Ni tren nije smeo da okleva. Hitro se mašio za dršku bovi noža i tog trenutka je bio beskrajno zahvalan svom učitelju Bobiju Batleru koji je od njega načinio pravog majstora u baratanju nožem.

Valt Grej je potegao revolver ali je Stiv uspeo da svoj nož hitne prema njemu. Rizikovao je ali je uspeo da bude i izuzetno precizan i pogodi mesto koje je ciljao. Sečivo se zarilo u samo rame revolveraševe desne ruke, one ruke kojom je trgnuo kolt. Valt je, istina, uspeo da opali, ali nije bio precizan. Metak se zari u pod desetak inča ispred Stivovih nogu.

— Proklet bio! — jeknu Valt bolno i ispusti oružje iz ruke.

Traper mu priđe i reče streljajući ga pogledom:

— Nisi to smeo da učiniš, mogao sam te gađati u stomak, budalo.

Snažnim trzajem izvukao mu je nož iz ramena, obrisao ga o njegovo kicoško odelo i vratio u korice.

— A sada požuri do lekara da ti zaustavi krv.

Praćen zadivljenim pogledima prisutnih, traper se vrati do šanka. Mirno, kao da se ništa osobito nije dogodilo, pripasa oružje i od konobara, čija su usta još uvek bila razjapljena od čuda, zatraži večeru.

Povukao se, potom, za sto u ugao saluna noseći sa sobom flašu i čašicu neispijenog irskog viskija.

Nekolicina prisutnih je izvukla Vudija kroz sporedni izlaz a Valt se, teturajući, ponižen i uvređen, uputio prema glavnom izlazu. Traper je u pravu, mislio je, sada mu je najpotrebnija pomoć lekara, ali kasnije . . .

Ne potraje dugo kada se u »Alhambri« pojavio visok, krupan čovek bistrog, inteligentnog pogleda, odlučnog izraza lica.

Ugledavši Stiva, osmehnuo se i uputio ka njegovom stolu.

— Momče, ti u ovoj rupi? — Obratio mu se prijateljskim glasom. — Kako si?

— Dobro, Bate — odgovori Stiv — uglavnom dobro.

Bio je to Bat Masterson, ugledni šerif Kanzas Sitija, dugogodišnji poznanik i prijatelj Stivovog poočima Bobija Bątlera.

— Čuo sam da si malopre imao nekih problema? — upita ga šerif Masterson.

— Malo si zakasnio, Bate.

Šerif se osmehnu na tu primedbu.

— Kanzas Siti je veliki, momče. Ne stižem da se svuda pojavim u pravo vreme. Nadam se da ti moja pomoć nije bila potrebna.

— Meni ne, ali njima jeste.

— Oko čega ste se zavadili?

Stiv mu ukratko ispriča šta se dogodilo tog popodneva, kada je zaštitio Paulu, a potom događaje u salunu.

— Njih dvojica nisu tako opasni — reče Bat pošto je saslušao trapera — ali rade za vrlo neugodnog čoveka. Mislim da si čuo za njega.

— Ko je taj?

— Lajan Abraham.

— Veliki Ab?!

Da se tog trenutka nije nalazio u salunu, okružen ljudima, Stiv bi zviznuo od iznenađenja. Lajan Abraham je bilo prilično zvučno ime u svetu odmetnika. Pratio ga je glas da je prilično brz i izuzetno vešt revolveraš, uprkos svom masivnom izgledu po kom je i dobio nadimak — lav. Posle smrti Kokera Slima, jednog od najpoznatijih razbojnika u istoriji Nevade, nasledio je njegovu bandu. Uhvaćen je prilikom pljačke banke u Kofivilu i odležao je zbog toga dve godine. Docnije je stekao »slavu« da je u »ravnopravnim« dvobojima ubio desetak ljudi a ime mu se često, ali bez pravih dokaza, vezivalo za pljačke poštanskih kočija, karavana i banaka.

— Nisi sa njim imao problema? — upita Stiv

— Zakon u Kanzasu ga ne juri pošto je zbog pljačke u Kofivilu već odležao zatvor. Nije pravio gužvu pa nisam imao razloga da ga zatvorim, ali ti se pričuvaj. Taj tip pazi na svoje ljude. Od te zmije se svašta može očekivati. Nego, kuda si se uputio?

— Čuo si za Bobija?

Bat se smrači.

— Jesam. Priča se da ga je u ravnopravnom dvoboju ubio Agli Džek.

— Ravnopravnom. — ironično će Stiv uz podsmeh. — Bobi je bio pijan. Imao je šezdeset i nešto godina. Nije više bio mlad. Agli je iskoristio šansu. Gonim ga već pet-šest meseci.

— Boravio je ovde neko vreme ali, znaš, ni njega nisam imao razloga da uhapsim.

— Znam, Bate, ništa ti ne prebacujem, volim čak što ga nisi uhapsio. Želim da mu sam presudim.

Bat zavrte glavom.

— Bobi te nije učio da zakon uzimaš u svoje ruke, momče. Ne znam koliko je to pametno.

— Dao sam Bobiju reč da ću ga osvetiti

— Bobi to sigurno od tebe nije tražio?

— Nije — priznade Stiv — ali reč koju sam mu dao dok je umirao ostvariću pa makar me nakon toga zakon progonio, makar morao i sa tobom da se zavadim.

— De, de, ne ljuti se — pokuša Bat da ga umiri. — Ti znaš da bih u datom trenutku zažmurio ili čak zaspao, a san mi je izuzetno tvrd. Ali Agli nije ovde, mislim da nije čak ni u Kanzasu. Otišao je sa jednim karavanom u Oregon pre mesec i nešto.

— Čuo sam od barmena.

— Mogao si za to obaveštenje i meni da se obratiš.— Prekore ga Bat.

— Nameravao sam, ali ured ti je zatvoren.

— U pravu si. Ceo dan sam proveo u potrazi za nekim palikućama.
— Ustade. — Pa, momče, vidimo se pre nego što napustiš Kanzas Siti.

— Nećeš popiti viski sa mnom?

— Drugi put. Sam si rekao da me nema tamo gde me trebaju, a možda sam baš sad negde potreban.

— Krenuo bih sa tobom, ali čekam večeru.

— Nije potrebno — odbi Bat. — Večeras si već umesto mene učinio dobru stvar i potprašio te protuve. Zdravo.

— Vidimo se, Bate.

Šerif napusti salun. Utom stiže večera: dobar komad pečene teletine, dosta pečenog krompira i parče vruće pogače.

Nije ni dva zalogaja stigao da stavi u usta, kada njegovom stolu priđe dečak odeven u prljavu odeću, razbarušene kose, umazan i neuredan.

— Gospodine — oslovio je Stiva sa strahopoštovanjem.

Stiv ga odmeri.

— Šta želiš, momče? — upita ga ne prestajući da jede.

— Tri čoveka žele da govore sa vama. Dali su mi dolar da vas pozovem.

— Tri čoveka? Gde su?

— Pred salunom.

— Zašto ne uđu?

Dečak sleže ramenima.

— Ne znam, gospodine. Rekli su mi samo da vas pozovem.

— Dobro, reci im da pričekaju dok večeram.

Dečak nestade. Stiv pomisli da je u pitanju klopka, osveta Vudijevih i Valtovih prijatelja. Odlučio je, zbog toga da izađe kroz sporedni izlaz i pojavi im se sa strane, iz prolaza između zgrada. No, nije li baš to bilo ono što su oni očekivali.

Pozvao je barmena i zamolio ga da osmotri tu trojicu. Kada se krčmar vrati, obavesti ga da to nisu ljudi od kojih bi trebalo da strahuje. Nisu bili naoružani i delovali su poslovno i pomalo smeteno.

Stiv dovrši večeru, isplati barmena i pođe na ulicu.

Krčmar je bio u pravu. Od te trojice koji su ga čekali pre se očekivalo da pođu u crkvu nego li da se maše oružja. Izgledali su bezopasno, bez neprijateljskih namera. Nisu bili naoružani i zaista su delovali smeteno. Svojim časnim, neusiljenim držanjem, podsećali su na novajlije, na došljake sa istoka.

— Mene čekate, gospodo? — obrati im se traper.

— Ti si Stiv Batler? — obrati mu se visok, mršav, vitalan četrdesetogodišnjak odeven u besprekorno čistu ali skromnu odeću.

Stiv klimnu glavom.

— Ja sam Džon Stokvel — predstavi se njegov sagovornik. — Ovo su Luk Frimen i propovednik Simons.

Luk Frimen je podsećao na farmera, što je bez sumlje i bio. Preko pleća zacelo beše preturio preko pedeset leta a naporan život ratara ostavio ja na njegovom licu bezbrojne bore tako da je izgledao stariji no što je bio.

Odeven u civilnu odeću propovednik Simon nije izgledao onako kako je Stiv navikao da vidi protestantske i katoličke predvodnike.

— Šta ste želeli, gospodo? — upita ih Stiv.

— Porazgovarali bismo sa tobom, mladiću — započe Džon. — Tridesetak ljudi iz našeg karavana, ovlastili

su nas trojicu da pronađemo čoveka koji bi mogao da nam pomogne.

— I vi ste pronašli mene?

— Tako je.

— Ne znam o čemu se radi, ali nemam ništa protiv da vas saslušam. Ne biste li sa mnom ušli u salun, bojim se da ulica nije baš najprikladnije mesto za razgovor.

— Izvini, mladiću, ali naša sekta zabranjuje vernicima pristup u krčme.

Čudan skup, pomisli Stiv.

— U redu, razgovarajmo onda ovde. Šta želite od mene?

— Da nas odvedeš u Oregon.

— U Oregon?

— Da — potvrdi Džon. — Tačnije, do tvrđave Vala-Vala. Prošlo je već nekoliko nedelja od kako smo iz Pensilvanije stigli u Kanzas a još uvek nismo pronašli čoveka koji bi pristao da nas povede na taj put.

Nije ni bilo čudo što u tome nisu uspeli, razmišljao je traper. Oregonski put, istina, nije više predstavljao ono što je bio desetak ili više godina ranije, ali je i dalje sadržavao nebrojene opasnosti. Teško je bilo pronaći nekog toliko odvažnog da se prihvati odgovornosti vođe karavana na tom putu dugom preko dve hiljade milja, bar što se amatera-vodiča ticalo. Iskusni vodiči, profesionalne vođe karavana već su bili angažovani na drugim putevima i tih dana nisu se nalazili u Kanzas Sitiju.

— Kako to da ste baš mene pronašli? — upita Stiv Džona.

— Šerif Masterson je od prvog dana našeg dolaska bio upoznat sa našim problemom. Malopre smo ga sreli i on nas je uputio na tebe. Mlad si... ali Bat kaže da si vrlo iskusan, pouzdan, karakteran i da dobro poznaješ put.

Stiv nikada ranije nije oregonsku stazu prešao celom dužinom odjednom, ali je često njime putovao u deonicama i dobro ga je poznavao. Poznavao ga je i po pričama Bobija Batlera sa kojim je nekoliko godina živeo među Indijancima koji su kontrolisali najveći deo oregonskog puta kroz Nebrasku, Vajoming, Ajdaho i sam Oregon.

Ne uzimajući u obzir predlog Džona Stokvela, još nakon razgovora sa krčmarom i šerifom Mastersonom, Stiv je bio odlučio da pođe u Oregon, tragom Aglija Džeka i Biga Barija. S obzirom da se njegov put poklapao sa putem karavana nad kojim mu je nuđeno vođstvo, odlučio je da pristane.

— U redu — rekao je. — Pristajem. Krečemo rano izjutra. Put kroz Nebrasku, naročito od Oglale nadalje i preko Rokija, biće izuzetno naporan.

— Spremni smo na sve nedaće — javi se propovednik Simons.

Stiv se osmehnu.

— Nismo se razumeli, prijatelji. Nedaće kad jednom započnu, one traju. Povratka nema. Uveren sam da ste spremni. Želeo sam da kažem da poznajem put i život u karavanima. Zbog toga ne bih želeo da mi probleme prave razni praznoglavci kakvi obično idu sa karavanima i koji su uvereni da sve najbolje znaju.

— Objasni malo svoje reči, mladiću — upade farmer Luk Frimen kojem traper nije ulivao poverenje.

— Želim da se moje naredbe i uputstva izvršavaju bez pogovora i odlaganja. Morate u mene imati poverenje. Ne želim da vas vređam ili potcenjujem, ali po vama se vidi da ste odgajeni na istoku. Zapad je nešto novo za vas, a ja sam na tom Zapadu odrastao i znam kako diše.

Pratiće nas opasnosti o kojima vi i ne razmišljate. Zato je veoma važno da sledite moj primer i da me slušate.

Karavandžije se pogledaše i izmenjaše nekoliko rečenica međusobnog dogovora. Onda Džon Stokvel reče:

— Pristajemo, mladiću. Reci nam koja je cena za tvoju uslugu?

Stiv odmahnu rukom.

— To ne treba da vas brine. Nisam čovek kome novac predstavlja nešto izuzetno važno u životu. Koju ste sumu spremni da platite?

— Ne više od hiljadu i pet stotina dolara — reče farmer Frimen.

— Prilična svota — primeti traper. — Zadovoljiću se sa devet stotina.

Lica njegovih sagovornika se razvedriše.

— Želiš li da te odmah isplatimo? — upita Džon.

— Ne, novac privlači pažnju i ne bih želeo da se opterećujem njim. Osim toga, ne želim da uzmem ono što još nisam zaradio. Isplatićete me pošto stignemo u Vala-Vala.

— Pošteno, sinko — priznade propovednik.

— Gde ste se ulogorili? — upita Stiv.

— Dve milje severoistočno od grada, na obali rečice Vestport — odgovori Džon.

— U redu, biću tamo pre svitanja. Pripremite sve još večeras. Nema potrebe da se bezrazložno zadržavamo. Vodu ne morate nositi u obilnim količinama, biće je do pustoši Nebraske dovoljno uz put.

Džon Stokvel pruži traperu ruku.

— Milo mi je da smo postigli dogovor, prijatelju.

— Takođe — uzvrati Stiv i prihvati ponuđenu ruku.

Ostavši sam, Stiv zapali cigaretu i osloni se o stub koji je držao nastrešicu pred ulazom u »Alhambru«.

Ne potraja dugo kada se pred njim zaustavi visok blizu sedam stopa, krupan, plećat momak star tridesetak godina, odeven u farmerice i kožnu jaknu. Njegove sive oči i hladan pogled nisu se svideli Stivu. Bio je naoružan »brizbejnom« i zarastao u bradu. Izvesno vreme je ćutke posmatrao Stiva, otprilike onako kako zver posmatra svoju žrtvu.

— Ti si Stiv Batler? — napokon mu se obrati hladnim glasom.

— Jesam — odgovori mladić.

— Ideš u Oregon?

— Kako se vesti brzo šire? — začudi se Stiv. — S kim imam čast?

— Agli je pogrešio što u Grejt-Folsu nije ubio i tebe, ali ja ću se pobrinuti za to — pripreti grdosija. — Nikada nećeš proći Kokvil.

Kokvil je bilo malo mesto gde su se ukrštali sporedni putevi od Južnog prolaza i od Fort-Bridžera i kroz to naselje se moralo proći da bi se stiglo do Fort-Bojsa, jedinog puta uz reku Snejk prema Oregonu.

— Ti mora da si Lajan Abraham? — zaključi Stiv.

— Pogodio si, traperu — naceri se Veliki Ab. — Taj sam. Ne zaboravi moje reči.

— Trudiću se, Abe, i hvala ti na upozorenju.

3.

Iste noći, u jednim od kola sa arnjevima karavana koji se ulogorio dve milje severoistočno od grada, vodio se tajan razgovor između Džona Stokvela i nekolicine najuglednijih i najpoverljivijih karavandžija. Među njima su se nalazili i kvekerski pro-

povednik Simons i farmer Luk Frimen.

— Bojim se da smo pogrešili, prijatelji — izrekao je Luk Frimen svoju sumnju u Stiva. — Taj traper je gotovo još dete.

— Mlad jeste — složi se Džon — no, mislim da možemo da se pouzdamo u njega. Zar nam šerif Bat Masterson nije rekao da Zapad poznaje kao svoj džep i da je, uprkos svojoj mladosti, vrlo spretan i lukav i, što je najvažnije, iskusan. Poočim mu je bio čuveni Bobi Batler. Mada Zapad nisi očima video, prijatelju Luk, mislim da si u štampi, u nekoliko navrata, čitao o njegovim doživljajima i pustolovinama.

— Džon ima pravo — umeša se propovednik Simons. — Mladić se ponaša daleko zrelije nego što izgleda. On je dete divljine. Jedna mi samo stvar kod njega smeta. Kroz život se probija oružjem a svi vi, prijatelji, dobro znate da se oružjem i nasiljem ništa ne postiže.

— Prijatelju, Simonse — reče Džon. — Mi nismo tražili čoveka nalik nama, već čoveka koji će nas odvesti u Oregon, zar ne? Ne možemo tom mladiću zameriti što nije pristalica naše sekte i što živi drugačijim načinom života. Mene druga stvar brine: tovar koji nosimo. Do sada sa njim nismo imali problema jer smo se kretali koliko-toliko civilizovanim delom zemlje. Bojim se, međutim da sutra, kada krenemo ka divljini, njim ne izazovemo nevolju. Krećemo u nepoznato i svašta možemo očekivati da se dogodi.

— Moj je predlog — javi se ponovo propovednik Simons — da tovar razdelimo. Do sada smo ga držali na jednom mestu. Dođe li do krađe, nestaće celokupna imovina. Ukoliko se novac rasparča u više manjih suma, pa neka i dospe u ruke nevernika, nećemo mnogo osiromašiti.

— Mislim da je Simons u pravu — reče Luk Frimen.

Džon zavrte glavom.

— Nisam siguran. Šezdeset hiljada je prilična suma novca, da ne računamo ostale dragocenosti. Nešto se mora preduzeti, ali mi se predlog prijatelja Simonsa ne čini kao najrazumnije rešenje. Razdeljen novac, na više mesta, pre pada u oči i postoji veća mogućnost da se otkrije. Može se desiti da ga pronađe neko od dece ili onih koji to ne bi smeli. Šta onda? Ne možemo verovati baš svima koji putuju karavanom a da ne govorim o onima koji će nam se tokom putovanja pridružiti.

— Dobro, kakav je tvoj predlog? — upita Luk.

Džon sleže ramenima.

— Ne znam ni sam. Možda bi najpametnije bilo da novac i dalje ostane u kolima prijatelja Simonsa ali da na njegova kola svi danonoćno motrimo. Ne smemo ih ni trenutak ispustiti iz vida. Ne znam samo da li da svoju tajnu otkrijemo traperu?

— To nikako! — usprotivi se Luk. — Nevolje ne treba izazivati.

— U redu, onda — reče Džon. — Ako se svi slažete sa onim što smo se dogovorili, raziđimo se.

Niko od kavgadžija nije video da se jedna tamna prilika, dotle uhom priljubljena uz platno kola, sa njihove strane suprotne logorskoj vatri, odvojila tog trenutka od kola i izgubila se u noći.

*

Tek što je zora na istoku išarala nebo rumenim brazdama, najavljujući izlazak sunca, Stiv je izjahao iz grada i uputio se na severoistok prema logorištu Džonovog karava-

na. Pred njim se pružala nepregledna ravnica tako da je kola sa arnjevima ugledao sa velike daljine.

Logor je bio postavljen uz obalu rečice Vestport koja se bistra i plitka ulivala u moćni Misuri.

Približivši se logorištu, Stiv je pred jednim od kola ugledao Paulu. Oboje su bili iznenađeni tim nenadanim susretom i svako od njih je bio radostan.

— I vi ste u karavanu? — upita je Stiv.

— Da, a ti?

— Mene je izvestan Džon Stokvel angažovao da budem vođa.

— To je moj otac — objasni ona.

Istog trenutka se zapitala, poput farmera Luka Frimena, može li taj mladić, koji je tek koju godinu stariji od nje, primiti na svoja jaka ali mlađana pleća toliku odgovornost; primiti se dužosti dà odgovara za živote preko stotinu ljudi, žena i dece, i za preko trideset kola.

Paula je bila lepa devojka, pravilnog, okruglog lica bez ijedne borice, sa osmesima koji su se jedva naziralí; kratke, kestenjaste kose, zelenih očiju i povijenih obrva, pravilnih i lepih, belih zuba; normalnog, uspravnog čela i prćastog nosa te usana ni tankih ni debelih. Na simpatičan način držala je zubima zagrižen donju usnu.

Bila je odevena u jednostavnu, jednodelnu, pamučnu haljinu koja u prsima beše napeta od njenih mladih, malih ali čvrstih grudi.

— Drago mi je, Paula, što ćemo biti zajedno na ovom dugom putovanju.

— I meni, Stive. Videćemo se kasnije. Žurim do reke da uzmem vodu.

— Mogu li da ti pomognem?

— Zašto ne. Vrlo si ljubazan.

On ostavi Šarca pred njenim kolima i dohvati kante koje je ona ponela.

— Izvini, Stiv — obratila mu se devojka dok su se udaljavali prema šumarku pored kojeg je proticao Vestport — upitala bih te nešto?

— Izvoli.

— Kako to da su otac i ostali pronašli baš tebe da vodiš karavan.

Shvatio je kuda cilja i nasmejao se.

— I samog su me iznenadili tim predlogom. Tražili su profesionalnog vodiča ali takvog nisu uspeli da nađu. Vreme je pogodno za putovanje i svi su već angažovani i nalaze se daleko od Kanzasa. Zbog toga ih je šerif Bat Masterson uputio na mene.

— Poznaješ put . . . mislim da li si već radio sličan posao?

— Sličan nisam — priznade traper — ali oregonsku stazu poznajem. Ja sam rođen na njoj, Paula, i ne moraš se brinuti zbog toga.

— Nisam mislila . . .

— Nema potrebe da objašnjavaš — prekide je Stiv. — I sam bih, na tvom mestu, bio podozriv prema jednom, takoreći, balavcu,koji se prihvatio tako teškog posla. Video sam sličnu reakciju i kod propovednika Simonsa i onog farmera Luka Frimena. Ne zameram nikom od vas.

— Stiv, ne donosim sud o čovekovim sposobnistima prema njegovom izgledu i njegovoj starosti — pokuša ona da se opravda. — Samo sam bila znatiželjna.

Stigoše do rečice i ona u obe kante zahvati vodu.

— Zavolela sam ovo mesto — reče ona. — Ovde smo skoro mesec dana.

— Okolina Kanzas-Sitija predstavlja klin civilizacije zabijen u divljinu — objasni joj on. — Ukoliko vo-

liš beskrajne livade i šume, divne travnate doline a nad njima gorostasne planine, onda će ti se i Oregon svideti.

Ona ga pogleda postrance.

— Bio si tamo?

— Nekoliko puta.

— Rekla bih da ti je drag?

— Jeste, ali on predstavlja samo mali komad zemlje koji mi je prirastao za srce. Roki Mauntins predstavlja moju kolevku i moj zavičaj.

— Lepo govoriš o divljini.

— Moj poočim me je tome naučio.

— Puno si putovao?

— Trebalo bi prilično vremena da ti sve to ispričam.

— Rekao si da ćemo imati vremena. Hoćeš li?

Traper se osmehnu.

— Drage volje. Tvoj otac, Paula, reče da dolazite iz Pensilvanije. Zašto idete u Oregon?

Ceo karavan je sastavljen od pripadnika kvekerske sekte. Žalimo da u Oregonu osnujemo kvekersku farmersku koloniju.

— Tako — reče Stiv zamišljeno, pomalo iznenađen, i namršti se.

Najedanput mu je puklo pred očima. Postalo mu je jasno sve ono što mu se u njenom ponašanju i držanju njenog oca i njegovih prijatelja dotle činilo, u najmanju ruku, čudno. Kvekeri!? Kako mu samo ranije nije bilo jasno sa kim ima posla. Otuda njihovo skromno držanje, bogobojažljivo, stidljivo, smerno; skromno odevanje, oslovljavanje nepoznatog sa »ti« i izbegavanje saluna.

Stiv nije imao ništa protiv kvekera i njihovih verskih ubeđenja, ali takve ljude voditi oregonskim putem bilo je isto tako neugodno kao i balansirati na uzanoj steni ivicom provalije.

Ništa nije rekao, ali je Paula primetila promenu u njegovom raspoloženju.

— Zar nešto nije u redu, Stiv? — upita ona. Pogrešno ga je razumela i pogodi je njegova reakcija.

— Ne.

— Imaš nešto protiv kvekera? — U glasu joj zazvuča razočaranje. Nije ga ocenila kao čoveka koji pravi razliku među ljudima.

— Ne, Paula, daleko od toga. Živeo sam i sa crncima i sa Indijancima, ljudima raznih nacionalnosti i vera. Smetaju mi vaši pogledi na život, na to šta i kako on daje i uzima.

— Ali zašto? Ne razumem te.

— Videćeš.

Nije ga shvatala.

Vratili su se do logorišta. Stiv je zapazio užurban završetak priprema vozara koji su prezali konje i volove i pakovali stvari.

Stivu u susret pođe Džon Stokvel.

— Stigao si? — obratio mu se iznenađen činjenicom da se nalazio u Paulinom društvu.

— Oče, Stiv je mladić koji mi je pomogao juče popodne u gradu — objasni devojka poreklo njihovog poznanstva.

— Onda, mladiću znajte da sam vam zahvalan zbog toga.

— Nemate se zašto zahvaljivati, gospodine Stokvele uzvrati traper. — Pomogao sam Pauli kao što bih pomogao i svakom drugom u sličnoj neprilici. Da li je sve spremno za polazak?

— Možemo krenuti za pola sata.

— Koliko imate kola?

— Trideset i jedna.

Bila su to velika, prerijska kola, široka; podsećala su na čamce sa ogromnim točkovima pokrivene širokim, smeđim, debelim platnom.

U društvu Džona Stokvela Stiv je obišao čitav karavan. Kola su bila poređana u niz, jedna za drugim i

samo se čekao njegov znak pa da se pokrenu.

Sa obe strane tih prerijskih jedrenjaka, trebalo je da jašu oni za koje nije bilo mesta u kolima. Jednog od jahača Stiv prepoznade. Bio je to Vudi Grusin.

— Zar i on ide sa nama? — obratio se Džonu Stokvelu ne krijući iznenađenje.

— Da, došao je sinoć i izjavio da bi sa nama želeo da pođe u Oregon. Priznao je da se nije uvek dobro vladao, ali da želi da promeni način života i postane član naše sekte.

— On?

— Da, i ja mu verujem. Ne nosi oružje i dobro se vlada. Sa lica mu ne silazi pokajnički izraz.

Gluposti, pomisli Stiv i gotovo mu dođe da se nasmeje Džonovoj naivnosti. Taj kveker ili je budala, ili veći verski zanesenjak nego što je životno pravilo broj jedan, koje je svaki čovek na Zapadu morao dobro da utuvi u glavu.

Traper u trenutku pomisli da odustane od pogodbe da vodi taj karavan nerazumnih, jer nije bilo izgleda da se drugi ponašaju razumnije od Džona Stokvela. Ipak, savlada se. Dao je reč a on reč još nikada nije pogazio, a zatim — tu je bila i Paula koja mu se na prvi pogled svidela i kojoj nije želeo da se dogodi nešto neugodno.

Instinktivno je osećao da Vudi nešto smera. Ne bi se on tek tako lako odrekao lagodnog života u Kanzas-Sitiju zbog lomatanja po oregonskom putu. Možda je Džonu Stokvelu i njegovim istomišljenicima mogao da proda priču kako želi da postane kveker, ali ne i Stivu. Sama pomisao na tako nešti, bila je smešna.

Traper, ipak, ne reče ništa. Svoje mišljenje zadržao je za sebe. Imao je Džonu Stokvelu da predoči neke važnije stvari.

— Gospodine, Stokvele — obratio mu se ozbiljnim glasom — znate da ovo putovanje može da bude veoma neugodno. Ne želim da vas plašim, ali se lako može dogoditi da nas napadnu drumski razbojnici, pljačkaši karavana a kada zađemo u Nebrasku i Vajoming i Indijanci. Ne zalazim u vašu versku opredeljenost i norme koje vam propisuje vaša sekta, ali se, ukoliko do neprilika dođe, morate latiti oružja.

Džon se namršti kao da mu je traper tog trenutka vreo čaj prolio u krilo.

— Gospod je na strani pravde, mladiću — odgovorio je siguran u svoje reči i prilično samouvereno. — On će nas štititi od zla.

— Slabe vajde od toga, gospodine — zavrte Stiv glavom. — Ukoliko tako i mislite kao što govorite, onda je bolje da uopšte ne polazite na put. Ne želim masakr a još manje da zbog vaših ideja budem odgovoran za živote nevinih ljudi.

— Ne može se sve rešiti oružjem, mladiću.

— To je tačno, ali me zanima kako ćete to objasniti bandi Velikog Aba, Sijuksima, Čejenima, Crnim Nogama i Probušenim Nosevima preko čije zemlje treba da prođemo. Oni brane svoju rodnu grudu, zbog toga ratuju sa vojskom i zbrisaće vaš karavan sa lica zemlje bili vi kveker ili general.

Džonu Stokvelu se očigledno nisu svidele Stivove reči i ton kojim je govorio s njim.

— Mislio sam da ćemo se složiti, mladiću.

— Sa svoje strane ja sam spreman da održim reč koju sam vam dao i da vas odvedem do Fort-Vila-Vila. Podsetiću vas da ste pristali

da se moje odluke poštuje bez pogovora.

— Spremni smo da te u svemu poslušamo, ali nasilje bilo koje vrste ne dolazi u obzir.

— Čak ni kada je u pitanju odbrana vlastite kože?

Džon odmahnu glavom.

— Ni tada. Seti se šeste božje zapovesti, mladiću: ne ubijaj!

Stiv zavrte glavom od neverice i bespomoćnosti. Zaista je bilo teško s tim kvekerima.

— Onda, na žalost, moram da vas odbijem, gospodine Stokvele — reče traper oporim glasom. — Neću moći da vodim vaš karavan.

Džon slegnu ramenima.

— Kako hoćeš, mladiću. Povešće nas prijatelj Vudi Grusin.

Gospode, zgranu se Stiv, da li je moguće!

— Kuda? — upita gnevno. — Kuda mislite da će vas on odvesti?

— U Oregon, mladiću.

— Ne, nego mečki na rupu, gospodine Stokvele. Tamo će vas on odvesti.

— Ne huli, mladiću. Biraj reči koje su mile gospodu.

Gotovo uvek pribran i hladnokrvan, Stiv oseti da u njemu sve ključa.

— Smiri se, prijatelju — reče mu Džon Stokvel. — Ne razumem te. Odbijaš nas a ne želiš da te neko zameni.

— Varate se, gospodine Stokvele, ali taj nitkov igra prljavu igru. Pobeći će pre nego što se pojave Sijuksi. Kuda ćete onda?

— Ne greši, mladiću, i ne ruži jednog pokajnika.

Nije dalje vredelo ubeđivati tog verskog zanesenjaka.

— Učinite kako mislite da je najbolje, gospodine Stokvele. Poći ću sa vama, ali samo kao putnik.

— Neće biti potrebno.

— Ipak ću poći i biću tu kada zapadnete u škripac.

4.

Vest o promeni vođe karavana brzo se pročula među vozarima. Većina ih je bila zadovoljna što ih neće voditi čovek poput Stiva Batlera, mladić koji se u samo proleće života zaputio stazama koje nisu mile Bogu.

Mada je Luk Frimen, zajedno sa većinom kvekera, bio za to da se traperu ne dozvoli da ih prati, nevoljno su na to pristali na insistiranje novog vođe, Vudija Grusina. Taj lupež nije bio ni toliko glup. Znao je da traper put poznaje daleko bolje od njega i da karavanu može pružiti dragocenu pomoć ukoliko zapadnu u nevolje. Stivu, pak, nikako nije bilo jasno kakvu on igra igru. Bio je ubeđen da priprema neku podlost i da će netragom nestati još pre no što naiđu na Čimni Rok. Čovek bez skrupula, kakav je on bio, sigurno neće mariti šta će se potom dogoditi kvekerima i njihovim porodicama.

Tek što su Kanzas Siti ostavili za sobom, Vudi je dojahao do Stiva, koji se držao na začelju karavana i obratio mu se prijateljskim glasom.

— Drago mi je što putuješ sa nama, traperu.

Stiv se prezrivo nasmeja.

— Reči su ti lažljive, Vudi, ali ću ti reći nešto što je istina. Meni nije drago što ti vodiš ovaj karavan.

— Omakla ti se zarada, a? — lukavo se osmehnu Grusin.

Traper zavrte glavom.

— Ne gledam na novac kao ti, Vudi.

— Onda ona mala Stokvelova?

Stivu dođe da ga tresne pesnicom po ionako natečenom licu. ali se

savlada. Umesto ikakve žestoke reakcije, mirno odgovori:

— Vudi, pazi šta radiš! Držaću te na oku.

Grusin se zagonetno osmehnu i odjaha prema čelu karavana.

Svakom, pa i iole upućenom detetu, bilo je jasno da se Vajoming, kroz koji su morali proći, nalazi na severu. Zato je mnoge iznenadilo kada su se od Kanzas-Sitija uputili na jug, sledeći prašnjav kolski put prema naselju Otavi. No, tih pedesetak milja puta predstavljale su zajedničku deonicu oregonske staze i starog druma za Santa Fe. Nakon toga oregonski put se odvajao od onog za Santa Fe i neprekidno se krećući na sever, prilazio reci Kanzas koju su, dvadesetak milja pred Vamegoom, prešli bez većih problema.

*

Tokom putovanja, Stiv se držao po strani. Obedovao je sam. Niko sa njim nije razgovarao i niko nu nije prilazio izuzev Paule koja bi mu se, ponekad, obratila za nešto ili mu, za vreme prekida putovanja, donela vruću kafu ili supu.

Karavan se brzo kretao jer vreme beše lepo i ugodno za putovanje, karavandžije ushićene i puni energije, vučne životinje odmorne a ispaše i pojilišta bogati. Tih prvih dana, prelazili su čak po petnaest milja dnevno.

Dvadesetog dana uveče, već su se nalazili u blizini granice Nebraske. Ulogorili su se u blizini Holenberga, nekadašnje stanice čuvene poštanske linije Poni-Ekspresa.

Kako je to i ranije činio, Stiv je svoj maleni logor postavio oko stotinak jardi južnije od glavnog logora, uz sam Kanzas Krik.

Prohtela mu se riba za večeru, pa je krenuo u ribolov ponevši sa sobom pribor sličan onom kojim se služe Indijanci severozapadne obale Tlingiti, Nutke i Cimšijani — uzicu sa udicom od riblje kosti.

Taman što se smestio u vrbak i uzicu pustio u vodu, začuo je tihe, meke, gipke korake iza svojih leđa.

Srce mu brže zakuca. Pomislio je da je to Paula Stokvel, devojka koja mu je celo vreme putovanja bila u mislima i za čijom je blizinom čeznuo.

— Zdravo! — oglasio se pridošlica.

To nije bio Paulin glas, već muški glas dečaka u pubertetu, pomalo grub, pomalo kreštav koji je iz melodičnosti zanosio na bes.

Traper se okrete i ugleda već stasalog dečaka, gotovo mladića lepe, guste, kestenjaste kose i bistrih, svetlih, bademastih očiju. Bio je razvijeniji od svojih vršnjaka i jednostavno odeven kao i svi drugi kvekeri.

— Zdravo! — odgovori Stiv.

Nije zapazio dečaka u karavanu, no, to nije bilo čudno s obzirom da sa kvekerima gotovo i nije imao kontakt.

— Ja sam Vili — predstavi se dečak. — Zapravo, pravo ime mi je Vilijam, ali me svi zovu Vili.

— Drago mi je da smo se upoznali, Vili — reče traper. U njemu splasnu razočarenje što umesto dečaka nije ugledao Paulu i to predašnje osećanje zameni nekakav osećaj spokojstva. On jeste da je bio dete divljine i da je voleo samoću, no beše i ljudsko biće kome je s vremena na vreme bilo potrebno prisustvo ljudi. Dolazak dečaka ga na kraju obradova. Bio je to prvi put da ga je neko, nakon što su krenuli iz Kanzasa, izuzev Paule, oslovio i sa njim

ostvario kontakt. — Ja sam Stiv Batler ali me svi zovu Stiv.

— Znam — odgovori Vili. — Priča se o tebi u karavanu. Kako ide?

On pokaza na njegovu pecaljku.

Stiv se osmehnu.

— Loše, izgleda da će mi izmaći večera.

— Nemaš šta za jelo?! — iznenadi se Vili.

— Ne — ponovo se osmehnu traper. — Uvek uza se imam usoljene, suve govedine, ali mi se večeras prijela riba.

— Mogu li da pomognem?

— Samo izvoli.

Stiv tek tada primeti u Vilijevim rukama bambusov štap, ribolovački konac, olovo, metalnu udicu i plutani plovak: kompletnu opremu za pravog pecaroša.

— Dobro si se naoružao — primeti on.

— Volim da pecam — objasni Vili — a izgleda da me i sreća prati.

— Pokušajmo, onda, zajedno.

Dečak se namesti uz obalu pored Stiva i zabaci udicu. Na mesto gde je ona pala u vodu, bacio je i malo hleba i ne potraja dugo a plovak zaigra, Vili odsečno cimnu štap i nad vodom se zapraćaka ulovljena srebrnasta pastrmka.

Trijumfalno je pogledao trapera o rekao:

— Izgleda da će ipak biti nešto od večere.

— Izgleda — složi se Stiv. — Nego, reci mi, Vili, šta to karavandžije pričaju o meni?

— Gluposti — prezrivo će dečak. — Kažu da si ubica, ljudski otpad, da huliš na boga i druge bezveznosti.

— Ti ne misliš tako?

— Ne. Znam sve o tebi i tvom poočimu što se u štampi objavilo u Pensilvaniji.

Stiv je bio iskreno iznenaden Vilijevim rečima. Nije mu bilo poznato da je o njemu i Bobiju neko nešto napisao.

— Zaista?! — ote mu se. — A šta to?

— Majku i sestru su ti ubili Klanovci. Usvojio te je Bobi Batler a njega je u Grejt Folsu ustrelio Agli Džek. Poznaješ Zapad kao vlastiti džep, dobro rukuješ oružjem, prijatelj si Indijanaca, cene te pošteni, a razbojnici te mrze ali poštuju.

— Zar sve to u novinama piše o meni?! — prenerazi se Stiv. Smatrao je da na istoku niko ne zna ni za njega, ni za Bobija, ni za Aglija.

Vili se osmehnu.

— Ne samo u novinama. Izvesni gospodin Berfeld je u Omahi sreo čika Bobija a ovaj mu je ispričao svoju i tvoju životnu priču. Gospodin Barfeld je o tome u Filadelfiji štampao knjigu koja je naišla na dobru prodju. Inače, u dnevnoj štampi i almanasima, najčitanije su vesti o pustolovinama sa Zapada.

— Tako — reče Stiv zamišljeno. Je li moguće da je svet tako mali?

— Zato ja ne mislim kao drugi — nastavi Vili. — Mi jesmo kvekeri ali lično smatram da su sve verske predrasude obične gluposti. Ti si rođen u krajevima gde vladaju drugi z[illegible]oni. Siguran sam da i moja sest[illegible]no misli o tebi.

a sestra?

— Da, Paula Stokvel. Pričala mi je o tebi. Stalno se okreće u kolima i gleda pratiš li još uvek karavan ili si odustao i otišao. Mislim da te voli. Tražio sam od nje da me upozna sa tobom, ali ona nije smela to da učini strahujući da ne pretrpi očev prekor. Tako sam odlučio da sam dođem kod tebe.

Traperu je zaista bilo potrebno vreme da svari dečakove reči. Obra-

dovale su ga, naročito njegova procena osećanja svoje sestre. Nije imao razloga da sumnja u nju jer je Vili svoju sestru bolje poznavao od njega.

— A ti? — upita ga tek toliko da dobije u vremenu, da Vili ne primeti kolikom su ga snagom pogodile njegove reči. — Ne brineš se da ćete otac grditi?

— Ne, grdnju i kaznu pretrpim ćuteći, ali svoje mišljenje ne menjam. Zabranu poštujem, ali ne bukvalno.

Broj ulovljenih pastrmki se povećavao. Bilo ih je već desetak. Sunce je zalazilo crveno i krvavo poput plamene lopte, spušteno do ivice horizonta koju su u daljini činili spojena linija brazdama išaranog neba i travnate ravnice prerije.

— Mogli bismo da krenemo — predloži Stiv.

Dečak na komad konca naniza ulov i pruži ga Stivu.

— Za tebe — reče.

— Za mene? Ali ti si ih ulovio.

— Zar prijatelji ne dele sve?

Traper se osmehnu.

— Onda u redu. Podelimo.

— Meni večeras nije do ribe — odbi Vili. — Otac i Paula pripremaju za večeru pasulj sa slaninom a to je moje omiljeno jelo.

— Pa, hvala ti, Vili — reče traper i uze ribe. — I pozdravi Paulu.

— Učinio bih to i da nisi rekao.

— Zaista? A zašto?

— To će je obradovati a ja volim da nečim obradujem Paulu. Drugi dečaci se uvek koškaju sa svojim sestrama, ja ne. Ja svoju volim i poštujem. Posle mamine smrti ceo teret kućnih poslova prešao je na nju.

— Ti si dobar mladić, Vili — pohvali ga Stiv — ali, zar ne misliš da bi joj naneo bol kada bi je obradovao nečim za šta nema povoda.

— Misliš na tvoj pozdrav?

— Da.

Dečak se osmehnu.

— Odrastao sam, Stive, i vidim. Ono što Paula oseća prema tebi, očigledno osećaš i ti prema njoj. Zdravo.

— Zdravo, Vili.

Ostavši sam u svom logoru, Stiv je, pripremajući ribu, razmišljao o Viliju Stokvelu. Osećao je divljenje prema njemu. U Nemirnom duhu tog dečaka i njegovoj ogromnoj znatiželji, video je sebe u detinjstvu. Vili je vladao solidnim obrazovanjem, bio je inteligentan i neposredan i nije se tek tako dao spregnuti u skučene okvire kvekerskih nazora. Nije imao ništa protiv kvekerskih shvatanja sredine u kojoj je živeo, ali je razmišljao trezvenije od drugih. To mu se nikako nije smelo uzeti za zlo, tim pre što je bio uzoran, dobro vaspitan i poslušan dečak. Mamile su ga, međutim, avanture, nepregledna prostranstva Zapada, divljina. O životu na Zapadu znao je mnogo detalja o kojima čak ni Stiv nije imao pojma. Predstavljao je enciklopediju, živu enciklopediju događaja zapadno od Misisipija a znanje je, kako reče, crpeo iz novina, feljtona, putopisa i almanaha koje su objavljivani na istoku.

Nije bilo mesta sumnji da slične kvalitete kojima se on odlikovao ne poseduje i sama Paula.

Doznavši za doživljaj svoga brata, ona je te večeri često gledala prema maloj vatri izvan logora, vatri usamljenosti što je grejala čoveka koji ju je snažno potresao. Nikada pre nije odveć mnogo kontaktirala sa mladićima, od kojih su je grubo odvajala verska opredeljenja njenih roditelja i okolina u kojoj je živela. No, sve su to bili gradski mladići iz uglednih porodica, školovani i lepo

vaspitani ali uštogljeni, ili behu neotesani i grubi gnjavatori kojima ionako ne bi poklonila pažnju. Stiv je, za razliku od njih, predstavljao deo netaknute, njoj do tada nepoznate, prirode, divljine; čovek čula i osećanja, snažno, iskreno duhovno biće. Osvojio ju je na prvi pogled. Iskreno joj je bilo žao što su ga njen otac i njegovi prijatelji odbacili i što živi po strani, izdvojen od njih, usamljen, možda očajan.

— Paula, ne gledaj prema vatri — došaputao joj je brat. — On sada nije tamo.

Ona iznenađeno pogleda Vilija.

— Nego?

— Negde u mraku, izvan kruga koji obasjava svetlost vatre. Možda te baš sad posmatra sa mesta na kom ti i ne slutiš da se nalazi.

Paula pomisli da se to Vili šali sa njom i njenim osećanjima. Nije znala da dečak zaista smatra ono što je rekao i da je u potpunosti u pravu. Vatra koju je potpalio i na kojoj je ispekao ribu, te pored nje obedovao, predstavljala je samo mogući mamac za nepoželjne goste. Stiv je bio daleko od nje, u vrbaku pored reke, odakle je imao izvanredan pogled na svoju vatru, logor kvekera i prerijska kola Džona Stokvela, tačnije na njegovu ćerku.

Oslonjen leđima o deblje stablo žalosne vrbe, sa repetiranom vinčesterkom, prebačenom preko ruku, više je dremao nego što je spavao. Njegova izoštrena čula, navikla na ustaljene okolne šumove, bila su spremna da ga opomenu i probude na najmanji poremećaj te ustaljenosti.

5.

Put do Fort-Kirnija, u Nebraski, karavan je prešao vez većih problema. Među kvekerima je i dalje raslo oduševljenje. Vode je bilo u izobilju, divljači takođe a s vremena na vreme nailazili su i na vojnike, tako da im se pojava crvenokožaca tada činila nestvarnom mogućnošću ili ružnim snom.

Stiv se nije čudio tim početnicima, »žutokljuncima« kako stari zapadnjaci nazivaju novajlije na Zapadu, jer bi se, možda, i sam slično ponašao na njihovom mestu. Vojnici na koje su nailazili ulivali su im poverenje. Nije bilo mesta i razloga strahu, zabrinutosti, predostrožnostima. Neki od kvekera bili su čak skloni da poveruju kako Indijanci uopšte i ne postoje.

Bar što se tog dela puta ticalo, Stiv nije imao nikakve zamerke na Vudijevo vođenje karavana. No, masom nije bilo teško upravljati i voditi je kada sve teče u redu.

U Kirniju su se, doduše, sa suprotnih strana reke Plat, spajali glavni krak oregonskog puta kojim je karavan stigao iz Kanzas-Sitija i njegov odvojak koji je sledeći reku Plat i stari mormonski put dolazio iz Omahe.

Kirni, koji beše podignut sa druge strane reke i tvrđave, izgledao je kao i svako drugo naselje u Nebraski samo što je u njemu bilo više zgrada, više svetla i ljudi.

U Kirniju su se zadržali nekoliko dana. Karavan se ulogorio nedaleko od tvrđave, uz obalu široke reke.

*

Zapovednik tvrđave bio je pukovnik Alan Remington, izuzetno sposoban vojnik. Od kaplara u američko-meksičkom ratu, vrlo brzo je svojom nadarenošću i sposobnostima napredovao u službi, tako da je iz građanskog rata izašao sa činom

pukovnika. Nije se, međutim, uvek slagao sa mišljenjima svojih pretpostavljenih, pa je, kao zaslužan ratnik i sposoban oficir, koga je trebalo »ukloniti« a ne povrediti ga, poslat u Fort Kirni za zapovednika.

Alan je bio dugogodišnji prijatelj Bobija i Stiva i traper nije želeo da propusti priliku da se nađe u Kirniju a da ga ne vidi.

U razgovoru sa pukovnikom, koji se obradovao Stivovoj poseti, mladić je doznao da će kroz dva dana oregonskim putem iz Kirnija do vojne ispostave na Plavoj Vodi, Krenuti konjički odred. Vojna pratnja bi neočekivano dobro došla karavanu kao pomoć na delu puta kojim će se konačno odvojiti od civilizacije i kročiti u divljinu. Zato je Stiv zamolio pukovnika da naloži vođama karavana da sačekaju vojnu pratnju.

Deo oregonskog puta od Fort-Kirnija do Fort-Laramija bio je, istina, premošćen telegrafskom vezom, ali su nemirni i osvetoljubivi Indijanci često kidali tu »žicu koja govori« i na telegraf se nije uvek moglo pouzdano osloniti.

Stiv je, takođe, doznao od pukovnika da je nekoliko dana ranije banda Velikog Aba prošla vrlo blizu Kirnija i uputila se uz reku Plat. Razbojnici nisu pravili nered, ali su vojnici budno pratili njihovo kretanje.

Sve vreme Stivove posete pukovniku, razgovoru je prisustvovao i poručnik Džozef Tompson, svršeni kadet Vest Pointa akademije iz Njujorka. Kirni mu je bilo prvo službovanje. Stivu se dopao taj mladić. Većina njegovih kolega ponašala se nadmeno, uživajući u svojoj oficirskoj, poručničkoj veličini i potcenjujući one koji na Zapad nisu stigli iz akademije, ne dozvoljavajući da iko utiče na njihovo mišljenje kao jedino ispravno.

Džozef je, međutim, znao da je na Zapadu žutokljunac, da je nastava jedno a stvarnost drugo, i da je potrebno da prođe vreme dok ga ne upozna. Nije skrivao svoje interesovanje i divljenje prema jednom pravom predstavniku Zapada i divljine kakav je bio Stiv.

U tim trenucima traper nije znao da će mu vrlo brzo zatrebati pomoć tog mladog oficira.

*

Hladni, proračunati Vald Svenson oduvek je išao na nerve Alfu Vidmarku. Ono što je on kod Valda respektovao, bila je brzina kojom je potezao revolver. Nije ga upotrebljavao često, nikada se njime nije šepurio, ali kada ga je vadio, onda je za njegovog protivnika bilo bolje da mu se ne nalazi pred očima, čak ni van dometa revolverskog metka. Nije, zato, ni bilo čudno što je šef uvažavao Valdovo mišljenje a revolveraš se vođi odužival vernošću.

Alf je bio pet-šest godina mlađi od Valda, koji se bližio četrdesetoj, i bio je znatno nemirniji i nestabilnijeg duha. Metak ga nije hteo, pa su ga u družini zvali »Dete Sreće«. Nije bio strašljivac, ali je prebrzo mislio, pa su mu zaključci bili loši; s toga je njegovo mišljenje retko kad ko uzimao u obzir.

Treći iz družine, koju je podne u besposličarenju zateklo u prodavnici mešovitom robom, u Kirniju, bio je Indijanac Red. Pravo, Kajova-ime bilo mu je Plamena Strela, ali su ga belci, pošto je pobegao iz rezervata, zvali kratko Red, aludirajući na njegovu crvenu boju kože.

Red je bio privrženiji Alfu jer je zahvaljujući njemu, njegovim ispa-

dima i nemirnom ponašanju, uspevao da sebi pruži satisfakciju za poniženja koja su belci naneli njegovom narodu. Zato je retko kada propuštao priliku da Lafu pomogne u »peckanju« belaca.

— Koliko ćemo dugo još ovde čekati, Valde? — upita Alf revolveraša, s očiglednom dosadom, posmatrajući kroz prozor učmalu atmosferu ulice gradića koga je most preko Plate spajao sa tvrđavom.

— Onoliko dugo koliko to bude bilo potrebno — odgovori Vald hladno.

Alf se namršti na taj odgovor. Bile su to gotovo jedine reči koje je toga dana izgovorio ćutljivi Vald.

Najedanput Alfovo lice se razvedri.

— Rede, pogledaj onu spodobu — obrati se on Indijancu.

U prodavnicu je ušla devojka ne starija od dvadeset godina u društvu pet-šest godina mlađeg dečaka. Toliko su ličili jedno na drugo, da nije bilo sumnje da su brat i sestra. Devojka je bila lepa, ali odevena u prostu, jednodelnu, pamučnu haljinu čiju neprilično nije mogao da ublaži ni lagani šal-marama koji je prebacila preko leđa i iznošeni šešir na lepoj, kratkoj kosi.

Dečak, takođe, beše skromno odeven u jednostavno, crno odelo, kratke pantalone i tamnu košulju. Na glavi je nosio šešir toliko neobičan da se nije mogao uporediti ni sa jednom vrstom šešira koji su nošeni na Zapadu a, opet, istovremeno je na sve njih pomalo podsećao.

Bili su to Paula Stokvel i njen brat Vilijam

Sledeći Alfov pogled, Red osmotri devojku i razvuče usne na svom ružnom licu u neprijatan osmeh. Njih dvojica su se dobro razumeli. Obojici je ta devojka mogla da razvedri dan i ubije dosadu.

— Izgleda kao da je na sebe navukla džak — prokomentarisa Alf Vidmark.

Devojka je čula njegove reči i, s obzirom da je u prodavnici-salunu bilo malo gostiju, shvatila je da se ta neumesna primedba odnosi na nju. Pocrvenela je od stida, ali ništa ne reče.

Prišla je tezgi i dućandžiji pružila papirić sa popisom narudžbina.

Prodavac uze hartiju i poče olovkom da precrtava porudžbinu a onda podiže pogled i reče:

— Imam sve izuzev dvopeka, gospođice.

— Onda, molim, spakuj sve što ima — reče ona.

Prodavac iznenađeno i uvređeno izdiže veđe. Zatim se namršti. Ta balavica je njega, toliko starijeg od nje da je mogao deda da joj bude, oslovljavala sa »ti«.

— Brajene — obrati se Alf trgovcu — upiši u porudžbinu i jednu haljinu za tu spodobu, ja plaćam.

Vilijam ga prostreli ljutitim pogledom.

— Zadrži svoj novac za sebe — odbrusi mu on.

Alf zazviždа.

— Vidi ti samo petlića kako se kočoperi.

— Ostavi ih na miru, Alfe — javi se Vald. — Oni su kvekeri.

U Valdovom glasu nije zvučalo naređenje, već upozorenje, što je Alfa odvažilo da mu se suprotstavi.

— Pa šta? — ljutito će on. — I oni su ljudi, zar ne? I kakva je to vera koja određuje da ljudi na sebi nose dronjke?

Revolveraš ništa ne odgovori.

Alf Vidmark pođe prema Pauli koja ga je, ne pomerajući se sa mesta, gledala prkosnim, namrgođenim i oštrim pogledom.

— Kladim se u bocu viskija, srce, da bez odeće i ne izgledaš tako loše. — Naceri se. — Hajde, skini sa sebe te dronjke da se uverimo jesam li u pravu.

Vili se ispreči između njega i sestre.

— Da je nisi pipnuo! — pripreti on Alfu.

Ton kojim je on izgovorio pretnju iznenadi Alfa. On začuđeno izdiže vede a lice mu se razvuče u osmeh.

— Opet ti petliću upadaš — reče mu i hitrim pokretom skide mu smešan šešir sa glave.

— Vrati mi ga! — povika dečak i baci se na Alfa, ali bio je rastom znatno niži od njega pa mu je preostalo da poskakuje samo, bez uspeha, kako bi se domogao šešira koji je Alf držao u ruci visoko je podigavši.

No, žestina kojom je nasrtao i njegova ljutina začudiše Alfa.

— Izgleda da ni svi kvekeri nisu tako miroljubivi — zaključi on i dobaci dečakovu kapu Redu koji je spretno uhvati u letu.

Vili se tada okomi na Indijanca. Šešir je leteo od Alfa do Reda dok se dečak nije izmorio trčeći od jednog do drugog i zastao da uzme daha.

— Idemo, Vili — reče mu sestra. — Kasnije ćemo navratiti da uzmemo porudžbinu. Već ćemo ti naći neki šešir.

— Ali ja hoću svoj — usprotivi se Vili.

— Vili! — opomenu ga Paula. — Pametno se ponašaj. Oprosti glupom i nerazumnom.

Alf se namrgodi.

— Polako damo — reče on uvređeno. — Igra još nije gotova. Koga si ti to nazvala glupim?

Alf se ponovo uputio prema Pauli Stokvel i ponovo mu se pred njim isprečio žustri i ratoborni Vilijam.

— Mali, dosta je bilo kočoperenja! — obrecnu se Alf na njega, dohvati ga za uho i uvrnu mu ga.

Dečak istrpe bol, ne izustivši ni glasak.

— Ostavi dečaka na miru!

Glas koji je dopro sa ulaza u prodavnicu bio je oštar, muževan i pun pritajene pretnje.

Zabavljeni dečakom i njegovom sestrom, Alf i Red nisu primetili Stiva kada je ušao u dućan. Valdu njegova pojava nije mogla promaći, ali on za Stiva nije nimalo bio zainteresovan.

Alf pusti dečaka i okrete se. Odmeri Stiva od glave do pete i reče s očiglednim potcenjivanjem:

— Vidi, vidi, još jedan balavac, zar ne, Rede?

Indijanac klimnu glavom.

Za kavgadžije Paula i Vili više nisu bili interesantni; pojavilo se novo lice koje je bilo dovoljno staro i muško da bi na njemu mogli da protegnu prste.

Vald se lako osmehnu Alfovoj i, što ga je posebno začudilo, Redovoj naivnosti u pogledu procene protivnika, jer taj traper, uprkos svojoj mladosti, nije izgledao kao mačiji kašalj. Baš ga je zainteresovalo šta će se dogoditi. Alf je bio izazvan a traper nije delovao kao momak koji će progutati vlastite reči i podviti rep.

— Paula, Vili — obrati im se Stiv. — Pričekajte me pred dućanom.

Mada se Vili opirao, postupio je po Stivovoj želji.

Sestra ga izvede iz prodavnice, ali on priskoči prozoru jer nije želeo da propusti ono što je trebalo da se dogodi.

— Hej, Rede, pa oni se poznaju — reče Alf. — Je li, balavče, da nisi ti, možda, anđeo čuvar one spodobe?

Stiv shvati na koga to kavgadžija cilja i zašto.

— Ne vređaj, drugar, i ne sudi o ljudima po onome što nose.

Alf krete ka Stivu.

— Stvarno? — izazivao je. — Vidiš, ja sam navikao da baš po odeći procenjujem ljude. Ti si, recimo, jedan vašljivko koji po loju i kožama smrdi na milju unaokolo.

Red je Alfa pratio u stopu. Dva na jednog, očigledno. Stiv se seti Robijevih reči: »Poštuj jednog protivnika u fer borbi, protiv više njih ne biraj sredstva«.

— Onda je krajnje vreme da promeniš mišljenje — reče Stiv Alfu i brzinom munje ga udari čizmom u stomak.

Zahvaljujući njegovoj hitrini i okretnosti, savitljivosti i izvežbanosti, bio je to strahovit udarac koji je Alfu zasigurno isterao vazduh iz pluća. On se zatetura lica crvenog od bola i zgranutog od iznenađenja. Bio je u mnogim tučama, ali takav udarac još nikada nije ni video, ni primio.

No, bez obzira na svoju hitrinu, traper nije na vreme uspeo da izbegne napad Indijanca Reda koji ne samo da je bio spretan, već i lukav. Stiva je napao u trenutku kada je, posle udarca nogom, kojim je Alfa izbacio iz borbe, nameravao da povrati oslabijenu ravnotežu Tresnuo je Stiva pesnicom iza uha i traper polete na pod, dok mu je u glavi odjekivala grmljavina dvadesetfuntovnjaka. Nije ni dodirnuo patos a Rod se bacio na njega. Dotući grogiranog protivnika: izvanredna taktika!

Ko zna kako bi se borba okončala u tom, za Stiva veoma nezavidnom položaju, da se u prodavnici mešovitom robom iznenada nije pojavio poručnik Džozef Tompson.

Prolazeći ulicom, primetio je pred Brajenovim dućanom grupu znatiželjnika koja se skupila oko ulaza i prozora i to je bilo ono što ga je zainteresovalo. Nije bilo sumnje da se radilo o salunskoj tuči a gužva pod samim palisadama tvrđave nije nikako bila preporučljiva, pogotovo ne za reputaciju Kirnija.

Progurao se kroz masu i čim je stupio u dućan prepoznao je Stiva na podu i Indijanca Reda koji je trapera stiskao za vrat. Nije bilo sumnje da želi da ga ubije.

— Prekinite borbu! — povikao je poručnik i iz futrole izvadio vojnički kolt.

Red ga, međutim, nije čuo.

Džozef opali hitac u pod i to je bilo ono što je saustavilo Reda. Zbunjeno je ostavio Stiva i pogledao prema poručniku.

Stiv se podiže na noge otresajući glavom i trljajući vrat. Obradovao se kada je ugledao poručnika.

— Šta se dogodilo, Stive? — upita Džozef.

— Dosađivali su jednoj devojci i kinjili njenog brata — objasni traper. — Pokušao sam da pomognem.

Džozef se tada obrati Valdu Svensonu koji je mirno, kao da se oko njega nije ništa događalo, sedeo u uglu i pušio.

— Valde, opet praviš gužvu?

— Ali, poručniče — usprotivi se revolveraša. — Nisam se pomerio sa mesta. Brajan će potvrditi.

Poručnik se osmehnu.

— Verujem ti, Valde, ali Red i Alf su sa tobom. Mogao si da ih sprečiš.

— Pokušao sam, ali me nisu poslušali. Mislio sam da je ovaj traper veštiji i da će ih naučiti pameti.

— Ovaj traper, kažeš? — iznenadi se poručnik Tompson. — Onda vidim da tvoji ljudi nisu znali sa kim su se zamerili. To je glavom Stiv Batler. Čuo si za njega?

— Posinak matorog Bobija! — začudi se Vald.

— On lično.

— Onda nije bilo potrebno da prekidate tuču, taj bi se momak i sam snašao.

— Svejedno, ne želim gužvu u blizini tvrđave. Zapamti to, Valde!

— Na usluzi, poručniče.

Kada su se našli na ulici, pred prodavnicom, Stiv je poručnika upoznao sa Paulom i Vilijem i pohvalio dečaka za pokazanu hrabrost kojom je zaštitio sestru, a devojka se zahvalila traperu što je pomogao njoj i bratu.

Inteligentni Džozef je u pogledima Stiva i Paule video ono što samo slepac ne bi, pa je predložio Viliju da sa njim pođe do obližnje karaule. Dečaku nije dva puta trebalo ponoviti poziv. Mada se Paula bunila, uspeo je da je ubedi da ga pusti obe-

ćavši da će se vratiti pre nego što trgovac Brajen spakuje porudžbinu.

Odlazeći sa poručnikom, Vili je šeretski namignuo Stivu. I on je, kao i Džozef, shvatio da Stiv i Paula prećutno žele da ostanu sami.

Stiv je čeznuo za blizinom lepe kvekerke a kada se, napokon, neočekivano našao nasamo sa njom, ostao je bez reči. Daleko lakše bi se snašao u nekoj tući ili puškaranju.

Proveli su izvesno vreme u šetnji onim što se i pored nekoliko uličica ne bi moglo nazvati gradom a onda su se zaputili izvan grada, duž reke.

Malo su razgovarali, jer su im oboma teme neprekidno izmicale i sve se svodilo na trivijalnost spoljnih opažanja.

— Vili mi je pričao o tebi, Stive — reče ona u jednom trenutku.

— Nadam se ništa loše?

— O, ne. On ti se divi. Ti si za njega sve ono o čemu mašta, onakav kakav bi i on želeo da postane. Ja znam tu njegovu tajnu i pokušavam da ga razumem. Otac ga ne bi shvatio, zato mu se Vili i ne poverava.

Napokon su dodirnuli temu o kojoj se moglo neusiljeno razgovarati.

— Paula — reče Stiv — život kojim živim ne dopada se nekim ljudima, kao recimo vama, kvekerima. Imao sam koliko-toliko srećno detinjstvo, ali kada sam ostao bez sestre i majke, oca nisam ni zapamtio, život je počeo da me udara sa raznih strana i to prilično nemilosrdno. Imao sam snage da istrajem. Odgajala me je priroda; ja sam njen deo, deo divljine. Ipak, ne smatram da je Vilijev stav pravilan. On ima roditeljski dom, mogućnost da uči, da se obrazuje, da napreduje i postane neko i nešto. Ne treba živeti po ugledu na drugog, treba slediti vlastiti životni put.

— Možda si u pravu, Stive, ali Vili ne misli tako. U njemu je nemirna krv, pionirski nagon naših predaka. On nikada neće moći da postane advokat i sedi u kancelariji, ili da se bavi nekim drugim dosadnim i monotonim zanimanjem. Kad — tad on će se otisnuti putem kojim se i ti krećeš. Milslim da me to pomalo plaši.

— Misliš li da ja zbog toga snosim deo krivice?

— Ne — odmahnu ona odlučno glavom — Vili je uvek bio takav, kakav je. Pre tebe uzori su mu bili Divlji Bil Hikok, Vajat Erp i Emeri Lajtning. On o njima toliko zna kao da je sa njima živeo. No, te su osobe bile daleko od njega, ti si prvi sa kojim je došao u situaciju da lično kontaktira.

— Uporno nastojim da na njega utičem onako kako on to opet ne želi — gotovo se pravdao Stiv. — Inače je veoma drag dečak i veoma ti je privržen. Jedino vas dvoje iz karavana razgovarate sa mnom.

Ona ga pogleda postrance.

— Vreda li te to?

— Vreda?

— Mislim, da li si zbog toga neraspoložen, pogađali te to?

Stiv se osmehnu, no bio je to tužan osmeh.

— Ne. Priznajem da volim blizinu ljudi, ali mi ona nije neophodna. Volim da se družim sa životinjama. Dešava mi se, i to često, da danima jašem a da ne naiđem ni na jedno ljudsko stvorenje.

— Voliš usamljenost?

— Volim li? — upita se traper i sam. — Pre bih rekao da sam navikao na nju.

Ona zastade i zagleda mu se u oči.

— Od kako smo krenuli na put, zanima me jedna stvar, Stive. Zašto

si, ipak, krenuo za Oregon, kada su se svi iz karavana odbacili?

— Iz dva razloga. U Oregon već moram da idem. Tražim jednog čoveka. A drugi je... zbog tebe.

— Zbog mene? — zbuni se devojka. — Ne razumem?

— Sam bih putovao mnogo brže. Cenim da bih do sada već bio u Bridžeru ili Fort-Holu, ali karavan ne može da napreduje tako brzo. Ostao sam sa vama, jer ne želim da vam se nešto dogodi.

Ona se iznenadi.

— Zašto misliš da bi nešto moglo da nam se desi?

— Paula, tvoj otac ne shvata kakve sve opasnosti vrebaju vaš karavan pošto napustite Oglalu. Nemam poverenja u Vudija Grusina.

— Da li je razlog takvog tvog ponašanja u stavu lične prirode.

Biranim rečima ga je u stvari upitala da li mu je krivo što umesto njega karavan vodi Vudi Grusin.

— Ne, Paula, shvatam šta hoćeš da kažeš. Ne vređa me to što su umesto mene angažovali njega. Nije u tome stvar. Tako nešto me ne može pogoditi. Ja niti čeznem za slavom, niti za novcem, ali Vudi nije ni verski zanesenjak a još manje budala, Paula. Onog dana kada ti je dosađivao na ulici u Kanzas-Sitiju, pokazao je svoje pravo lice. Takvi ljudi se ne menjaju. On nešto smera, ali ja ga držim na oku. Pametno bi bilo kada bi preporučila i tvom ocu da slično čini.

Bilo je vreme da se vrate u grad. Upitao ju je zašto češće ne navrati do njega a ona mu je obećala da će to pokušati da učini te večeri kako bi nastavili razgovor.

*

Uveče istog dana, karavandžije su uz logorsku vatru pripremile sedeljku uz čaj.

Paula se, uz Vilijevu pomoć, iskrala iz logora i zaputila uskim puteljkom prema vrbaku gde se Stiv bio ulogorio.

Približavajući se mestu gde je videla da je spremio svoje logorište, nekoliko puta ga je tiho pozvala imenom.

— Ovde sam.

Devojka se okrete i na mesečini ga ugleda pred sobom.

— Mislila sam da si tamo. — Ona pokaza na njegovu vatricu.

On se nasmeja.

— Mala mera predostrožnosti za uljeze — objasni joj. — Opreznost nikada nije na odmet.

— Vili je, dakle, bio u pravu — zaključi Paula.

— Ne razumem o čemu govoriš.

— Rekao mi je otprilike isto što i ti. Ne shvatam, Stive, čega se plašiš?

Mladić se nađe u čudu.

— Ja da se plašim?! — Brzo je, međutim, shvatio da ga ona ne razume, da razmišljaju na sasvim drugačiji način. Zato pokuša da joj objasni. — Ničeg određenog, Paula. Možda Vudija, ali taj se ne bi usudio da me napadne. Isuviše je strašljiv. Takvo ponašanje je deo mene; škola divljine. Da bi u njoj opstao moraš joj se prilagoditi, živeti sa njom i razumeti je.

— Obećao si da ćeš mi pričati o tome — podseti ga ona.

— Zašto ne.

Stiv je bio raspoloženiji nego obično. Srce mu se punilo nekom novom snagom, dotle odlutanom a sada sabranom na jednom mestu. Kucalo je brže. Bilo mu je lepše i prijatnije uz nju.

Krenuli su u šetnju po mesečini. Pričao joj je o životu u preriji i na Rokiju, o Indijancima i traperima,

te događovštinama Bobija Batlera. Kliktanje sove, ugovoreni znak, koji je Stiv naučio Vilija, kao poziv za Paulu da se vrati u logor, nije se čuo.

Tokom šetnje, njena ruka se našla u njegovoj. Sva se naježila od tog dodira. Razum ju je pozvao na uzbunu, naređivao joj da povuče ruku, ali ona se pokoravala želji srca, poštujući prijatno osećanje što joj se razlivalo telom.

Ljubav je rušila sve verske prepreke u toj noći obasjanoj mesečinom. A onda je usledilo ono što su oboje, danima, potajno želeli. Zastali su kraj jednog brvna zaronjenog jednim krajem u reku, koja je svetlucala odbleskom narandžastog meseca. U nameri da mu pokaže to svetlucanje, okrenula se i on ju je zagrlio.

Paula oseti da on drhti, da mu mišići poigravaju a nju da obuzima neka toplina. On je, pak, osećao pritisak njenih grudi o svoje i kako mu srce divljački tuče od tog dodira.

Usledio je dug poljubac u kom su se rasplinuli i prostor i vreme. No, sve što je lepo, ne traje dugo.

Tišinu i taj divan trenutak prekide prilično vešto odglumljen krik sove iz neposredne blizine. Njih dvoje se naglo razdvojiše.

— To je Vili — reče ona uspaničeno kao da je zatečena u krađi. — Moram ići, Stive.

Pokušao je još jednom da je poljubi, ali se ona otrže i potrča.

— Polako — doviknu za njom. — Pazi da se ne sapleteš. Ima dosta šiblja!

6.

Nakon nekoliko dana koje su kvekeri iskoristili da se odmore, snadbu namirnicama i izvrše popravke na kolima, put je nastavljen uz pratnju odreda konjice armije Sjedinjenih Država, kojim je komandovao poručnik Džozef Tompson.

Karavanu se u Kirniju pridružilo nekoliko putnika: jedan nemački iseljenik, protestant, sa porodicom i, ono što je Stiva posebno iznenadilo, Vald Svenson. Stiv nije poznavao Valda, ali je po pričama znao da je to čovek koji je Velikom Abu veran poput kučeta. Šta je on tražio u karavanu? Porazgovaravši o tome sa poručnikom, saznao je da je Vald svoje prisustvo u karavanu objasnio namerom da ide u Oregon, pa mu društvo, na tom putu neizvesnosti, čini putovanje sigurnijim. Na insistiranje kvekera, nije nosio oružje, ali se Stiv mogao zakleti da mu je ono itekako pri ruci. Vald se držao po strani, traper ga nije video da kontaktira sa Vudijem; ćutljiv kao i uvek, nije pravio izgrede, pa su se kvekeri, izgleda, ubrzo navikli na njega i nisu ga primećivali kao prisutno zlo, već kao deo te mase koja, zahvaćena prionirskim duhom, gura kroz Nebrasku prema Rokiju.

Nešto se, ipak, događalo. Sada je to već bilo sasvim izvesno. Traper, istina, i dalje nije uspevao da shvati šta, ali je mozaik prethodnih nelogičnosti polako počeo da se sklapa u realne okvire. Najpre se Vudi Grusin, poput groma uz vedrog neba, pridružio karavanu u Kanzas-Sitiju i uspeo čak da se lakovernim kvekerima nametne kao pokajnik, te preuzme vođstvo karavana a potom je postalo jasno da se Lajan Abraham sa svojom bandom kreće ispred karavana i to tačno onim putem koji su kvekeri sledili. Ab je u Kirniju ostavio tri svoja čoveka a jedan od njih, Vald Svenson, uvukao se među karavandžije i sa njima na-

stavio dalje. Lajan Abraham je, očigledno, pleo mrežu oko karavana, ali zašto? Zašto su kvekeri, bogobojažljivi »drhtavci«, za njega bili toliko interesantni?

Stiv se i dalje držao po strani. Kontaktirao je samo sa poručnikom Tompsonom, Paulom i Vilijem.

Mada su oregonsku stazu od Kirnija prema Vajomingu pratili telegrafski stubovi, kao beleg herojskog podviga Vestern-Uniona iz 1861. godine, i pruga Omaha — Karson Siti, ipak je svima bilo jasno da su, nakon dan i po putovanja od Kirnija, zakoračili u divljinu. I dalje se prerija u daljini, prema zapadu, prostirala siva i maglovita, ali se skoro neprimetno pretvarala u pustoš.

Tom pustoši je od Kirnija na zapad nekad vodila i trasa neustrašivih jahača Poni-Ekspresa. Pošta koju su oni nosili koštala je pet dolara po unci. Od Sent-Džozefa u Misuriju do pacifičke obale, bilo im je potrebno osam dana putovanja. Konje su izmenjivali nakon svakih deset milja i u tim razmacima su se nalazile i usputne poštanske postaje, njih oko sto i devedeset na putu dugom oko tri hiljade milja.

Nije se moglo kretati oregonskim putem kroz Nebrasku a ne setiti se tih neustrašivih mladih ljudi koje su angažovali vlasnici kompanije Rasel, Mejdžors i Vedel. Čarli Miler »Bronko«, Bil Kempbel, Bob Holmas »Poni« i Bufalo Bil »Kodi« sa svojim herojskim podvizima, izdigli su Poni Ekspres iz realnog života u legendu.

Život u karavanu tekao je jednolično i bez posebnih uzbuđenja. Verovatno je i vojna pratnja uticala na to da ne bude nekih izgreda. Stiv je, međutim, stalno bio na oprezu.

Nakon dvadesetak dana karavan je prošao Oglalu. Oregonski put se tu račvao. Južni krak je odlazio prema Džulesburgu, u Koloradu, a severni prema Plavoj Vodi. Kvekeri su se uputili tim severnim krakom jer su zalihe namirnica bile dovoljne do Laramija a idući na jug duže bi se zadržali i izgubili bi pratnju vojske.

*

Dan se bližio kraju kada su se ponovo približili reci Plat, otprilike na onom istom mestu gde će mnogo godina docnije biti podignuto akumulaciono jezero Mek Konagi.

Čitavo to popodne Stivu se nisu dopali ni izgled oblaka, ni miris vazduha. Neka se težina osećala u zraku. Činilo mu se da se vazdušna masa kreće prema severu.

Karavan se ulogorio u neposrednoj blizini obale obrasle šibljem i žbunjem. Dosledan usamljeničkom načinu života, Stiv je svoj bivak postavio stotinak jardi nizvodno od kruga načinjenog od karavanskih kola.

Teško vreme olovnih boja, koje je u sebi nosilo predznake zloslutnosti, učinilo je da Stiv ne bude raspoložen za pecanje.

Pojeo je komad usoljene govedine i popio jaku crnu kafu. Razmišljao je o Pauli. Jedan od razloga nespokojnosti lažao je i u činjenici da Paulu nije video već desetak dana.

Oprao je posuđe peskom i vodom i upravo se uputio prema mestu gde je ostavio konja kada je ugledao vitku, tamnu priliku kako se iskrala iz logora i uputila obalom reke prema njegovom logorištu. Bila je to Paula. Poznao ju je.

Krenuo joj je u susret.

Kada su se sreli, traper je zagrli i poljubi. Nijednu reč nisu izgovorili.

Nije se protivila njegovom izlivu nežnosti.

Pirkao je topao povetarac sa juga i šumio kroz lišće koje je počelo da žuti. Leto beše na izmaku.

— Nije te dugo bilo — prekore je Stiv kada im se usne razdvojiše.

Držeći se za ruke, uputili su se u šetnju obalom Plate.

— Otac me kontroliše, Stive — objasni ona. — Izgleda da nešto sumnja.

Tokom šetnje Paula je primetila da Stiv često zastaje u govoru i hodu, onako kako je videla da to čini divljač na oprezu. Često je pogled upirao nekud u daljinu, prema jugu. Nešto iz tog pravca odvlačilo mu je pažnju i činilo ga nespokojnim, uznemirenim.

— Zar nešto nije u redu, Stive? — upitala ga je pomalo ljubomornim glasom, ne shvatajući šta bi to, u tom trenutku, od nje za njega moglo da bude preče.

On ne odgovori. Samo sleže ramenima.

— Često gledaš prema logoru — nastavi ona. — Postoji li neka druga osoba?...

— Ne budi luda, Paula — prekide je on shvatajući kuda cilja i zagrli je oko ramena. — Bojim se da je u pitanju nešto ozbiljnije.

— Ozbiljnije? Ne razumem?

— Osećam dim — objasni on.

Ona omirisa vazduh i sleže ramenima.

— Ja ne osećam ništa. Možda je to dim od logorske vatre.

On odlučno zavrte glavom.

— Nije, Paula, no ne zameram ti što ne praviš razliku između logorske vatre i...

On ponovo zastade i raširi nozdrve.

— I? — reče ona.

— Osećaš li ga sad? — upita traper.

— Ne, — Paula odmahnu glavom — samo topao vazduh.

— I to je nešto, Paula. Dim koji osećam je prethodnica prerijskog požara.

— Da li je to ozbiljno? — upita ona naivno.

— Itekako bi moglo da bude, ukoliko ga tera južnjak a nema razloga da u to sumnjam. Zbog toga sam zabrinut.

— Zabrinut si? — iznenadi se ona. Nije često bila u prilici da ga vidi zabrinutog.

— Da, prilično.

— Misliš da bi požar mogao da stigne do nas?

Brže nego što misliš. Požuri u logor. Nemamo mnogo vremena.

Traper je žurnim korakom povede prema bivaku kvekera.

— Šta misliš da učiniš? — upita ona.

— Da upozorim Vudija, poručnika i tvog oca.

— Misliš li da će ti poverovati?

— Moraju.

Ona s nevericom zavrte glavim.

— Izvini, Stive, ali to što ti kažeš je prilično neverovatno.

Traper se iznenadi.

— Zar sam ti ikada rekao laž, Paula?

— Ne razumeš, Stive. Ne radi se o meni. Ja ti verujem, ali mislim da oni neće.

— Utoliko gore po njih.

Paula je bila u pravu. Vudija Grusina nigde nije bilo a ni Valda Svensona, takođe. Vođa karavana je, navodno, pošao u izviđanje. Glupost! Ko još u izviđanje ide noću. No, nije bilo vremena da dozna kuda se Vudi denuo.

Stiv je upozorio kvekere na opasnost, ali oni nisu bili voljni da mu poveruju a još manje da ga poslušа-

ju i poteraju kola bliže reci. Za njih je prerijski požar bio nešto strano, nešto neshvatljivo. Pa šta i da jeste? Popaliće travu u okolini; oni su na peskovitom tlu a vatra ne gori pesak.

Stiv se gnevno uputi prema šatorima koje su u jednom vrbaku postavili vojnici.

Poručnik je trapera primetio još dok je prilazio i krenuo mu je u susret.

— Šta se događa, Stive? — upitao ga je videvši ga uzrujanog i pored toga što je Stiv takvo svoje psihičko stanje nastojao da sakrije.

— Prerijski požar! — objasni on

— Prerijski požar?! — zgranu se poručnik. — Siguran si?

— Sve sigurniji. Goni ga južnjak. Ide pravo na nas!

Poručnik omirisa vazduh.

— Ništa ne osećam.

— Bez uvrede, poručniče — osmehnu se Stiv. — U Vest Pointu nema prerijskih požara.

— U pravu si, Stive. Izvini, ali ne bih želeo da podignem lažnu uzbunu. Šta predlažeš?

— Da ubedite one tvrdoglave kvekere da upregnu volove i konje i kola odmah odvuku do reke a ako bude potrebno i u reku. Okolina je bogata travom. Sve će se zapaliti, da ćemo misliti da smo u paklu.

Poručnik se hitro sa traperom uputi prema logoru karavandžija. Pojavio se i Vudi Grusin koji je, takođe, osetio približavanje prerijskog požara.

— Obala je peskovita — rekao je on sumnjičavo. — Tlo je mekano, moguće je da se kola zaglibe.

— Moguće je — složi se Stiv — ali moramo rizikovati. To je manja šteta nego da ih zahvati vatra.

— Preko ne možemo — reče Vudi. — Plat je na ovom mestu prilično duboka. Ako kola budemo morali da uvučemo u reku kasnije ćemo morati i da ih izvlačimo a to neće biti nimalo lak posao.

— Neće — potvrdi Stiv. — Moramo čak računati i sa rizikom da neka od njih uopšte ne uspemo izvući.

— Zar se i to može dogoditi? — nepoverljivo će Paulin otac. — Zar je u toj meri ozbiljno?

— I gadnije nego što mislite — odgovori Stiv.

Kao dokaz njegove tvrdnje, južnjak se iznenada pojačao. Ječao je kroz granje, izbijao iskre iz logorskih vatri i naduvavao platna kola. Sa sobom je doneo i tada već sasvim suv i oštar miris gorećeg žbunja i trave.

Osetivši i sam taj miris, Džon Stokvel je ućutao. S njegova lica izgubilo se nepoverenje.

— Šta konkretno predlažeš da se učini, Stive? — upita poručnik trapera.

— Imamo malo vremena. Obala reke je široka. Treba sva kola naterati duž nje, na sprudove. Tako ćemo u slučaju potrebe da ih povučemo u reku, imati blizu vode. Uz to treba angažovati što veći broj ljudi da povećaju zemljanu površinu. Oko kola načiniti opkope; počupati svo šiblje i granje a kolska platna pokvasiti vodom.

— Hajdemo, ljudi! — povika poručnik. — Nemamo vremena za bacanje!

Napokon su izdata naređenja i sve se pokrenulo. Stoka je upregnuta u kola i ona su odvučena ka reci. Za svakog se našao neki posao u tom mravinjaku a odasvud su se čuli uzvici, naredbe, upozorenja.

Mada to od njega niko nije tražio, Stiv se nalazio svugde i na svakom mestu, da pomogne u nevolji. Kada je u jednom trenutku zastao oznojan i zadihan i pogledao prema jugu, gotovo ga spopade strah. Nebo beše crveno a zvezda nigde nije bilo, kao da nikada nisu ni postojale.

Oganj se valjao prema njima. Satansko crvenilo odražavalo se u vodi i prenosilo na žbunje i vrbe sa druge strane reke.

Najedanput se pred njime pojavi Paula. Nije bilo potrebno išta da kaže; toliko ju je dobro upoznao da joj

je sve video na licu. Nije je bilo strah kao njega, ali je on znao da je to zbog toga što ona u svom neiskustvu, devojke odgajane na istoku, nije shvatala svu težinu situacije. Bilo joj je drago što se on ponovo obreo među njima, što je pomogao i što su ga ljudi slušali. Stiv je bio tip čoveka, snažna ličnost kojoj je bilo urođeno da svoj autoritet nameće drugom, osobito u pustoši i divljini gde je odrastao.

— Kuda si krenula? — upitao ju je.

— Otac me je poslao da te potražim.

— Mene?! — iznenadi se on. — Zašto! Da se nije nešto dogodilo?

— Ne, oni su zauzeti, imaju posla preko glave i misle da bih mogla samo da smetam u gužvi. Otac misli da mi niko sem tebe u ovoj situaciji neće bolje pomoći, ukoliko bi mi pomoć zatrebala.

— Gde je Vili?

— Sa ocem, pomažu Donadsonovima da kola izvuku iz blatnog peska i odguraju ih do obale.

— Ako te je otac već poverio meni na čuvanje, Paula, onda pođi u vodu da umiješ lice i ruke.

— Zašto?

— Jara će biti tako jaka da moraš da zaštitiš kožu. Možda bi još bolje bilo da i odeću navlažiš vodom. Brzo ćeš se osušiti od toplote.

— Zar će tolika vrućina da bude?

— Mislim da hoće. Bio sam nekoliko puta usred prerijskih požara i, veruj mi, bilo je gadno, ali nijedan nije bio ovako silan. Vazdušne struje su u ovoj pustari izuzetno jake.

Poveo ju je prema obali. Odblesak jare na vodi, osvetlio je okolinu da se činilo da je dan, izuzev što je reka Plat bila crvena kao krv.

— Plamen će ubrzo udarati po nama, Paula — reče traper.

— Kako znaš?

— Mnogo je svetlije a nos mi se gotovo začepio. Pođi u vodu i nakvasi se.

Ona posluša. Do tada je uvek bio u pravu. Otkako su se upoznali uvek se obistinjavalo ono što bi rekao. Nije, zbog toga, ni tog puta imala razloga da mu ne veruje.

Zagazila je u vodu do pasa a onda, onako odevena, čučnula da joj voda prekrije glavu. Za tren je nestala u reci, potom ustade i drhteći od hladnoće pođe prema njemu.

Stiv ju je zadivljeno posmatrao. Haljina joj se beše pripila uz telo i odražavala obrise vitkog, mladog tela sa lepo oformljenom linijom grudi.

Primetivši kako je Stiv posmatra, Paula pocrvene. On shvati šta čini i da joj je zbog toga neugodno, te odvrati pogled od tog prizora koji je bio uzbudljiviji od prizora nadirućeg požara.

Bilo je sve svetlija, no ta veštačka svetlost izgledala je avetinjski nestvarna na crvenom odsjaju okoline. Nebo na jugu, izmenilo je boju. Gorelo je plamenom a sve intenzivnije crvenilo, ukazivalo je na to da se požar približava.

— Ti se nećeš pokvasiti, Stive? — upita ga devojka.

— Možda, docnije.

Celim obzorjem grimizni nebeski zastirač utkao se u tamu noći terajući naviše, u ta..sima, sivo-crne oblake. Brzina kojom su se oni pomerali, zaprepastila je kvekere, jer su tek tada shvatili koliko je mladi traper bio u pravu i kojom silinom se požar, teran vatrom, približava.

Oblaci gusti i tamni, leteli su nebeskim svodom obojenim u žuto i na njima se, kao u ogledalu, živo odslikavala vatra sa zemlje.

Napokon se u daljini, u podnožju oblaka, ukazala svetla pruga što se svakim trenom sve više pojačavala.

Glasan uzvik poručnika Tompsona, koji se beše popeo na neka kola, nagoveštavao je nešto užasno.

— Vatra! — urlao je. — Vidim je! Gospode, pravi pakao!

— Do vraga! — izlete Stivu.

Ugledao je zaprepašćenu Paulu

koja ga je tek tada, prvi put, čula da psuje.

— Ostani ovde, Paula — reče joj ne stigavši da zamoli za izvinjenje — u blizini vode. Brzo ću se vratiti. Izgleda da je ovo pravi »divlji požar u preriji«.

Požurio je do poručnika.

— Moramo kola naterati u reku! — doviknuo mu je. — Što pre!

— U pravu si, Stive — reče Džozef silazeći sa kola. Onda je povikao svojim zvonkim, zapovedničkim glasom. — Kola u reku! Brzo!

Ponovo se sve uskomešalo. Uz lomljavu šikare i glasne povike, volovi su naterani u vodu. Tropot kola, zastrašeni ljudski glasovi i škripa točkova, mešali su se u buci vetra.

Celom dužinom horizonta sevali su plameni jezici, u trenutku uočavanja mali a već narednog trenutka sunuli bi visoko nad tlom.

Traper požuri natrag do mesta gde je ostavio Paulu. Ona ga dočeka uplašena i uzdrhtala pogleda prikovanog u nadirući požar koji se već pretvorio u plameni zid koga je vetar stravično gonio pred sobom.

Osetio je na ruci stisak njene male, nežne šake i pogledao je. Tek tada je u njenim očima primetio strah. Nije ni bilo čudo.

Čudovišni zvuk kojim se plamena stihija približavala, bio je sve jači. Prožimao je ljude silinom, strahom i tutnjavom koja se uvlačila u tela, grebalo po odeći i nervima.

— Onesvestiću se — požali se Paula Stivu.

Haljina na njoj bila je već suva.

— Nakvasi se ponovo — reče joj i sam krete u vodu.

Ušavši u reku ona oseti da joj hladna voda smiruje razdražene nerve.

Plameni zid se približavao strahovitom brzinom. Traper se plašio mogućnosti da bi vatra mogla da ih dosegne, pa čak i da se prostre preko njih. U tom slučaju bili bi osuđeni na smrt.

Vazduh se beše užario. Pomešan zajedno sa dimom, otežavao je disanje, izazivao kašalj.

— Stive!

Mladić se prenerazi od tog uzvika. Okrete se i ugleda Paulu koju je matica vukla ka sredini. Davila se.

Bacio se u vodu i zaplivao prema njoj. Očigledno je izgubila tlo pod nogama a nije bila plivač ili je, smočivši ugrejano telo naglo u hladnu vodu, zbog nagle promene temperature tela, izgubila vazduh i svest. Mada su je vukle ka sredini ni matica, ni reka nisu bile ni divlje ni brze.

Doplivavši do nje, uhvatio ju je jednom rukom za kosu i držeći joj glavu nad vodom, dok je nastojala da se uhvati za bilo šta, zaplivao je drugom rukom ka obali.

U međuvremenu, dok se u reci odvijala drama Stivove borbe za Paulin život, plamena stihija je stigla do obale reke i po njoj udarala strahovitom snagom. Zahvativši najpre žbunje, gustiš i travu kraj obale, a potom naišavši na vodu kao prepreku, plamen je prsnuo jezivim pucnjem dok čudovišni plameni jezici i kolutovi dima sunuše kroz vazduh preko reke uz šištanje i pucketanje, i dohvatiše nekoliko kola.

Sve se pretvorilo u buku koja je dobovala u ušima. Mnogobrojne prerijske životinje: zečevi, kojoti, antilope i druge, bežeći pred vatrenom nemani, sunuše u reku da bi spas potražile na njenoj drugoj obali.

Uz svu jezivost beše to i grandiozan prizor kada se vatreni tornado, zgromivši obalu, opružio do polovine reke. Sve je prekrio crn dim pod kojim je kuljala žeravica. Kroz fijuk i prasak vatrene pomame čuli su se uzvici kvekera; volovi su se trzali u jarmovima a jahači su nastojali da obuzdaju uznemirene konje prekrivene mokrim ćabadima.

Onda, plamen poče da se vraća natrag ka obali i da mu jačina jenjava.

Stiv oseti dno pod nogama i osloni se na njega. Pakleni užas još ne

beše dovršio svoj vatreni pir i Pauli je morao pomoći tu, u vodi. Na svu sreću devojka ne beše popila mnogo vode. Nekoliko puta ju je snažno ošamario a onda nabacio na leđa tako da joj je glava pala preko njegovog ramena. Obema rukama ju je snažno stisnuo oko struka i leđa, imitirajući veštačko disanje. S obzirom da se nije nadao nekom posebnom učinku takvog pokušaja da joj pomogne, obradovao se kada je ona u nekoliko navrata izbacila po malo vode iz sebe, a onda se zakašljala i napokon otvorila oči.

On odahnu.

— Dobro si? — upita je.

— Mislim... Ne znam — zamuca Paula. — Onesvestila sam se.

Stiv oseti kako ona drhti i kako ga, predhodno obamrlim rukama, čvrsto stiska oko tela.

— Da li je prošlo? — upita ona.

— Jeste, ono najgore. Reka je zaustavila požar i odvukla ga na jug. Sada možemo na obalu.

Okolina je bila obavijena sivilom dima i izmaglice od isparavanja tla. Zemlja se još uvek pušila, tu i tamo gorele su još uvek male vatrice, na mestima gde je žbunje bilo gušće. Tlo beše ugljenisano i crno.

Komešanje ljudi u reci pored kola, nastavljalo se. Gorela su neka kola. Polivali su ih vodom, a stubove zahvaćene vatrom gurali su u vodu. Prestrašeni volovi nastojali su da se otrgnu iz jarmova a konji da pokidaju užad kojima su bili privezani za kola.

Stiv iznese Paulu na obalu. Zvižduk om je pozvao Šarca koji se najedanput pojavi iz vode. Pametna životinja nije trebala Stivov nadzor. Odgajana u divljini, kao i traper, samostalno je iznalazila najbolja rešenja za opstanak. Plamena stihija jeste bila užasna, ali ne i prva za nju i Stiva, i ne u toj meri opasna da je zahvati urođeni strah od vatre i da pobegne glavom bez obzira, ostavljajući svog gospodara na milost i nemilost opasnosti. Sve vreme je bila skrivena u vodi, iza jednih karavanskih kola, sa suprotne strane plamenog udara i strpljivo je očekivala poziv svog gospodara.

Kada se Šarac pojavi pred Stivom, još uvek su mu od straha poigravali mišići.

Traper ga potapša po vratu, pomilova po vlažnom telu i nežno izgovori nekoliko šošonskih reči na uto-astečkom jeziku koji Paula nije razumela. Skinuo je sa sedla mekintoš, prostro ga po zemlji i na njega stavio Paulu.

— Nije potrebno, Stive — usprotivi se devojka. — Dobro mi je.

— Iscrpljena si, Paula — prekore je Stiv zbog njenog protivljenja. — Lezi i prikupi snagu. Pri samoj zemlji vazdug je svežiji i čistiji. Ostaviću Šarca pored tebe a ja ću poći da pomognem ljudima da ugase vatru i kola izvuku iz vode.

*

Te noći nije se spavalo.

Jutro je karavan zateklo u najvećem radu. Za svakog je bilo posla, pa i za Paulu. Sanirane su posledice koje je izazvala plamena stihija. Tada niko od njih nije ni znao da je desetak dana za Vudijevim karavanom, iz Omahe krenuo oregonskim putem jedan karavan mormona, da ga je vatra sustigla iza Getenborga i da je sav izgoreo a opekotinama je podleglo čak deset ljudi.

Dvoja kola bila su potpuno izgorela. Njih nisu bili uspeli uvući u vodu pre no što ih je požar zahvatio. Na troje kola izgoreli su platneni pokrovi i konstrukcije krovnih nosača, sve do visine koja je izvirivala iznad vode. Mogla su se osposobiti ali je bilo potrebno drveta i eksera. Stiv je, međutim, sva troja kola uspeo da osposobi do pred kraj dana. Nosače arnjeva načinio je od vrbinog drveta kojeg je pronašao na suprotnoj obali, umesto eksera

upotrebio je kožne vrpce koje je imao u svojim bisagama a platno je dobio iz karavanske rezerve. S obzirom da su kola bila osposobljena na brzinu, izgledala su prilično dobro i mogla su poslužiti do Laramija gde se mogao pronaći materijal za potpunu popravku.

Ono što je na Stiva ostavilo poseban utisak, jer je izgledalo neobično, bilo je to da je veliku pomoć kvekerima pružio sam Vald Svenson. Nije to ličilo na čoveka koji se kreće putevima stranim pravdi. Niko od njega nije tražio, ni očekivao pomoć, ali je on izdašno radio. Kasnije je traper o tome dosta razmišljao. Vald je poreklom bio Šveđanin. Izgleda da je u sebi nosio radni elan predaka, da je bio obdaren nekim skrupulama i da se po tome bitno razlikovao od ljudi sličnih sebi. Na kraju krajeva, ne postoji ni negativna ličnost koja u sebi nema pozitivnih osobina.

Bilo je dosta ljudi sa lakšim povredama, iščašenjima, lomovima ruku i opekotinama. Kada se, najverovatnije od poručnika Džozefa Tompsona, pročulo da je Stiv pravi prerijski lekar, a kako drugog nisu imali, mnogi su nagrnuli kod njega da zatraže pomoć. Stiv je zaista, učeći prerijsku medicinu od Bobija Batlera, poznatog vidara i travara, dobro naučio to umeće koje je predstavljalo veoma važan faktor opstanka u divljini. U svojim bisagama imao je raznih trava već pripremljenih masti za opekotine i otekline, nešto zavoja i kožnog remenja za utege. Izdašno je pomagao svim onima koji su mu se obratili za pomoć. Ipak, dosledan vlastitoj odluci i odnosu koji se stvorio između njega i kvekera, nastavio je život izdvojen od ostalih, izvan karavana.

7.

Narednog dana, nastavili su put. Vojska je napustila karavan kod Plave Vode a desetak milja dalje, kvekeri su zakoračili u najveću pustoš koju su dotle videli. Mada se okolina i dalje činila talasasta, izbliza je prerija izgledala ravna poput tanjira. Tu i tamo rasla je žalfija, nešto malo korova i retke trave.

Tih dana jedva da su prelazili više od tri do četiri milje dnevno a stalno su ih pratili kosturi goveda i bizona koji su u toj bezvodnoj zemlji skapali od žeđi.

Tek nakon nekoliko narednih dana, kada su im rezerve vode bile već pri kraju, ponovo su naišli na Plat i ulogorili se u neposrednoj blizini reke.

Iste večeri u posetu Stivu došao je Paulin otac, Džon Stokvel.

— Prijatelju, Stive — obratio mu se kveker glasom kojim se propovednik obraća zabludelom sinu — svi želimo da ti se zahvalimo za ono što si učinio za karavan i za nas, mada to od tebe niko nije tražio.

— Nema potrebe da mi se zahvaljujete, gospodine Stokvele — odvratio je traper. — Nalazili ste se u neprilici a ja sam bio besposlen. Učinio sam koliko sam mogao i za to ne tražim zahvalnost.

— Pomozi bližnjem svom, to su reči kvekera, prijatelju.

— Ali ja nisam kveker, gospodine — dodade Stiv — i to nikada neću biti. Ne želim da me pogrešno razumete. Nisam protiv vaše sekte, ali se ne slažem sa svim onim što propovedate.

— Zašto?

— Sada, kada širom Zapada vlada bezakonje, čovek mora da se pokorava nagonu za opstankom. Pri tome se ne biraju sredstva, pa makar ona i ne bila mila bogu.

Džon se zagleda u trapera bistrim, pronicljivim očima.

— Da li ti, mladiću, uopšte u nešto veruješ?

Stiv se osmehnu.

— Izgleda da me niste dobro razumeli, gospodine Stokvele. Ja nisam bezbožnik i poštujem svaku veru mada nijednoj ne pripadam. Život u divljini stvara posebnu vrstu religije. Ja nju poštujem.

— Ne razumem.

— Ukratko, osnovna načela su: nastoj da preživiš i ne ubij ako na to nisi prinuđen.

— Izgleda jednostavno.

— I jeste, ali nije za svakoga.

Džon izdiže veđe.

— Pa, prijatelju, Stive, žao mi je što ne možemo da nađemo zajednički jezik. Rekao bih da ipak nije tako teško odreći se dosadašnjeg načina života i prikloniti se Bogu, ostaviti oružje i zlo tući dobrotom, na udareni šamar okrenuti i drugi obraz.

Stiv odmahnu glavom.

— Teško je, gospodine Stokvele. Za ponosnog ratnika prerije i čoveka od načela, to je teško.

— Zaboravljaš da su nam se priključili i prijatelji Vudi i Vald, mada se o njima što-šta loše govorilo. Uz to se Vald pokazao kao izuzetno vredan i zahvalan.

Stiv se kiselo osmehnu.

— Gospodine, njih dvojica duvaju u istu kašu, a ta kaša je deo paklene mutljavine. Razlikuju se jedino po karakterima i pogledima na život.

Džon Stokvel je izvesno vreme ćutao, očigledno birajuće reči kojima je nameravao da nastavi razgovor. Onda reče:

— Primetio sam da imaš jak uticaj na Paulu i Vilija?

— Vili je dobar dečko.

— Kao otac želeo bih da takav i ostane.

— Ako mislite da bih ja tome mogao da budem smetnja, nema potrebe da se brinete. Upravo svo vreme nastojim da na Vilija utičem onako kako biste vi želeli.

Džon klimnu glavom.

— Ne sumnjam u tvoje reči, prijatelju Stive, ali ostaje činjenica da se i on i Paula ponašaju čudno u poslednje vreme.

— Mislite da to ima veze sa mnom?

— Mislim.

— Uveravam vas da ste sa te strane bezbedni. Ukoliko ne mogu da im pomognem, odmoći im sigurno neću.

— Ipak bih vas zamolio da se ređe viđate sa njima. Nešto se u njima iznutra budi, nešto što ne razumem i što me plaši. Ponekad ih ne razumem.

— Shvatam vašu zabrinutost, gospodine Stokvele. Ukoliko mislite da će to pomoći, odvojiću se od karavana i pratiti ga sa veće udaljenosti.

— Ne — odbi kveker — mislim da za to za sada nema potrebe. Ipak, imaj na umu ono što sam ti rekao, prijatelju.Do viđenja.

— Do viđenja, gospodine Stokvele.

Ostavši sam, Stiv je načinio logor i zapalio vatru jer je stizala noć. Prerija je pokazivala svu svoju ćudljivost. Te je noći duvao severnjak donoseći osveženje, ali i hladnoću.

Stiv se uvio u mekintoš i baš pripremao da pojede komad usoljene govedine kada je došla Paula. Nosila je u ruci, na dva metalna nosača, nekoliko nanizanih lončića.

— Dobro si? — upita je traper.

— Jesam. Nosim ti večeru. Mora da si gladan?

— Iskreno da ti priznam, jesam. Baš sam mislio da pojedem komad usoljene govedine. Posle požara divljač se razbežala. Proći će bar još nekoliko dana dok ne nikne nova trava i dok se divljač ne vrati.

— Izgleda da samo jedeš tu usoljenu govedinu. U želucu će ti se stvoriti rudnik soli.

On se nasmeja na njenu primedbu.

— Potrebna ti je tečnost, kuvana hrana.

— U pravu si, Paula, ali nisam u situaciji da je često jedem.

— Sada jesi. Donela sam ti supu, pire, biskvit.

— Pa to je prava gozba — ote se Stivu.

Traper je jeo brzo.

— Ti nećeš— upitao ju je između zalogaja.

— Večerala sam.

— Kako je Vili?

— Odlutao je nekud.

Stiv prestade da jede.

— Odlutao? Kada?

— Danas, popodne, kada smo se ulogorili.

— Zašto je to učinio?

— On i ja imali smo prepirku sa ocem.

— Zbog mene?

Ona klimnu glavom.

— Da. Nastoji da nas odvrati da se viđamo sa tobom.Vilija je to razljutilo.On i čitava kvekerska mladež, pa čak i neki stariji, misle drugačije od oca. Ali otac je tvrdoglav.

— Ti si, ipak došla?

— Jesam, a to ću činiti i ubuduće — reče ona odlučno. — Rekla sam to ocu. Naša vera nema veze sa mojim osećanjima.

Obradovaše ga njene reči.

— Drago mi je da to čujem, Paula, ali ne bih želeo da ti i Vili zbog mene budete u zavadi sa ocem. On je, ipak, taj koji se stara o vama, brine se i žrtvuje za vas

— Slažem se sa tobom, Stive, ali ne želim da nam tipizira život. Svako ima pravo na svoj vlastiti.

Devojka je suviše oštroumno razmišljala da bi on uspeo da je ubedi u suprotno.

— Ne mogu da kažem da nisi u pravu, Paula. S ocem, ipak, morate razgovarati s dužnim poštovanjem. Mada je, zaista, pametnije da se ređe viđamo.

Ona se namrštila.

— Znači li to da ti moja blizina više ne odgovara?

Stiv pokuša da je zagrli, ali ga ona odgurnu.

— Ne budi luda, Paula. Tvoja blizina mi je draga...

— Onda neka tako i ostane.

— Kako hoćeš — sleže on ramenima.

Nije uspeo da je raspoloži.

— Vrati se u logor — rekao joj je. — Poći ću da potražim Vilija.

— Nema potrebe, Stive. Doći će. Nije mu prvi put da nekud odluta.

— Ipak bih malo prošetao okolinom.

— Kako želiš.

Očekivala je da će ponovo pokušati da je zagrli i poljubi, jer je to želela, no on se, mada je mislio slično kao i ona, ne usudi da je dotakne nakon njenog prethodnog odbijanja.

Ne shvatajući o čemu on razmišlja i sasvim pogrešno tumačeći njegovu neodlučnost, ona se još više uvredi, pokupi lončiće i udalji se prema logoru kvekera.

*

Stivu nije bilo teško da pronađe Vilija. A gde bi i mogao da se sakrije neraspoložen, a uz to osećajan dečak, nego u obližnjem vrbaku, veoma privlačnom mestu za usamljenika koji traži mir.

Uspeo je da ga nagovori da pođe natrag u logor kako se Paula i njihov otac ne bi brinuli.

Vili je poslušao.

Izvesno vreme traper ostade sam pored reke. Tiho je tekla obasjana žutilom mesečine koja se prelivala po njenoj površini.

Uputivši se natrag ka svom bivaku, primetio je kako se iz logora kvekera udaljuje jedan jahač. Ni sam nije znao zašto, ali mu se taj odlazak nepoznatog učini kao iskradanje iz logorišta. Jahač se kretao prema njemu, sledeći reku prema jugu.

Stiv se sakri u vrbak a kada je nepoznati projahao pored njegovog skrovišta, prepoznao ga je na mesečini. Bio je to Vald Svenson.

Vald se neopaženo nije mogao izvući iz logora, ali naivne karavandžije tome nisu pridavale nikakvu važnost. Traper je, međutim, razmišljao potpuno drugačije od njih.

Tihim, ali brzim korakom Indijanca, vratio se do svog bivaka, ugasio vatru i rasturio ugljevlje a onda uzjahao Šarca i krenuo za Valdom.

Pratio ga je na rastojanju koje Šveđaninu nije davalo mogućnost da uoči da je praćen.

Za mesečinu se nije pouzdano moglo reći koristi li više Valdu Svensonu da se kreće po hoći ili Stivu da ga prati. Šveđanin se nije okretao, očigledno je bio uljuljkan sigurnošću koju mu je pružala noć. Nakon čitavog sata jahanja, dospeli su do ivice šumarka koji se stisnuo uz reku.

U jednom trenutku Stivu se učini da kroz gusta stabla, u daljini, vidi svetlucanje nečega što nije imalo veze sa bleskanjem mesečine po reci.

Vatra! Mala logorska vatra! Nije bilo sumnje da se Vald kretao prema njoj i da ga je neko kod nje očekivao. Ugovoreni sastanak?

Prateći revolveraša i uočivši vatru, traper je došao do izvesnih zaključaka. Vald je, pre nego što je stigao do šumarka, lutao; ali je lutao toliko da je Stiv stekao utisak da nešto traži. O nekom zavaravanju pratioca nije moglo da bude reči jer Šveđanin nije imao pojma da je praćen. Traper je to dobro znao. Samo najiskusnijem Indijancu ili prerijskom čoveku, moglo je poći za rukom da otkrije Stiva kada nekog sledi. Znači, Vald je nekoga tražio, ali nije tačno znao gde se taj neko nalazi. Bilo je tu logike ukoliko se pretpostavi da se karavan kretao i da je taj neko sledio karavan, održavao kontakt sa revolverašem i da su se često viđali, ali na različitim mestima.

Revolveraš je šumarak zaobišao sa boka, nasuprot reci. Očigledno je tražio najbolji prilaz vatri i onom ko ga je kod nje očekivao.

Stiv zaustavi Šarca kod prvih stabala. Nečujno i oprezno skliznuo je iz sedla i izvadio vinčesterku iz skabarta. Lagano je potapšao i pomilovao konja po vratu.

— Tiho, momče — protepao mu je u blizini uha na šošonskom jeziku.

Pametna životinja kao da je shvatila šta se od nje očekivalo. Ničim nije odala prisustvo svog gospodara.

Stiv poče tiho da se šunja između stabala. Svakom pokretu, pridavao je izuzetnu važnost. Ranije mu se događalo da, uprkos izuzetnoj opreznosti, u sličnim situacijama, nagazi na suvu grančicu ili šišarku. Ti zvuci su za opreznog čoveka, čoveka divljine prvi znak opasnosti i poremećene kolotečine okolnih zbivanja. Istina, slično može da učini i životinja, no i u tom slučaju protivnik je opomenut, a kada je opomenut

onda je uzaludno nastojati iznenaditi ga.

Stiv je imao i sreće. Privukao se logorskoj vatri na desetak jardi udaljenosti. Nije bio otkriven. Nije načinio nijedan pogrešan pokret.

Vald Svenson je, u međuvremenu, već bio stigao do vatre i nešto je živo raspravljao sa dvojicom tipova koji su namrgođeni sedeli pored vatre.

Jednog od njih Stiv je prepoznao. Bio je to Šveđaninov prijatelj iz Kirnija — Alf Vidmark. Drugi beše snažan, plećat momak lepog lica zaraslog u bradu. Mogao je po traperovoj, retko pogrešnoj, proceni da ima oko trideset godina. Odeven u iznošeno, prilično neuredno odelo, nije na posmatrača ostavljao naročiti utisak. No, ne ceni čoveka po odeći, rekli su mudraci mnogo godina ranije. Oružje o bedrima bilo mu je beskprekorno čisto a pod maskom nevinog izgleda, dobroćudnog, brdskog seljaka, krio se vuk. Tog trenutka Stiv to nije znao, ali Vald Svenson jeste. Zvali su ga Uljez Ves i to je ime vukao još iz detinjstva mada se zapravo zvao Hari Veson. Uz Valda Svensona i Valta Greja predstavljao je okosnicu bande Velikog Aba.

Stiv je čuo za Uljeza Vesa, ali dotad nije imao prilike da ga vidi.

— Odužilo se to nešto, Valde? — rekao je Uljez Ves.

Revolveraš ga očigledno nije razumeo.

— O čemu to govoriš, Vese? Odužilo se ili ne, stvari su baš onakve kakve su. Poslat sam da budem veza. Ab nije morao, zbog toga, i tebe slati. Moramo biti oprezni. Uz karavan je, kao tele uz kravu, onaj Bobijev posinak. Vraški je sposoban

— Zaista? — naceri se Uljez Ves i zajedljivo primeti: — Od kada si ti, Valde, tako strašljiv. Ne poznajem te takvog.

Nešto u tonu glasa Harija Vesona nije bilo kako bi trebalo da bude, uočio je revolveraš. Nikada pre on sa njim nije na taj način razgovarao. Nikada se osobito nisu ni mirisali, osobito od kada je Uljez Ves u Omahi Valdu preoteo prelepu Nemicu, salunsku devojku znatnog obrazovanja i lepih manira. No, njih dvojica su živeli zajedno, krali i ubijali zajedno i vodio ih je isti čovek, koji nije trpeo nesuglasice u svojoj družini, pa su obojica bili toliko razumni da svoje lične rasprave podrede opštoj stvari.

Toga puta, međutim, Uljez Ves čudno se držao. Vald se mogao zakleti da »Lepi Dečko«, kako su ga u bandi zvali, želi da ga provocira. Zašto?

— Ponašam se prema prilici — odgovori Šveđanin grubo. — Ne potcenjuj tog momka Lepi Dečko. — Vald posebno naglasi taj nadimak Harija Vesona. — Udesio je Vudija kao niko do sada. Nakon tuče sa njim, Vudi je izgledao kao da ga je pregazila lokomotiva. Valta je mogao da ubije, ali nije. Barata nožem kao ti kartama a govorka še da i brzo puca. Na koncu, u Kirniju se zavadio sa Alfom i prava je sreća da se i Alf nije proveo kao i Vudi.

— Znači li to da nam jedino on smeta?

— Uglavnom.

— Zašto ga se onda nisi već otarasio, nožem, u mraku, na spavanju?

Vald otpljunu.

— Dobro znaš da to nije moj način, Vese. Osim toga, momak je izuzetno iskusan. Alf ga je dva puta u toku noći tražio, ali bez uspeha. Nikada ne spava uz svoju vatru. Isuviše je oprezan, pa sam odlučio da ne vučemo vraga za rep.

Uljez Ves je džarkao vatru.

— Pratite karavan još iz Kanzasa. Prilično dugo. Do sada nije bilo naročitih problema, no nadalje će iz dana u dan bivati sve gadnije.

Vald nije shvatao kuda Uljez Ves cilja.

— To znam, ali toga smo od početka bili svesni. Na kraju, ovaj deo puta je i bio predviđen kao izviđački: pratiti, posmatrati i ništa ne preduzimati.

— Nailazimo na teritoriju kojom vršljaju Indijanci — nastavi Hari Veson kao da nije čuo Šveđaninove malopređašnje reči. — I to ne samo jedna grupacija tih crvenih đavola, nego više njih. Zapovednik Fort-Laramija nije budala. Neće dozvoliti da karavan nastavi put bez pratnje. To otežava situaciju.

— Ne verujem da će vojska pratiti karavan sve do Oregona — primeti revolveraš. — To je isuviše daleko.

— I to je tačno — složi se Uljez Ves — ali ćemo sve češće nailaziti na utvrđenja. Šta ako vojska tim bezveznjakovićima obezbedi pratnju od jedne tvrđave do druge? Ti glupaci ne nose oružje. Vojska ih zbog toga neće pustiti same. Sijuksi i Čejeni su postali nemirni a načuo sam da vojska vodi rat protiv Probušenih Nosova. Shvataš?

Vald odmahnu glavom.

— Ne — priznade. — Ne znam kuda ciljaš?

— Red, Alf i ja smo pomislili da bi najpametnije bilo da tovar preuzmemo još ovde, u Nebraski, sada kada je karavan ostao bez vojne pratnje.

— Ali Ab čeka u Vajomingu — pobuni se Šveđanin — To neće ići lako, nije po dogovoru i Ab će nas zgromiti uradimo li nešto bez njegovog znanja.

— Znam, znam — reče Hari Veson žmirkajući — ali situacija nam nalaže da postupimo mimo dogovora. Kada je plan bio razrađen nije bilo reči o nemirima Indijanaca. Ovo sada je potpuno nova situacija.

I Uljezu, i Alfu, i Redu bilo je jasno u kojoj meri je Vald Svenson privržen Lajanu Abrahamu a uz to i koliko je vešt, spretan i pouzdan borac.

— Nebraska je kao tanjir — reče revolveraš. — Vući teret znači ubrzo biti otkriven. Tragove bi moglo da sledi i dete.

— Potrajalo bi dok se to sazna. Isekli bismo telefonske žice.

— To bi odmah privuklo vojsku koja se stara o održavanju telegrafske linije.

— Jeste, ali dok bi vojska stigla, mi bismo bili daleko. Razdelili bismo teret na nekoliko tovarnih konja.

Vald je razmišljao naglas:

— Za sada imamo masku. Drugi se muči oko tovara i vuče ga u Oregon. Mi tek onda stupamo u akciju, shvataš li, Vese? To što ti predlažeš je glupo. S karavanom ili ne, mi bismo ionako morali istim pravcem.

— Zašto?

— Zašto? — iznenadi se Vald. — Ab nas čeka u Larami-planinama.

— Do vraga i Ab! — prasnu Uljez Ves. — Dokle mi da čučimo mečki na rupi, da bi on pojeo najveći deo medenog kolača?

Do tog trenutka Vald je samo naslućivao šta Uljez želi, no to je bilo toliko neverovatno da je stalno tu pomisao izbacivao iz glave. Ustati protiv Aba, bilo je isto tako kao i sam sebi istog trenutka pucati u us ta

Tokom čitavog razgovora Šveđanin je u glasu Lepog Dečka primećivao hladnoću. Napokon je znao i zašto. Želeo je da ga pridobije za izmenu plana a ukoliko se ne složi, likvidiraće ga.

— Vredi o tome razmisliti — reče revolveraš tek toliko da dobije u vremenu a oči počeše da mu oprezno žaraju okolinom.

Tražio je Indijanca Reda kojeg nigde nije video. Možda je bio na straži. U ravnopravnim okolnostima, mogao se osloniti na svoju brzinu potezanja u borbi protiv Uljeza i Alfa. Hari Veson nije bio protivnik za potcenjivanje, ali je Vald znao da je brži od njega. Alf ga nije brinuo, ali Red jeste.

— Nema razmišljanja, Valde — umeša se tada Alf Vidmark nadmoćnim glasom, osećajući da može tim tonom da razgovara sa revolverašem. — Hoćemo da znamo jesi li sa nama ili nisi?

Nije Alf bio tako drzak samo zato što se nalazio na istoj strani sa Uljezom Vesom. Oslanjao se on na znatno snažniji adut — skrivenog Indijanca Reda!?

Vreme je curilo. Mora biti oprezan ali i delati, grozničavo je razmišljao Šveđanin. Šta učiniti? Protiv vođe on nije mogao i da je želeo, a nije želeo. S Abom je jahao preko deset godina. Ab ga je u dva navrata izvukao iz vrata pakla rizikujući vlastiti život. To se nije moglo zaboraviti.

— Ne! — odgovorio je u trenutku silnog komešanja i kolebanja u sebi, gotovo nesvesan onog što je izgovorio.

Istog trenutka je iz čučećeg položaja odskočio unazad i mašio se revolvera. Protiv njegove munjevite reakcije, Uljez i Alf nisu imali šansu da prežive. Bili bi mrtvi u toku narednih nekoliko trenutaka da se nije dogodilo ono čega se Vald pribojavao, ali sa čim je računao. Iz tmine, sa druge strane čistine na kojoj je gorela vatra, sunuo je plamen. Puščani pucanj!

Metak preseče Šveđanina u nameri da upotrebi revolver. No on, ipak, padajući na zemlju, poslednjim grčenjem mišića uspeo je da povuče okidač kolta. To je, opet, bilo ono sa čim Stiv nije računao. On je video da Valdov revolver uzima pravac prema njemu, ali nije razumeo zašto i nije imao vremena da reaguje.

Metak okrznu trapera po glavi u kojoj zagrme. Poslednjim ostacima svesti, sledeći jaku volju, on se uhvati za stablo drveta i skliznu niz njega, nastojeći da proizvede što manji šum i ne otkrije svoj položaj. Dok mu se svest gasila, u magnovenju, shvati da je Vald osetio njegovo prisustvo, ali da ga je zamenio sa Indijancem Redom. Glupa situacija.

Stivova predostrožnost da ublaži šum svog pada, nije, međutim, ni bila potrebna. Istog trenutka kada je Vald opalio svoj poslednji hitac u životu, Uljez i Alf su povadili svoje koltove i izrešetali Šveđanina.

8.

Došavši k svesti, Stiv oseti hladnoću koja je od vlažne zemlje prodirala kroz odeću. U glavi mu je tutnjalo.

Ustade, ali mu se pritom mišići zgrčiše i nov bol, poput uboda noža, zari mu se u mozak. Opipa glavu. Rana nije bila ozbiljna. Metal ga je očešao iznad desnog uha, odneo malo kose i načinio ožiljak oko kojeg se već zgrušavala krv.Ipak, svako naprezanje mišića od vrata nagore, prenosilo se na ranu i izazivalo bol.

Vodeći o tome računa, oprezno je ustao sa zemlje.

Jutro već beše odmaklo. Od Uljeza Vesa, Alfa Vidmarka i Indijanca Reda nije bilo ni traga. Njihova logorska vatra beše ugašena. Jedino je leš Valda Svensona svedočio da ono, što se te noći dogodilo, nije bio samo ružan san.

I pored sve muke i bola u glavu, Stivu dođe da se gromoglasno nasmeje. Fortuna mu je bila saveznica. Nisu ga otkrili. Puška mu je ležala u travi, na mestu gde ju je ispustio kada se onesvestio. Zasigurno nisu otkrili ni Šarca, jer da su pronašli životinju, našli bi i njega.

Došao je do zgarišta logorske vatre i opipao ugljevlje. Bilo je hladno. Nije bilo sumnje da su razbojnici lo-

gor napustili još pre zore. Možda je i toj činjenici trebao da bude zahvalan što nije otkriven i što je još uvek živ.

Otišao je do reke i umio se a onda zviždukom dozvao konja.

Pametna životinja ubrzo dokaska do svoga gospodara. Ugledavši ga, veselo zarza.

— Imaš pravo da se raduješ, momče — reče mu Stiv. — I meni je drago. Moglo je da se desi i da se nikada više ne vidimo.

Prekoreo je sebe što je precenio svoje sposobnosti prikradanja i što je u tom smislu potcenio Valda. Taj lukavac je zaista bio prepreden. Bez obzira što je bio razbojnik, traper nije mogao a da mu se ne divi i ne oda mu priznanje kao vrsnom zapadnjaku.

Skinuo je sa sedla vojnički ašov na rasklapanje i pokopao Valda Svensona. Na improvizovanom krstu urezao je: »Na putanji zla, stradao od ruku svojih«.

Okolno zemljište i nije bilo baš meko, no to traperu nije mnogo odmoglo: uspeo je da tragove Uljeza Vesa, Reda i Alfa prati bez problema. Za učenika Bobija Batlera to je bila sitnica: zgažen busen, slomljena grančica, konjska balega i pena, prašina na travi i granju, izvrnut kamenčić, sve su to za njega bili itekako uočljivi tragovi.

*

Karavan je u zoru nastavio put prema Čimni Roku, tom poznatom belegu na oregonskoj stazi.

Stivovo odsustvo zaintrigiralo je znatno veći broj ljudi, no što se on tome mogao i nadati. Po prvi put od kako su napustili Kanzas Siti on nije bio sa njima, prateći ih na odstojanju od sto-dvesta jardi. Za sve je predstavljao nešto što ne cene baš posebno, ali na šta su se navikli. Okretali su se tražeći ga pogledom i međusobno nemo izmenjivali poglede kao da su se pitali: »Da li je moguće da ih je napustio?«.

Naročito je Paula Stokvel bila uznemirena. Nije mogla da poveruje da bi, i ako se rešio na takav korak, mogao da ode, da ih napusti a da se njoj ne javi.

— Ne brini, Paula — tešio ju je brat — nije nas ostavio. Tu je on, negde.

— Ali, nije nam se javio.

Dečak se nasmeja.

— Zar treba? — upita vragolasto. — Pa nije ti muž.

— Ti si nemoguć, Vili! — obrecnu se sestra na njega. — To je pravilo lepog ponašanja, učtivo...

— Dobro, dobro, samo sam se šalio — reče Vili. — Samo znaj, da je nameravao da ide bez nas, učinio bi to odavno. Stiv nije tip čoveka koji tek tako menja mišljenje. Za svoj odlazak mora da je imao jak razlog.

— Kakav bi to razlog mogao da bude?

— Šta ja znam. Možda je otišao u izviđanje ili da ulovi nešto. Sama si rekla da jede samo usoljenu govedinu.

— Znam, ali nema ga čitav dan.

— Ili se zavadio sa ocem — reče Vili. — Sinoć je bio kod njega, ali stari nakon povratka nije izgledao ljut.

I dok se njihov razgovor nastavljao, prekidao i ponovo nadovezivao na istu tematiku, iz sasvim drugih razloga, zbog Stivovog odsustva, bio je zabrinut još jedan čovek — Vudi Gursin. On bi bio srećan da ih je Stiv ostavio, ali je znao da mu je ta nada uzaludna. Taj traper je igrao svoju igru i sigurno neće tek tako lako od nje odustati. Činjenica

da je nestao nekako u isto vreme kada i Vald Svenson, nije bila bezrazložna. Moglo se dogoditi što-šta nepredviđeno a to mu je povećalo osećanje pokojstvo i činilo ga razdražljivim i nervoznim.

Ništa manje spokojniji nisu bili ni Uljez Ves, Kiova Red i Alf Vidmark koji su karavan pratili na rastojanju koje im je garantovalo da neće biti otkriveni.

Indijanac je u nekoliko navrata osmatrao karavan [illegible] sve češćih okolnih uzvišenja, al[illegible]iva Batlera na njegovom uočljivom Šarcu nije mogao da zapazi.

Alf je gubio strpljenje.

— Zašto se toliko zamajavamo sa tim traperom, Vese? Karavan odmiče.

— Bojim se da ne načinimo neku glupost, ukoliko nešto preduzmemo a on nam ne bude na oku.

— Pih — otpljunu Alf prezrivo. — Mislim da precenjuješ njegove sposobnosti. Zar slično i sam nisi rekao Valdu?

— Želeo sam da iznerviram Šveđanina. Ne verujem da je taj traper mačji kašalj. Ne zaboravi da te je udesio u Kirniju.

— Vraga — zabrunda Alf. — Služio se prljavim udarcima.

— Zaista? — Zajedljivo će Uljez Ves. — A šta si očekivao da učini; dvojica na jednog.

— Ali taj traperčić je još dete — bunio se Alf Vidmark.

— Misliš? — Hari Veson zavrte glavom. — Ima više od dvadeset godina. Možda još nije sazreo ali je matori Bobi Batler u njega utkao život Zapada. Taj je mladić odrastao u divljini i u preriji se snalazi bolje nego ti u salunu. Ako je uz to još i Vald prezao od njega, onda mislim da nisi u pravu. Opreznost nikada nije suvišna.

Hari Veson je nekada bio učitelj i dosta je čitao, pa je umeo lepo da se izražava a to je još više i potencirao što je opet nervoznom Alfu itekako išlo na nerve.

— Nas smo trojica, Vese — podseti ga Alf.

— Ne precenjuj svoje sposobnosti, Alfe, tim pre što i sam znaš da su ti prilično ograničene.

U Alfu je kuvalo.

— Želim da tog tipa stavim pred nišan puške — nastavi Uljez Ves — pre nego što išta pokušamo.

— Možda je tip nekud odlutao — primeti Alf. — To nije nemoguće. Nema nikakvu obavezu prema karavanu. Kvekeri ga ne podnose i izbegavaju njegovo društvo. Zašto bi ostao sa njima?

— Zašto? Alfe, ti si zaista glup. Ako se uz njih zadržava protiv njihove volje, onda mora da za to ima valjan razlog.

— Tovar? — zinu Alf.

— Opet lupaš gluposti. Prvo, ne verujem da uopšte zna za njega a drugo, i da zna, krivo ga procenjuješ. On nije čovek koga bi tovar interesovao, bar ne na onaj način na koji nas interesuje.

— Sve je to lepo — namrgođeno će Alf — ali milje odmiču.

Uljez Ves je izvesno vreme razmišljao.

— Možda si u pravu, Alfe — reče napokon. — Vreme prolazi. Sačekaćemo da se kvekeri ulogore. Vudi će to učiniti na ušću Mauntin-Krika u Plat. Do tog mesta ima još nekoliko milja. — Pogleda u sunce koje se spuštalo nad prerijom krvavo-crveno, obasipajući svojim grimiznim zracima retku gramineju. — Reda ćemo postaviti na zgodno mesto da osmatra a ti i ja ćemo upasti u logor i preuzeti lovu. Onda kidamo. Ne

verujem da će iko od tih verskih zanesenjaka pokušati da nam pruži otpor, niti da nas sledi. To se protivi njihovom kodeksu kvekerstva. Dok neko od njih stigne do Plave Vode i javi šta se dogodilo, ili dok vojska ne stigne da osposobi oštećene vodove, bićemo daleko.

*

Vudi Grusin je ranije nego obično zaustavio karavan, mada se još moglo ići napred, ali niko nije zamerio njegovoj odluci. Mesto je izgledalo zgodno, uz rečicu Mauntin Krik, opkoljeno nešto bogatijom travom. Nedaleko odatle izdizalo se brdašce sa šumarkom koji se protezalo gotovo do samog logora deleći ga od Plata.

U logoru kvekera Uljez Ves i Alf pojavili su se pred sam sumrak. Njihov nailazak nije izazvao osobito interesovanje karavandžija. Već su se bili navikli da im neko, s vremena na vreme, priđe, uz njih putuje izvestan deo puta a onda ih napusti.

Džon Stokvel zajedno sa Lukom Frimenom izašao je pred razbojnike.

— Dobro veče — pozdravio ih je Paulin otac. — Želite nešto?

— Da prenoćimo uz logor — objasni Uljez Ves šarajući pogledom po okolini i tražeći Stiva. Kada ga ne vide, laknu mu. — U ovoj divljini je sigurnije spavati u blizini ljudi, zar ne?

— U pravu si, sinko — odgovori Džon. — Prenoćite, ali ne želimo nikakve neprilike. Mi smo miroljubivi ljudi koji služe bogu.

— Kvekeri? — upita Uljez Ves.

— Jesmo, sinko.

— Niste naoružani?

— Kako?

— Mislim, ovo je divljina — objasni Uljez Ves. — Mnoge nevolje se mogu rešiti oružjem.

— Nas štiti bog, sinko — reče Džon Stokvel samouvereno.

Uljez Ves se tada zajedljivo naceri i reče:

— Bojim se da vam on ovoga puta neće pomoći.

Džon se namršti.

— Ne razumem te, sinko?

Hari Veson izvadi revolver iz futrole i uperi ga u Džona.

— Ako ne želite da neko od vas strada, poslušaćete ono što vam budemo naredili!

Oba kvekera bila su prenerażena. I Alf Vidmark je izvadio svoj kolt.

— Lošom stranom života ste se zaputili — reče im Džon Stokvel. — Ne, ne želimo da iko od nas strada.

— To sam želeo da čujem — naceri se Uljez Ves zadovoljno. — Onda brzo, novac i dragocenosti koje nosite u sveštenikovim kolima, natovarite na četiri vaša konja. Nekolicinu od vaših držaćemo na oku i ako primetimo da zabušavate, pucaćemo!

— O kakvom to novcu govoriš, mladiću? — upita Džon a zebnja mu ispuni dušu.

Uljez Ves se nasmeja.

— Ne pravi se lud, matori. Loš si glumac. Dobro ti znaš o kakvoj je lovi reč. Dakle?

— Uljeze! Alfe! Držim vas na nišanu — najedanput odjeknu oštar, zapovednički glas iza leđa bandita. — Bez naglih pokreta, pucaću bez sledeće opomene!

Razbojnici se ukočiše. Alf je prepoznao Stivov glas, ali Uljez nije. Ipak, i njemu je odmah bilo jasno kome on može da pripada.

— Prokleti traper! — opsova Uljez Ves. Odakle se samo pojavio? Vražiji sin prerije! No, zacelo ne očekuje skriveng Reda koji ga sigurno drži na nišanu vinčesterke.

— Ne očekujte pomoć od Reda! — dodade Stiv kao da je znao o čemu banditi razmišljaju. — On sada spava slatkim snom.

Iznenađenje kod razbojnika zameni strah. Znači, pratio ih je i onesposobio Reda. Glupa pozicija! Šta učiniti?

Pre nego što načiniš glupost — reče Uljez ne okrećući se — znaj da Alf i ja držimo na nišanu nekoliko kvekera. Zapucaš li i oni će platiti glavom.

Stiv nije smeo da dozvoli da se kod njega primeti nedoumica; ni najmanji znak kolebanja. To bi bilo kobno.

— Da su mene slušali — odgovori on hladno — ne bi ni zapali u tu situaciju. Njihovi životi me ne interesuje. Njihovi životi za vaše. Tako će mnogi građani ove zemlje ubuduće biti mirni.

Ni Alf, ni Uljez nisu posumljali u istinitost traperovih reči. No, kvekeri su bili zgranuti, Paula Stokvel takođe.

— Bacite oružje! — naredi Stiv.

Razbojnici tek tada ugledaše Vudija. Na njihovu nesreću, nije bio naoružan. No, on je pokušao da im pomogne. Iskoristio je situaciju kada ga niko nije posmatrao, jer su svi pogledi bili upravljeni prema traperu i banditima. Sagao se, dohvatio busen zemlje i bacio ga preko kola, prema šumarku. Busen zapade u granje i izazva šum koji registrova Stivovo izoštreno čulo sluha. Bilo je dovoljno da samo trgne pogled i razbojnici su reagovali. Mnogo su rizikovali, no dokazali su da nisu strašljivci već ljudi od akcije. Oba se munjevito sa konja baciše na zemlju.

Metak iz Stivove vinčesterke pogodi Uljeza Vesa u padu, ali je, dok je repetirao, Alf već bio na zemlji i uzvratio hicem iz revolvera. Zrno prozuja Stivu tik pored glave. I on je bio primoran da se sa Šarca baci na zemlju.

Alf pokuša da se dočepa zaklona prvih, njemu najbližih kola. Bio je to bezuman potez. Njim je Alf ili dokazivao svoju besprimernu hrabrost ili se pak oslanjao na činjenicu da su ga meci oduvek zaobilazili. Tog puta, međutim, ne. Na korak od zaklona sustiže ga hitac iz Stivove vinčesterke i obori na zemlju.

Traper nije nameravao da proverava učinak svoje puške. Znao je da su oba razbojnika mrtva.

Kvekeri su bili zapanjeni onim što se dogodilo pred njihovim očima a naročito izjavom trapera da ga njihovi životi ne zanimaju. On, opet,nije išta želeo da im objašnjava ili da se pravda. Oni ga ili ne bi shvatili ili ne bi želeli da ga shvate.

Podigao se sa zemlje, uzjahao konja i krenuo prema šumarku. Namera mu je bila da Reda, kojeg je svezao za jedno stablo dovede u logor, od njega iznudi priznanje pred kvekerima, raskrinka Vudija Grusina i naloži Džonu da bandite izruči vojnicima u prvom utvrđenju na koje naiđu.

No, potcenio je Indijanca. Nije bio na mestu gde ga je ostavio. Došavši k sebi, Red je na neobjašnjiv način isekao veze na rukama, dočepao se svog konja i nestao. Nije bilo sumnje da je negde imao skriven nož koji Stiv, pretresajući ga na brzinu, nije uspeo da pronađe.

Traper utvrdi da se Red dočepao Maunti-Krika i da je verovatno njegovim tokom jahao izvesno vreme, kako bi zameo tragove i onemogućio traperu da ga prati. Progoniti ga, međutim, bilo je uzaludno jer se noć već beše spustila.

Stvari se nisu povoljno razvijale za Stiva. Indijanac Red bio je samo sitan zavrtanj u mašineriji bande Lajana Abrahama. Veliki Ab će doznati šta se dogodilo, ali neće saznati za Uljezovu prevaru i Redovo dezerterstvo. Slabiji se priklanjaju jačem. Sva krivica biće svaljena na Stiva a Abrahama »Lava«, opet, imati na vratu bilo je isto tako opasno kao i zvečarku držati u krilu.

Sa druge strane, traperu je propala šansa da pred kvekerima razotkrije Vudija i njegovu podlu ulogu.

Karavan je nastavio put prema čeljustima neumoljivog planinskog lava — Rokija Mauntinsa.

*

Jednog dana kada je vreo dan rašćistio vazduh, zastali su na mestu odakle su po prvi put ugledali Čimni Rok. Stena u obliku dimnjaka, ogromna i visoka, uzdigla se nad prerijom nedaleko od granice Vajominga. Nerazgovetna, nekako bezbojna štrčala je nad obzorjem i poput džinovskog dimnjaka stremila ka nebu.

Oduvek su ljudi iz prerije hrlili prema njoj jer je, nakon meseci i meseci putovanja jednoličnim sivilom i ravninom prerije, predstavljala nešto novo i neobično, primamljivo.

Prerija zna da prevari usled svog razređenog vazduha. Čimni Rok nije bila udaljena više od pedesetak milja, ali se u toj avetinjskoj nerazgovetnosti činila mnogo daljom.

Nakon obračuna sa Uljezom i Alfom, Stiv se još više povukao u samoću. Oslabili su njegovi kontakti i sa Paulom i Vilijem. Sa svoje strane on je, potiskujući u sebe ljubav prema kvekerki, želeo da udovolji njenom ocu. Uz to, mučilo ga je saznanje da njegov postupak, kada je živote kvekera, navodno, pretpostavio osujećenju namere razbojnika, nije bio shvaćen.

9.

Napokon je s nestrpljenjem očekivani Rok, bio pred njima: prvi u nizu čuvenih putokaza na putu za Oregon, poput Đavolje kapije i Independes-Roka u Vajomingu.

Pre nego što su mu prišli na pet milja, prerija se počela izdizati i bilo je sasvim uočljivo da napuštaju beskrajnu ravnicu.

Grimiznog vrha i zlatnožutog podnožja, stena se veličanstveno uzdizala iz ravni tla, okolnog stenja i žbunja, nad bistrom, čistom rekom, u obliku kupe u osnovi. Sivi, goli kamen stene sastojao se iz tri dela: kupastog masiva stenja koje je zauzimalo dve trećine čitave visine, zatim središnjeg proširenja u vidu valjka čija se gornja baza simetrično krivila ka centru u obliku lučnog prstena na čijoj osnovi kao da je bio nasađen treći deo stene u obliku dimljaka po kojoj je stena i dobila ime.

Vudi je logor postavio u samom podnožju stene, pored reke. Mogli su još da se kreću, ali su želeli da tu zakonače, da se dive steni koja je već davno pre njih impresionirala trgovce krznom, trapere i naseljenike. Nije predstavljala prirodnu lepotu, ali je označavala kraj pustoši i početak valovitih kosina pobrđa koja su vodila do Rokija.

Stiv se ulogorio stotinak jardi uzvodno od logora kvekera, između njih i same stene. Reka mu je bila na dohvat ruke pa je odlučio da se okuša u ribolovu.

Zabavljen pecanjem, nije primetio Paulu koja je sa dve manje kante krenula da zahvati vode. Pokrenuo ga je tek šum koji je ona pritom proizvela.

Ni ona nije primetila njega a to je bio samo znak da se dobro zamaskirao u šipražju trstike. Posmatrao ju je kroz šiblje. Uistinu je bila lepa u svojoj devojačkoj čednosti i prostodušnosti.

Pogled na nju uznemirio ga je više no što je pretpostavljao da bi moglo da mu se desi. S obzirom da je između njih bio iskopan jaz nerazumevanja i neobjašnjenosti nakon njegovog obračuna sa Uljezom Vesom i Alfom Vidmarkom, tog trenutka je odlučio da bar sa njom raščisti taj problem.

Iznenadila se kada ga je ugledala.

— Ti? Pratio si me?

On odmahnu glavom.

— Nisam, Paula. Bio sam u šipražju kada si naišla. Pecao sam ribu.

Obe kante vode bile su pune i ona ih je držala u rukama, ali očigledno neodlučna da li da ostane ili prođe.

— Izbegavaš me, Paula — prekori je traper. — Da li je istina ono što si rekao onoj dvojici?

Izbacila je iz sebe naprasno ono što ju je interesovalo, bez mnogo okolišanja.

On joj odgovori pitanjem:

— Šta ti, Paula, misliš?

Ona neodlučno sleže ramenima i spusti kante na zamlju.

— Ne znam, dvoumim se. Vili kaže da nisi mislio ozbiljno.

Traper klimnu glavom.

— U pravu je, blefirao sam.

— Ali kako si mogao da rizikuješ? — pobuni se ona.

— Teško da ću uspeti to da ti objasnim, ali pokušaću. Paula, jedna od veoma važnih stvari opstanka na Zapadu je dobro poznavanje i procenjivanje ljudi. Retko mi se događa da u tome pogrešim. Ti tipovi su bili neodlučni. Igrao sam na tu kartu. Da sam drugačije postupio, ubili bi me a vas opljačkali i preoteli vam teret koji ih toliko zanima.

— Kakav teret? — namršti se devojka.

— To se i ja pitam, Paula. Tvoj otac i ostali kvekeri nose sa sobom novac i druge dragocenosti. To je ono što interesuje Vudija i njegove drugove.

— Hoćeš da kažeš da je Vudi bio u dosluhu sa onim groznim ljudima?

— To je jasno kao dan.

— Ne mogu da verujem.

— Da li sam te slagao nekada?

— Nisi — priznade ona. — Zar bih se u ovo upuštao da mi jedini cilj nije da zaštitim tebe i karavan?

Paula je ćutala. Isto joj je govorio i Vili i to je bilo ono što je kod nje napokon razvejalo sve sumnje u vezi sa Stivovim rečima i njegovim postupkom.

— Izvini, Stive, što sam posumnjala u tebe. Ponašala sam se glupo.

On se osmehnu. Bio je zadovoljan da je između njih dvoje nesporazum bio izglađen.

— Samo živ čovek može da pogreši, Paula.

Tuga i neraspoloženje, u poslednje vreme, tako često prisutni na njenom licu, iščileli su poput rose na jutarnjem suncu.

— Da li bi pošla sa mnom na jedno mesto, Paula? — predloži traper. — Želeo bih nešto da ti pokažem.

— Idemo li daleko? — upita ona znatiželjno.

— Ne, vrlo je blizu, uz reku.

— Ostajemo dugo?

— Od tebe zavisi.

— Onda me pričekaj da najpre odnesem vodu.

— Tvoj otac neće imati ništa protiv?

— O tome smo već jednom razgovarali, zar ne?

Ona odlepršа gotovo ne osećajući težinu tereta koji je nosila.

Brzo se vratila odevena u sasvim drugu, lepšu, lepršaviju odeću u kojoj je njena lepota došla do punog izražaja. Stiv se iznenadi zbog toga. Kako je samo to brzo učinila?

— Lepo izgledaš — pohvali je on.

— Hvala, Stive. — Bilo joj je drago što primećuje promenu na njoj. — Kuda idemo?

Poveo ju je prema Čimni Roku.

— Do stene — objasni traper.

— Raduju joj se — reče ona.

— Da, sasvim je razumljivo njihovo oduševljenje. Ona predstavlja nešto novo u sivilu jednoličnosti prerije. — On se jetko osmehnu. — No, greše, kao uostalom i svi drugi koji su ovuda prošli.

Devojka se natmuri.

— Zašto?

— Zato što tek sada nailaze nevolje, Paula. Do sada ste se sreli samo sa prerijskim požarom i pustoši Nebraske. Nebraska je, međutim, ravna i njom se kola lakše kreću. Sada nailazimo na brežuljke, divlje reke, kosine i planine, Đavolji klanac, Indijance i mnoge druge opasnosti.

Prišli su podnožju stene koja se u kosini ukopavala u tlo. Izdizala se ogromna i nesvakidašnja pred njima poput granice sveta iza koje ništa više ne postoji.

— Stive! — kliknu najednom Paula. — Pogledaj!

Na mestu odakle je »izrastala« iz kamenog platoa, pa do u visinu osam stopa, stena beše išarana raznim imenima.

— Arč Mekdonald, supruga Meri i ćerka Doroti, 27. avgust 1850. godina — pročitala je Paula jedan natpis. — Stive, pa ti ljudi su prošli ovuda i upisali se na stenu.

On klimnu glavom.

— Tako je. Zato sam te i doveo ovamo. Možda bi slično i sama želela da učiniš?

— Želela bih — reče ona oduševljeno — ali čime? Kako?

— Stena nije tako tvrda. Možeš upotrebiti bilo koji šiljast metalni predmet.

— Ali nemam ništa pogodno.

— Ja sam poneo.

Traper iz džepa izvadi ekser i pruži joj ga.

Dok je ona urezivala svoje, Vilijevo i očevo ime, Stiv ju je posmatrao.

— Ti nećeš? — upita ona.

— Bobi i ja smo se već dva puta upisali — objasni on. — Nema potrebe za ponavljanjem.

— Da li će biti ponovljeno ukoliko to učinimo ti i ja zajedno? — upita ona uz dražestan osmeh.

On joj uzvrati osmehom, zagrli je i poljubi.

— Ne, mislim da neće.

Malo kasnije vratili su se u logor a na steni su ostala ovekovečena njihova imena usred ucrtanog srca.

Nikada se nečemu ne treba isuviše radovati ili nečim biti izuzetno zadovoljan. To su prolazne emocije i obično vrlo kratko traju u kratkim razmacima životne prolaznosti.

Paula je sva ushićena odlepršala do svojih kola a on je ostao u šipražju svog logorišta da je posmatra pogledom, srećan i zadovoljan.

Video je kada je devojka stigla do kola, kako o nečemu žučno raspravlja sa ocem i kako prema njegovom bivaku kreće Džon Stokvel.

Traper se smrači. Trebalo je izdržati još jedan razgovor sa upornim kvekerom. Mogao se sakriti od Paulinog oca, ali čemu Teškoće ni-

kada ne treba zaobilaziti, ako se jednom već moraju premostiti.

— Dobro veče, gospodine Stokvele — iznenadi traper Paulinog oca, iz šipražja, sa mesta na kom kveker nije očekivao da se mladić nalazi.

— Dobro veče, sinko — reče Džon Stokvel još uvek pomalo uzrujanim glasom, nakon rasprave sa ćerkom. — Želeo bih da porazgovaram sa tobom.

— Stojim vam na raspolaganju.

— Nije prošlo dugo vremena od našeg poslednjeg razgovora.

— Da, sećam se.

— Razgovarali smo o mojoj ćerki, Pauli. Pogrešio sam što ti još onda nisam rekao sve što sam nameravao. Ne bih želeo da pomisliš kako imam nešto lično protiv tebe. Ne bih želeo da me pogrešno razumeš.

— Objasnite, gospodine Stokvele, nisam dete. Nadam se da ću razumeti.

— Paula se sve više vezuje za tebe. U njena osećanja prema tebi nema potrebe da sumnjam, a to je ono što ja, kao otac, ne želim i ne odobravam.

U Stivu poče da kuva.

— Zar mislite da možete da upravljate osećanjima druge osobe. To je smešno.

Kveker odmahnu glavom.

— Nismo se razumeli, mladiću. Ti nisi čovek koji je potreban Pauli.

— Zašto tako mislite?

— Nisu samo u pitanju verska opredeljenja. Ima mnogo primera, počev od Bunovih, napuštanja kvekerstva radi mešovitih brakova. Kada bih bio siguran da će Paula sa tobom biti srećna, ne bih imao ništa protiv takvog čina. Ti si, međutim, dete divljine i prerije. Na meti si raznih loših ljudi. Glavu stalno nosiš u torbi.

Džon Stokvel metodično zastade da Stiv svari ono što mu je rekao. Kveker je bio u pravu i traper oseti kako ljutina u njemu počinje da slabi.

— Pauli je potreban dom i mir i čovek koji će joj se svakoga dana vraćati — nastavi kveker. — Ti joj to ne možeš pružiti. Ti si čovek koji se ne može promeniti, ne možeš napustiti dosadašnji način života. Zbog toga se plašim da blizina koju ti i Paula do Oregona ostvarite može da bude teška i kobna za oboje kada se budete rastajali.

Stiv nikada o sebi i Pauli nije razmišljao tako. Nije bio sebičan; jednostavno je osećanja prema toj dragoj devojci gajio na onom mestu gde su se nalazili ona i karavan, ne misleći mnogo na sutra. Bilo je u takvom ponašanju i onoga što mu je nametnuo život u divljini. Treba živeti i preživeti danas a kada dođe sutra, činiti to isto.

Nije mogao a da sebi ne prizna kako je Džon Stokvel u pravu. Zaista nije bilo ljudski i fer prema Pauli produbljivati međusobna osećanja ako se nije mislilo na budućnost.

— Želite li da odem? — upita Stiv.

— Da, to bi bilo najpametnije. Verujem da će te preboleti dok stignemo do tvrđave Vala-Vala.

Stiv je izvesno vreme razmišljao boreći se u sebi između onoga što je želeo i onoga što mu je razum nalagao. Onda poče da se šeta duž šipražja.

Kada se zaustavio pred kvekerom i napokon progovorio u glasu mu se osetila sva težina odluke:

Poslušaću vas, gospodine Stokvele. Čini mi se vrlo razumno to što mi predlažete. Vaša ćerka mi je veoma draga i ne bih želeo da je povredim. Izmislite nešto kao razlog zbog kojeg sam morao da odem.

— Zar ne bi bilo bolje da to sam učiniš, sinko?

Traper odmahnu glavom.

— Ne volim oproštaje i ne nalazim odgovarajuće reči za njih.

— Hvala ti, sinko.

Rukovaše se.

— Želeo bih još nešto da vam kažem, gospodine Stokvele — Reče Stiv. — Pazite na Vudija Grusina. On i njegovi prijatelji znaju da nosite novac i dragocenosti i nećete ih se tek tako lako rešiti. Poći ću ispred karavana. Prijatelj sam sa gotovo svim miroljubivim plemenima Indijanaca na koje ćete naići. Nastojaću da vas zaštitim ali, ipak, gde god je to moguće u tvrđavama, duž staza, tražite pratnju, makar i u deonicama od po dvadeset milja. I ne zaboravite: sledite stazu uz Svitvoter pored Independes-Roka i kroz avolju kapiju. Kada prođete Južni prolaz, ne idite kraćim putem preko Nejms-Hila, već preko Fort-Bridžera. Taj put je sigurniji.

*

I Vili i Paula bili su potreseni Stivovim odlaskom. Mada je Džon odbio da prizna svaku svoju vezu sa tim, dečak i devojka su ga prozreli pa su njihovi međusobni odnosi još više zahladneli.

Putovanje je nastavljeno bez ikakvih poteškoća. Ma da ga niko nije video, traperovo prisustvo se osećalo u karavanu. Kao da je bio tu negde, kao da se svakog trenutka mogao pojaviti, kao da ih je, poput Indijanca, pratio skriven među stenjem.

Nikom nije bilo jasno kako, ali činilo se da su isto tako zaštićeni kao i da je on sa njima. Na potezu od Čimni-Roka do Fort-Laramija s vremena na vreme viđali su grupice Sijuksa, ali su se Indijanci ponašali izuzetno miroljubivo.

Od Fort-Laramija do Milsa dobili su vojnu pratnju. Na pola puta do Independes-Roka susreli su grupu naoružanih i ratničkim bojama obojenih Čejena. Ni oni ih nisu napali. Desetak milja su uz Svitvoter pratili karavan a onda iščezli isto onako naprasno kao što su se i pojavili.

Nakon što su prošli Independes-Rok, kod Đavolje kapije su ih napali Probušeni Nosovi, desetak odmetnika iz plemena poglavice Mala Vrana. Ubili su jednog kvekera i spalili nekoliko kola ali se tada umešao nepoznati strelac. Zaštićen stenama, sa nekoliko preciznih hitaca ubio je nekoliko ratnika i nekoliko njihovih konja, nakon čega su preostali živi Indijanci pokupili svoje mrtve i nestali.

10.

Neraspoložen i zamišljen, Stiv je sedeo u krčmi starog Kineza Džinga, u Fort-Bridžeru, očekujući dolazak karavana.

Čitavo vreme, od kako se od njega odvojio, činio je sve da ga obezbedi od opasnosti. Njegovi prijatelji Sijuksi i Čejeni, nisu dirali karavan. Od zapovednika Fort-Laramija uspeo je da izdejstvuje vojnu pratnju do Milsa a jedino je morao da se umeša u Đavoljem klancu i ubije nekoliko odmetnika poglavice Male Vrane.

Kraj oko Južnog prolaza bio je naseljen rančerima iz Teksasa i pružao je izvesnu zaštitu od neraspoloženih Indijanaca i kradljivaca, pa je taj deo puta Stiv ostavio karavan bez nadzora.

Sedeći uz prozor krčme često je gledao na ulicu očekujući dolazak kvekera. Nadao se da će, kada kola budu prolazila ulicom,videti Paulu. Čeznuo je za njom. Noću se često, nečujan poput tame, prikradao lo-

goru i posmatrao je tužnu i neraspoloženu kraj logorske vatre.

Iznenadio se kada je ugledao Džona Stokvela na konju. Dolazio je iz pravca Južnog prolaza. Jahao je umornog i oznojanog konja. Kveker je izgledao užnemiren, crven u licu i zadihan.

Po njegovom izgledu Stiv shvati da se dogodilo nešto nepredviđeno i strah mu steže srce.

Kao bez glave izleteo je iz krčme pred Džona Stokvela.

Kveker ga prepozna, zaustavi konja i bolno jeknu:

— Užas!

— Šta se dogodilo, do vraga? — opsova Stiv.

— Napali su nas, oteli zlato i Paulu — izusti Džon jetko slomljenim glasom i iscrpljen od umora skliznu iz sedla.

— Ko je to učinio?

— Vudi Grusin i njegovi prijatelji.

Znači, ipak im je pošlo za rukom, pomisli Stiv.

— Gde se otmica dogodila?

— Južno od Nejms-Hila.

— Kako? — iznenadi se traper. — Zar vam nisam rekao da idete preko Fort-Bridžera?

— Vudi Grusin i većina prijatelja želeli su da idemo prečicom kako bismo uštedeli vreme i hranu.

— Do vraga.

— Bio si u pravu, sinko. Taj Vudi je opak i zao čovek.

— Trebalo vas je staviti pred svršen čin da to shvatite — ne istrpi traper a da istinu ne saspe kvekeru u lice. — Kada se prepad dogodio?

— Sinoć, u sumrak.

— Zlato i dragocenosti su odneli kolima?

— Da.

— Koliko je bilo razbojnika?

— Šest.

— Prepoznali ste nekog od njih.

Kveker odmahnu glavom.

— Ne, samo Vudija.

— Pokušajte da mi ih opišete.

Džon je bandite opisao što je bolje i iscrpnije mogao.

Tih trenutaka kod kvekera je nestalo one maske, onog oklopa koji ga je, kao i sve njegove prijatelje, »decu svetlosti«, sledbenike Foksovog učenja, odvajao od drugih. Izvučen iz ljušture nametnutog mišljenja i veštačkog ubeđenja, pokazao se kao sasvim običan, normalan čovek ljudskih emocija i reakcija.

— Kuda su otišli? — upita Stiv.

Kveker nemoćno sleže ramenima.

— Progutala ih je noć.

Jasno, pomisli traper, kvekeri nisu čak ni pokušali da doznaju kuda su se denuli oni koji su ih pokrali. Stojički su trpeli udarce sudbine uopšte im se ne suprotstavljajući.

— Slušajte me, gospodine Stokvele — reče Stiv odlučnim glasom. — Poslušajte me bar jednom. Odmorite se, pojedite nešto i vratite se svojim kvekerima. Povedite ih do reke Grin. Ne možete pogrešiti jer drugog puta, onuda kuda ste se uputili i nema. Desetak milja južno od mesta gde put prelazi reku, nalazi se ranč Tomasa Kroula, rančera i Teksasa. On je moj prijatelj. Smestite se na njegovom imanju i čekajte me. Recite Tomasu da ga pozdravljam i da obavesti vojsku o napadu razbojnika na vaš karavan.

Kveker je znao šta traper namerava.

— Bog te blagoslovio, prijatelju — rekao mu je posramljeno izbegavajući njegov pogled.

*

Godinu i po dana Bobi i Stiv su radili za vojsku kao izviđači u delu oregonske staze od Fort-Bridžera

do Fort-Hola tako da je traper taj put, sa svim prečicama, poznavao kao vlastiti džep. Pored Šarca, poveo je još jednog konja kako bi ih naizmenično jahao i mogao brže da napreduje.

Besomučno jašući niz reku Bir, razmišljao je o tome kuda bi banditi mogli da se upute. Bilo je malo verovatno da su krenuli natrag prema Fort-Laramiju, zbog bojazni da bi o njihovoj pljački mogla biti obaveštena vojska. Sem toga, idući na istok, područja su bila sve naseljenija i civilizovanija pa i ruka pravde prisutnija. Ostajala je kao najverovatnija mogućnost da su krenuli na zapad, do reke Bir, a onda prema jezeru Bir ili stazom prema Montpeliru.

Nije bilo sumnje da su razbojnici razdelili teret i konjima se dali u bekstvo kako bi bili pokretljiviji, no, ipak se nisu mogli kretati tako brzo kao on. Imali su, doduše, prednost od pola dana, ali se on nadao da će uspeti da ih stigne pre Fort-Hola, ukoliko se uopšte u tom pravcu budu uputili. Verovatno da jesu, jer Oregon bi mogao da im najviše odgovara pošto je to još uvek bila necivilizovana, divlja zemlja u kojoj je vladao zakon jačega i prevrtljivijega.

Šestorica. Bez sumnje Veliki Ab, Indijanac Red, Vudi Grusin i Valt Grej. Preostalu dvojicu traper nije poznavao. Jedan je pijani starac, rekao mu je kveker, a šesti je gotovo još dete.

Stiv je grozničavo prebirao po mislima prisećajući se svake pojedinosti koju je znao o Abu i njegovoj bandi. Prisetio se i razgovora sa pukovnikom Alanom Remingtonom u Kirniju. Taj pijani starac mogao je da bude jedino Al Flečer, bivši inženjer precizne mehanike koji se povukao iz civilizacije zbog nesretne ljubavi i krenuo stazom zla. Ab ga je vodio sa sobom jer je bio stručnjak za brave svih mogućih vrsta. Mladić koga je kveker pomenuo, a i pukovnik takođe, bio je bez sumnje Laki Kid. Postao je ubica u četrnaestoj godini. Imao je osamnaest godina a već je bio ubio četiri čoveka, dva u revolveraškim obračunima. Smatrali su ga drugim Bilijem Kidom. Bio ga je glas da je izvanredno brz.

Devojku su, zacelo, poveli kao taoca.

Bilo je prošlo podne kada je Stiv bez zadržavanja projahao kroz Sejdž, malu trgovačku postaju koju su Sijuksi nekoliko puta palili ali je ona uvek iznova, poput Feniksa, nicala iz pepela.

Na severu su počeli da se gomilaju oblaci a došlo je i do promene vazdušnog pritiska. Oluja u Vajomingu zna da bude itekako neugodna. No, nije se dogodilo ništa. Isto onako iznenada kao što su se pojavili nad Vind-River-Reindžom, na istoku, oblaci su brzo nestali.

Stiv je jeo i dremao u sedlu. Sredinom popodneva približio se Kokivilu. U njemu su se ukrštali odvojci oregonske staze od Južnog prolaza, kojim su morali stići razbojnici, i onog od Fort Bridžera kojim je dojahao Stiv.

Morao je da bude oprezan, osobito pošto je imao posla sa Velikim Abom. Nije ušao u grad sa juga, odakle su ga mogli očekivati, već je u luku zaobišao naselje i izbio na drugu račvu oregonskog puta. Otkrio je ono što je tražio: prilično razgovetne tragove šest konja pod teretom i jedan koji se jedva raspoznavao. Verovatno je to bio trag konja koji je nosio Paulu.

Sledeći tragove, Stiv je u gradić stigao sa istoka. Kokivil se sastojao od male ulice sa salunom i trgovi-

nom. Još iz daljine je zapazio da se pred salunom nalaze privezana dva konja.

Nije bilo sumnje da je Ab sa devojkom i dragocenim tovarom odjahao na sever a u Kokivilu ostavio osmatrače, doušnike. Stivu je vreme bilo dragoceno, ali nije smeo ostaviti nezaštićena leđa i dva razbojnika za sobom.

Onda je pomislio da bi ta dva konja mogli biti varka. Projahao je zato ulicom bez zadržavanja i izbio na njen severni izlaz. Tu se uverio da nema sedam, već samo pet tragova. Uverivši se da je njegova prvobitna pretpostavka bila tačna, ostavio je Šarca u jednoj napuštenoj daščari, na izlazu iz grada, i salunu prišao sa zadnje strane. Zaobišao ga je, potom, oprezan i, kao i uvek, spreman da reaguje svakog trenutka. Odmeravajući korak po korak, zakoračio je na trem.

Ulica je bila pusta a ona dva konja i dalje su stajala pred salunom.

Oprezno prišavši ulazu u salun, zavirio je u njega preko leptir vrata i ugledao ono što je i očekivao: dva Abova čoveka. Stajali su pred šankom, nemarno o njega oslonjeni laktovima i gledali prema ulazu. Bili su to Vudi Grusin i Laki Kid. Nije mogao pogrešiti. Taj momak je bio gotovo još dete ali se kicoški odevao i ponašao nadmoćno i prepotentno jer je uživao Above simpatije.

I oni su ugledali trapera još pre nego što je ušao u salon, ali nisu bili iznenađeni. Kao da su samo njega čekali.

Još dok se šunjao oko krčme, Stiv je oba revolvera oslobodio uzica. Izuzev razbojnika u salunu su bila još samo dva gosta.

— Kako je svet mali, Stive — osmehnu se Vudi Grusin kiselo.

— Nije te dugo držao kvekerski zanos, Vudi — posprdno mu uzvrati Stiv. — Odigrao si svoju ulogu baš onako kako sam i pretpostavljao.

— Mani to — nemarno će Vudi i nehajno odmahnu rukom. — Svet ne postoji za glupe i naivne, zar ne? Ti si čovek divljine i znaš koji zakon tamo vlada, i da sasvim dobro funkcioniše. Jači i spretniji ostaju, slabiji i glupi gube.

— To su životinje, Vudi. Bore se za opstanak. Nisu obdarene razumom. Ovog puta radi se o ljudima. U tome je razlika.

Laki Kid nije progovorio ni reč, ali oči nijednog trenutka nije skidao sa trapera. Stiv je to uočio i znao je da mu veća opasnost preti od njega.

— Gde je Paula, Vudi? — Upita traper. — Kuda su je odveli?

Vudi se iskezi.

— To li te žulja, prijatelju.

— Ne oteži, Vudi, nemam mnogo vremena. Govori kuda su je odveli inače će početi da te žulja metak u stomaku.

— De, de, bez ljutnje. Priznajem, mala Stokvelova je sočna kao jabuka. Vreme je već da je neko zagrize, ali sam siguran da to nećeš biti ti.

— U pravu si Vudi, ja to neću biti, ali nećeš biti ni ti!

Kao da su te Stivove reči bile signal za akciju Lakija Kida. Iznenada je potegao revolver i to prilično brzo. Vudi ga je sledio. Izgleda da je bio uljuljkan prisustvom mladog revolveraša koji je važio za izuzetno brzog i preciznog strelca.

Oba su, međutim, bili prespori za učenika Bobija Batlera. Strelovitom brzinom Stiv je izvadio svoj desni kolt. Vudi svoj nije stigao ni iz korica da izvuče. Lakiju je to pošlo za rukom, ali dockan.

Traper nije nameravao da ubije tog mladića koji je krenuo lošom stranom života. Opalio je ciljajući mu u ruku, ali je bio neprecizan i

promašio je. To je, opet, Lakiju dalo vremena da upotrebi svoj kolt i opali u Stiva, no on se, na sreću, više nije nalazio na mestu gde je trenutak ranije bio. Videći da je omašio, bacio se na pod.

U međuvremenu i Vudi je stigao da izvadi revolver. I on je promašio. Stiv opali u njega i pogodi ga. Drugi Lakijev hitac okrznu trapera po ramenu. Treći nije stigao da opali jer ga je sustiglo zrno iz Stivovog kolta. Zabilo mu se u rame ruke kojom se služio oružjem.

Mladić se zanese u stranu, ispusti kolt i sruši se. Bio je onesvešćen.

Stiv ustade sa poda i priđe Vudiju. Sjaj života gasio mu se u očima. Bio je pogođen posred grudi i nije bilo mogućnosti da mu se pomogne.

— Imate li doktora u gradu? — obrati se traper zanemelom krčmaru.

Ovaj odmahnu glavom.

— Nemamo, gospodine, ali konjušar Robson, kada je trezan, ume da izvadi metak iz tela.

— Onda ga otreznite i dovedite da pomogne ovom mladiću. — Traper pokaza na Lakija. — Za ovoga drugog pripremite sanduk.

Dobacio je na šank pet dolara a onda žurno krenuo ka izlazu. Izgubio je dosta vremena. Trebalo ga je nadoknaditi.

*

Paula se osećala jadno. Razbojnici nisu bili grubi prema njoj, ali ni osobito nežni. Zabavljeni opljačkanim blagom i žureći da što pre i što dalje odmaknu od mesta na kom su izvršili pljačku karavana, nisu joj poklanjali naročitu pažnju.

Paula nije umela da jaše, pa su je jednostavno uvezali za sedlo. Bolela ju je svaka koščica zbog neudobnog položaja. Stojički je, međutim podnosila bol zabavljena drugim, važnijim problemima. Shvatila je da su je poveli kao taoca i plašila se sudbine taoca u rukama beskrupuloznih ljudi.

U Filadelfiji, gde je živela pre polaska na put u Oregon, događali su se zločini, s vremena na vreme, ali je policija uspevala da ih kontroliše i da sprovodi pravdu. Ova divljina, međutim, beše baš onakva kakvom joj ju je Stiv predstavljao. Sve je više shvatala i razumela trapera. Bilo joj je jasno zašto je on onakav kako se ponašao. Živeo je životom sredine koja ga je odgajila. Duboko se kajala što mu od prvog trenutka nije više verovala i što mu, posebno, njeni kvekeri nisu više verovali. Da je bilo tako, sada se ne bi nalazili u toj užasnoj situaciji: i ona i oni. Kao i većina drugih koji nisu smeli znati, ni ona nije imala pojma da njen otac i njegovi prijatelji sa karavanom nose zlatne predmete i druge dragocenosti.

Gotovo čitavu noć i ceo dan, jahali su vrlo malo se zadržavajući uz put radi odmora. Počelo je da se smrkava kada su stigli u malo naselje u srcu stenovitog kraja i smestili se u neku gostionicu koja je više ličila na kolibu nego na salun, mada je ta jazbina tim imenom bila označena. Imala je spoljno stepenište koje je vodilo na sprat. Vođa, kojeg su oslovljavali sa Ab, čovek u crnom kicoškom odelu i Indijanac, smestili su se u salunu a nju su odvukli u potkrovlje krčme. Bilo je uređeno u prostoriju u kojoj je smrdeo ustajali vazduh. Unutra se nalazio krevet sklepan od drvenih i gvozdenih delova. Vezali su je, a pred ulaz su ostavili pijanog starca da je čuva.

Ležala je na leđima na tom prljavom krevetu sa rukama iznad glave

vezanim za stranicu kreveta. Nije imala mogućnosti da se pomera i čim bi načinila neki pokret, veze su joj se usecale u meso.

Al Flečer bi tek s vremena na vreme, s flašom u ruci, provirio kroz poluodškrinuta vrata kako bi se uverio da nije »odletela« i iskezio bi se na nju dajući joj do znanja da je isuviše star da bi joj pravio društvo ali da bi to itekako želeo.

Noć se uveliko spustila. Na zidu pored nje gorela je petrolejka. Nije čitav dan ništa jela a sem gladi morila ju je i žeđ.

Kada je začula korake na rasklimatanom stepeništu, najpre je pomislila da su se napokon setili da joj donesu hranu. No koracu su bili bučni, neujednačeni. U njihovoj nesigurnosti raspršise i Paulina nada da će utoliti glad. Ka njoj se očigledno penjao neki pijanac.

— Ale, da ptičica nije odletela? — začula je pijani glas pridošlice.

U tom glasu, koji ju je naterao da se naježi, osetila je zlobu i zluradost.

— Ne brini, Valte — odgovorio je Al. — Tu je, ali je usamljena.

— Je li? — Zacereka se Valt Grej. — Zaista nismo pažljivi prema njoj. To moramo ispraviti. Dama može da se uvredi, zar ne?

Usledilo je kikotanje obojice.

Vrata, ili ono što su ona trebala da budu, s treskom se otvoriše, gotovo izleteše iz šarki i sva preplašena Paula u njihovom okviru, pod treperavom svetlošću petrolejke, ugleda visokog kicoša u crnoj odeći. Pogled mu je bio zažaren. Prisetila se i toga da ju je on, od svih drugih, dok su putovali, najupornije posmatrao i da se ježila od njegovog bezobraznog pogleda.

U očima mu je ugledala požudu. Videla je takav pogled i u Stivovim očima, ali kod trapera to beše ljudski i toplo, a ovaj pogled beše hladan, zao pogled, pogled zveri.

— Bebice, usamljena si, a?

Zateturao se prema krevetu. Uzalud je pokušavala da ustukne, veze su bile isuviše čvrste.

Valt Grej je u ruci držao poluispijenu bocu viskija. Zastao je pred devojkom i izvesno vreme je posmatrao uzdrhtalu, bespomoćnu i uplašenu.

Sa lica mu nestade onaj zlurad smešak. Bacio je flašu koja tresnu o drveni zid i razbi se a tečnost se proli po podu.

Bacio se na nju i razderao joj haljinu. Pod jednostavnom odećom od grube pamučne tkanine, kvekerka nije nosila ništa drugo.

Za trenutak pijani revolveraš ostade zadivljen nagotom devojke, njenom skladnom građom, vitkim linijama i malim ali čvrstim grudima koje su pratile ritam njenog ubrzanog disanja.

Trzala se nastojeći da se oslobodi veza i sa sebe zbaci telo grubijana. Od stida i srama krv joj šiknu u lice takvom silinom da joj se u glavi zamuti. Gotovo se onesvestila.

Taman su Valtove ruke krenule prema devojčinim grudima, kada je sa ulaza u potkrovlje odjeknuo oštar glas:

— Ne diraj je, gade!

U tom odlučnom, muškom glasu bilo je istovremeno i prezira i gađenja, opomene i pretnje.

Pijani revolveraš nije shvatio težinu opomene. Najpre je u svojoj, pićem pomućenoj, svesti pomislio da je to Al Flečer, no trenutak docnije shvatio je da to nije glas inženjera.

Prilično brzo za pijanog čoveka, okrenuo se i ustao sa kreveta. Ugledao je Stiva Batlera. Traper je bio

naoružan, ali je u ruci umesto revolvera imao bovi-nož.

Volt nije ni trenutka pomislio da ta sretna okolnost može da bude mač sa dve oštrice. Zaboravio je s kolikom spretnošću traper upotrebljava nož. Želeo je da napokon uništi uljeza s kojim je još iz Kanzasa imao neprečišćene račune.

Potegao je revolver, no brzinu mu je usporio onaj delić vremena koji mu je bio potreban da oroz oslobodi uzice. Stiv je, međutim, upravo očekivao takvu njegovu reakciju i hitro i spretno hitnuo je svoj nož u bandita. Sečivo mu se do drške zarilo u grudi. Bio je to precizan pogodak: ravno u srce. Volt Grej bio je mrtav još dok je padao na pod.

Traper brzo priđe Pauli i trudeći se da ne gleda njenu nagotu koja je plenila izazovnošću, isekao joj je veze na rukama a potom skinuo svoju jaknu od srneće kože i pomogao joj da je obuče preko golih leđa i grudi.

Ona zajeca i zagrli ga a glava joj pade na njegove grudi.

— Hvala bogu, Stive. Kako si znao?

— Kasnije ćemo o tome, Paula. Požuri sada da nas ne otkriju.

Poveo ju je sa tavana niz stepenice, pored onesvešćenog i vezanog Ala Flečera, i odveo u obližnji šumarak, na početku grada, gde su se nalazili Šarac i pomoćni konj.

— Umeš li da jašeš? — upitao ju je.

— Ne — sleže ona ramenima osećajući krivicu zbog toga.

— Onda me slušaj dobro. Ukoliko se ne vratim za dvadesetak minuta, beži odavde! — Kuda? — zabrinuto će ona.

— Kuda god znaš, samo što dalje odavde. Sledi put na jug.

— Kuda ćeš ti?

U glasu joj se osetila zabrinutost. Manje je mislila na sebe i kako će se u toj pustoši snaći ukoliko bude morala da beži, a više na njega, zbog onoga što je naumio.

— Povratiću vaše zlato.

— Zlato?! — zgranu se ona. — To je bezvredna stvar, Stive. Zar da rizikuješ život zbog zlata onih koji te preziru.

— Ne razumeš, Paula. Nije samo u pitanju zlato i to čije je ono, već stvar pravde. Bobi bi se mrtav u grobu prevrnuo kada bi znao da sam podvio rep.

— Ali, zašto Stive? Zbog čega? Za koga to činiš?

On zavrte glavom.

— Ne shvataš zakon prerije, Paula. Ti zlikovci su danas naudili vama, sutra će nekom drugom. Neko ih mora sprečiti. Pola bande sam uništio, ostala je samo glava. Moram zgaziti glavu zmiji.

— A šta?..

Od strah ona ne dovrši pitanje.

— Ako oni ubiju mene? — dodade on i jetko se osmehnu. — Nikada toliko unapred ne mislim, Paula. To je rizik sa kojim živim.

Ona mu se obesi oko vrata i poljubi ga. Plakala je. Nije bilo načina da ga odvrati od njegovog nauma. Znala je to dobro.

Stiv se nerado odvoji od nje, iz skabarta na sedlu Šarca izvadi sačmaru i krenu u noć.

11.

Stiv je znao da će u salunu pronaći Velikog Aba i Indijanca Reda. Nije bilo drugih protivnika ali ni njih dvojica nisu bili za potcenjivanje, zapravo, u odnosu na njih on je brojčano bio slabiji. Veliki Ab je bio brz, ali još više lukav. U devedeset od sto slučajeva obračun je rešavala baš prevejanost a ne brzina.

Ušavši u salun, opuštenih mišića, Stiv je ugledao, pored starog krčmara, jednog jedinog gosta — Abrahama Lajana. Leženo je stajao i pio viski pored tezge. Toliko je bio zanemario opreznost, da je leđa okrenuo ulazu. Kao da je taj salun predstavljao najbezbednije mesto u Državama za razbojnika njegovog kova.

Posebnim čulom šumskog čoveka, traper je, bez obzira što nije video Reda, i što je samim tim situacija bila sumnjiva, osetio da u krčmi nešto nije kako treba. Bio je spreman da svakog trenutka reaguje poput životinje saterane u tesnac.

Pored šanka vodilo je stepenište za sobe na spratu do kojih se stizalo nadsvođenim hodnikom.

— Zdravo, Abe! — progovorio je Stiv hladnim glasom dok su mu oči grozničavo lutale unutrašnjošću lokala i registrovale svaki i najmanji detalj.

Ab se okrenu. Nije bio iznenađen. Kada je prepoznao Stiva, lice mu se razvuče u neprijatan osmeh.

— Dakle, opet smo se sreli — rekao je. — Bi li sa mnom popio viski?

Stiv otpljunu.

— Ne pijem sa svakim, Abe.

— Zaista? — tobože se Abraham iznenadi. Nije izgledao uvređen. Dobro se držao za čoveka koji bi trebao biti iznenađen.

— Čini mi se da sam ti rekao da ćemo se videti u Kokivilu — dodade Ab.

— Tačno — potvrdi Stiv. — Ostvarilo se tvoje predviđanje, ali si malo pogrešio.

— A u čemu to? — Razbojnik znatiželjno izdiže veđe.

— Najpre, ovo nije Kokivil a drugo, nije sve krenulo kako si zamislio.

— Ne razumem — naivno će Ab.

— Uljez Ves, Vudi, Alf, Vald Svenson i Valt Grej su mrtvi, u Kokivilu neki konjušar, koji se razume u vidanje, pokušava da zakrpi Lakija a Al Flečer je vezan na stepeništu. Ostali ste samo ti i Red. Uzgred, gde se sakrio taj Kiova izrod?

Ovaj đavolski traper ne blefira, shvatio je Ab. Potcenio ga je. Sposobniji je nego što je pretpostavljao. Uništio mu je čitavu bandu i sa njim ne može biti šale. To je bilo ono što je masku sigurnosti i dobre volje skinulo sa razbojnikovog lica.

U tom trenutku Stivovo oštro oko registrovalo je prisustvo Indijanca. Bio je skriven na balkonu i puščana cev je tek neznatno virila između drvenih stubića koji su držali ogradu.

Ab je uočio da je Stiv otkrio Reda. Nije više bilo vremena za čekanje. Faktor iznenađenja vjše nije imao predviđenu snagu.

Izuzetnom brzinom Abraham se mašio revolvera. Stivov mozak je funkcionisao grozničavom brzinom. Morao je da tu prednost da Abu. Mogao je da ga ustreli, No Red ga je držao na nišanu. Zato je, u momentu kada je Ab potegao revolver, poleteo na pod i ispalio patronu sačme u pravcu gde je osetio da se Red nalazi. Nije bilo vremena da proverava učinak sačme. Ona je zasigurno raznela ogradu stepeništa i izrešetala Indijanca.

U momentu kada je traper pao na pod, Ab je zapucao, no promašio je zbog promene Stivovog položaja. Narednog trenutka opalio je precizније, ali je i Stiv stigao da upotrebi drugu patronu.

Pogođen bezbrojnim kuglicama sačme, Ab je bio odbačen na tezgu, lica iskrivljenog u bolnu grimasu sa dobrom dozom neverice. Skliznuo

je niz šank istovremeno kada se i Red sa balkona sručio na pod.

Abov metak zario se Stivu u butinu ali rana, mada bolna, nije bila ozbiljna.

*

Mučena neizvesnošću u salunu se pojavila Paula. Uz pomoć krčmara, uspela je da nakon dva sata izvadi metak iz traperove noge.

Narednog jutra pojavila se i vojska. Pronađeno je zlato kvekera a nakon nekoliko dana pristigao je i karavan pa je putovanje nastavljeno.

Stiv je ponovo angažovan da vodi kvekere, i to je činio iz kola Džona Stokvela u kojima se oporavljao pod budnim nadzorom Paule Stokvel.

Kada su nakon mesec i po dana stigli u Fort Vala-Vala, traper je potpuno oporavio.

Okolina Vala-Vala nije bila ono što su kvekeri želeli, pa su uspeli da ubede trapera da ih odvede u Vilamete-dolinu.

U taj, najnaseljeniji deo Oregona, stigli su zajedno sa prvim pahuljama snega.

Stiv se uzput svuda raspitivao o Agliju Džeku i Big Bariju, ali ništa pouzdano nije doznao.

Trag se, međutim, iznenada ukazao.

Kraj

Dragi čitaoci,

U prodaji je 22. broj SF serije popularne **Roto-biblioteke X – 100.** Sa zadovoljstvom možemo konstatovati da je ona naišla na vaše prihvatanje, već i samom činjenicom što je okupila dvadesetak hiljada stalnih čitalaca. To je tiraž koji je, doduše, na granici rentabilnosti, ali kako je tek nešto više od godinu dana od pokretanja edicije, uvereni smo da će krug njenih stalnih poklonika početi da se širi. Utoliko pre što smo već u prilici da najavimo da će se u njenom izdavačkom planu za 1987. godinu naći dela mnogih velikih majstora SF. Uz nove naslove iz serije **»Zvezdane staze«**, zatražili smo dela **Rogera Zelaznija, Tomasa Diša, braće Strugackih, Olge Larionove, Ilje Erenburga, Pjera Bula, Džeka Vansa, Džordža Martina i Lize Tatl, Alekseja Pančina** i mnogih drugih, tako da ćemo moći da vam obezbedimo vrhunsko SF štivo.

Mnogi od vas su, međutim, naknadno uočili na kioscima ovu našu seriju, pa pismima traže informacije o dosad objavljenim naslovima, kako bi propuštene brojeve naručili pouzećem. Da bismo vam omogućili lakše snalaženje prilikom naručivanja ovih brojeva, prilažemo spisak i cene svih dosad objavljenih naslova.

1. **Ch. A. Bell** **RAT ZA ANDROMEDU 17**	**100 dinara**
2. **Ch. A. Bell** **PLANETA OPČINJENIH**	**100 dinara**
3. **S. Tyrkley** **UJED KOBRE**	**100 dinara**
4. **Ch. A. Bell** **GALAKTIČKA STAZA**	**100 dinara**
5. **Ch. A. Bell** **LOV NA PLANETI GABON**	**100 dinara**
6. **S. Tyrkley** **ZVEZDANI KONKVISTADORI**	**100 dinara**
7. **Ch. A. Bell** **POVRATAK KIBORGA**	**100 dinara**
8. **M. L. Arnaud** **POSLEDNJI FENIKS**	**150 dinara**
9. **Ch. A. Bell** **OBRAČUN KOD CRNE JAME**	**150 dinara**
10. **S. Tyrkley** **DIVLJI LOVAC ZVEZDA**	**150 dinara**
11. **J. G. Vandel** **ZLODUH NAUKE**	**150 dinara**
12. **A. Osborne** **SMRT NA NEPTUNU**	**150 dinara**
13. **R. E. Vardeman** **KLINGONSKI GAMBIT**	**200 dinara**
14. **R. Angelakis** **GALAKTIČKI TUNEL**	**200 dinara**
15. **Ch. A. Bell** **DUHOVI KAUS MEDIJUSA**	**200 dinara**
16. **S. Tyrkley** **ČOVEK VAN VREMENA**	**200 dinara**
17. **H. Vajnštajn** **ZAVEŠTANA KRUNA**	**200 dinara**

18. **D. T. Bird**
ZELENE ZVEZDE — **200 dinara**

19. **Liberti Borom**
GOSPODAR KEDROVE ŠUME — **350 dinara**

20. **S. Tyrkley**
GOSPODARI KRUGA — **350 dinara**

21. **S. Maršak – M. Kalbret**
OPERACIJA PROMETEJ — **350 dinara**

22. **A i B. Strugacki**
STAŽERI — **350 dinara**

Poznato vam je takođe da smo pokrenuli i posebnu ediciju »Supernova«, u kojoj su dosad objavljene 4 knjige:

1. **Džejms Bliš**
SPOK MORA DA UMRE — **400 dinara**
2. **Artur Klark**
KA SPUŠTANJU NOĆI — **400 dinara**
3. **Kliford Simak**
NEVOLJE SA TIHOOM — **400 dinara**
4. **F. Pol i Dž. Vilijamson**
PODMORSKO TRAGANJE — **600 dinara**

Svaku od pobrojanih knjiga najjednostavnije možete obezbediti ako ispunite priloženu narudžbenicu.

NIŠRO »DNEVNIK«, OOUR IZDAVAČKA DELATNOST
21000 Novi Sad, Bulevar 23. oktobra, br. 31

NARUDŽBENICA

Ovim naručujem da mi se pouzećem pošalju sledeći brojevi

1) **SF Serije Roto-biblioteke X – 100** _____

_____
(upisati broj ispred naslova)

2) **Biblioteke »Supernova«** _____

Poručilac _____

Broj pošte, mesto: _____

Adresa stana: _____

U _____, _____ 1986. godine

Potpis

_____

OBAVEŠTENJE KUPCIMA PAN POSTERA

Maloprodajne cene **PAN POSTERA** su **800 DINARA** za veliki format (70 x 100 cm) i 500 DINARA za mali format (50 x 70 cm).

Najpovoljniji način da sa deset odsto popusta dobijete **PAN POSTER** jeste da unapred uplatite **720 DINARA** za veliki ili **450 DINARA** za mali format po jednom primerku i to putem opšte uplatnice na žiro-račun NIŠRO »DNEVNIK« Novi Sad OOUR »Izdavačka delatnost« 65700-603-6350. Kod ovakvih uplata narudžbenica nije potrebna, ali se mora naznačiti naziv i količina postera.

PAN POSTER možete naručiti i pouzećem – putem ove narudžbenice – pri čemu se, pored pune maloprodajne cene, zaračunavaju i troškovi otpreme i pakovanja u futrolu.

NARUDŽBENICA

(popuniti štampanim slovima)

NIŠRO »DNEVNIK« OOUR »IZDAVAČKA DELATNOST« (RJ KOMERCIJALA) 21000 NOVI SAD, Bulevar 23. oktobra 31.

Ovim neopozivo NARUČUJEM sledeće postere:

_____

_____

(Navesti oznaku postera i količinu)

Vrednost naručenih postera po važećim cenama, kao i troškove pakovanja i otpreme, platiću pošteru prilikom preuzimanja pošiljke

_____ _____

(Prezime i ime) **(Ulica i broj)**

_____ _____

(Zanimanje) **(pošt. broj i mesto)**

_____

(Svojeručni potpis naručioca)

KUPCIMA PAN POSTERA!

PAN POSTERE možete kupiti na sledećim prodajnim mestima:

BOSNA I HERCEGOVINA

BANJA LUKA
- knjižara »VESELIN MASLEŠA«, Ul. V. Masleše 22.
- Robna kuća »BOSKA«, odel. 216, Trg m. Tita bb.
- knjižara »MLADOST«, Hanište bb.

BIHAĆ
- knjižara »VESELIN MASLEŠA«, M. Tita 10.
- knjižara »VESELIN MASLEŠA«, Ozimice TO – 15.
- SOUR »VESELIN MASLEŠA« GTRO »BIHAĆ«, Dvorska 1.

DOBOJ
- Robna kuća »BEOGRAD«, odel. 3050, M. Tita 1a.

JAJCE
- knjižara »VESELIN MASLEŠA«, br. 466, Ive Lole Ribara 28.

MOSTAR
- knjižara »SVJETLOST«, br. 12, M. Tita 109.

BOS. BROD
- Robna kuća »BEOGRAD« odel. 2850, M. Tita 2.

PRIJEDOR
- knjižara »VESELIN MASLEŠA«, br. 412, M. Tita 35.

PRNJAVOR
- Robna kuća »PRIMA« RO »PROMET«

SARAJEVO
- knjižarska kuća »SVJETLOST« 795, Vase Miskina 14.
- knjižara »SVJETLOST« br. 1, M. Tita 54.
- knjižara »OSLOBOĐENJE«, M. Tita 13.

TUZLA
- RTK Robna kuća »TUZLANKA«, Bratstva i jedinstva 26.

ZENICA
- Robna kuća »BEOGRAD« OOUR 1650, M. Tita 73.

MOSTAR
- knjižara »VESELIN MASLEŠA«, Mostarskog bataljona 9.

CRNA GORA

BAR
- NIO »POBJEDA«, Knjižara »KULTURA«, Bul. revolucije 6.

BIJELO POLJE
- Robna kuća »BEOGRAD« OOUR 3950.

HERCEG NOVI
- TRO »MJEŠOVITO« OOUR »VELEPRODAJA«, Njegoševa 16.

TITOGRAD
- NIO »POBJEDA«, Knjižara »KULTURA« Ul. Slobode 35.

TIVAT
- TRO »MJEŠOVITO«, OOUR »PROMET«, Moše Pijade 2.

HRVATSKA

DUBROVNIK
- knjižara »MARIN DRŽIĆ«, Nozarit bb. PLOČE

OSIJEK
- knjižara IKRO »MLADOST«, Ul. L. Kordića 4.

KOPRIVNICA
- knjižara »NARODNE NOVINE«, Trg m. Tita 4

KARLOVAC
- TRO »TEKSTIL«, RK »KARLOVČANKA« odel. 17.

METKOVIĆ
- knjižara »RAZVITAK«, OOUR »MALOPRODAJA«, Stjep. Filipovića bb.

PODR. SLATINA
- Robna kuća »SLATINKA«

RIJEKA
- »DISKO-BUTIK«, Ul. Križanićeva 1.
- knjižara IKRO »MLADOST«, Korzo 11.

PULA
- knjižara »MLADOST«, Trg Republike 3.
- knjižara »MATKO LAGINJA«, Trg bratstva – jedinstva 9.

SISAK
- Robna kuća »GRADSKI MAGAZIN«

NAŠICE
- Nakladni zavod »MATICE HRVATSKE«, Radićeva 23

VARAŽDIN
- Robna kuća »VAMA«, odel 766 Lenjinov trg 9

VINKOVCI
- Robna kuća »VINKOVČANKA«

VIROVITICA
- Robna kuća »TRGOCENTAR«, odel »Samouzbor« 2/I

VUKOVAR
- Robna kuća »VELEPROMET« – »VUKOVAR«, odel 103.

SLAVONSKI BROD
- knjižara »NARODNE NOVINE«, Stovarište veleprodaje

ZADAR
- knjižara »RAD«, Lole Ribara 6
- TRO »ZADRANKA«, Skladište br 7/69, Uvala Gaženice 23.

ZAGREB
- knjižara »MLADOST«, Prod 1 lica 30
- knjižara »MLADOST«, Petrinjska 2.
- knjižara ITRO »NAPRIJED«, br. 2, Trg Republike 17
- knjižara »PROSVETA«, Trg bratstva – jedinstva 5
- knjižara »TEHNIČKA KNJIGA«, br 1 Masarikova 17
- knjižara »TEHNIČKA KNJIGA«, Kačićeva 26

SLAVONSKA POŽEGA
- RO »POŽEŠKA DOLINA«, RK »SLAVONKA«, Nikole Demonje 5

MAKEDONIJA

SKOPLJE
- knjižara »MAKEDONSKA KNJIGA« 4 Trgovački centar
- knjižara »KULTURA« br 42 Pitu Guli 1

SLOVENIJA

DOMŽALE
- Robna kuca »NAPREDAK« Tolov trg 1

CELJE
- knjižara »PRIMORSKI TISK«, JLA 5

KRANJ
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA«, Majstrov trg 1

LJUBLJANA
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA« in galerija Titova 3
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA« Nazorjeva 3

MARIBOR
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA« Galerija ARS Gosposka 28

PTUJ
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA«

SLOVENJ GRADEC
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA« Glavni trg 8

TITOVO VELENJE
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA«

TOLMIN
- knjigarna »MLADINSKA KNJIGA«

SRBIJA
(van pokrajina)

ALEKSINAC
- knjižara BIGZ »KULTURA«, br 6, M Tita 133

ARANĐELOVAC
- knjižara »PROSVETA« JNA 2

BAJINA BAŠTA
- RO »KADINJAČA«, M. Tita bb

BEOGRAD
- Robna kuća »BEOGRAD«, odel 125, Terazije 15 – 23.
- Robna kuća »BEOGRAD«, br 2, Knez Mihailova 5.
- Robna kuća »BEOGRAD«, odel 137, Nušićeva bb, DRAKSTOR
- Robna kuća »BEOGRADANKA«, br 4 Masarikova 5
- Dečja robna kuca »BEOGRAD«, Trg Marksa i Engelsa
- knjižara »JUGOSLOVENSKA KNJIGA«, Knez Mihailova 2

BEOGRAD
- knjižara BIGZ »KULTURA«, Terazije 45
- knjižara BIGZ »KULTURA« 37 Bul revolucije 239
- knjižara BIGZ »KULTURA«, Požeška 61, BANOVO BRDO
- knjižara BIGZ »KULTURA«, Patrisa Lumumbe 46, KARABURMA
- knjižara BIGZ »KULTURA« S Vukosanovića 9 MILJKOVAC
- TRO »PAPIR« prodavnica »CERAK« Kosmajska 56a CERAK

NOVI BEOGRAD
- Robna kuća »MERKATOR« Palmira Toljatija 7
- knjižara BIGZ »KULTURA«, br 4 Narodnih heroja 11

ZEMUN
- Robna kuca »BEOGRAD« OOUR 1233 M Tita 13

OPNO MILANOVAC
- knjižara – prodavnica »SLOGA« OOK »MIROČ« M Tita bb

BOR
- Robna kuca »BEOGRAD« odel 2250 M Tita 2

ĆUPRIJA
- Robna kuca »MERKATOR« – ANGROPROMET Ul Cara Lazara 3

ČAČAK
- RO »PROSVETA« knjižara »BRANISLAV NUŠIĆ« M Tita 12

KNJAŽEVAC
- Robna kuca »BEOGRAD« OOUR 2750 Trg oslobođenja 2
- knjižara MR »NOTA« Karađorđeva 11

KRAGUJEVAC
- knjižara »PROSVETA«, Dom knjiga M Tita 54

KRALJEVO
- Prod »GVOŽĐAR« – »KOLOR« Cara Lazara 38

KRUŠEVAC
- Prod »UKRAS« OOUR »DEVA« Mirka Tomića 2

SRBIJA
(van pokrajina)

LESKOVAC
- knjižara BIGZ »KULTURA« br. 27, Južni blok 1.
- Samost. trgov. radnja – knjižara, Svetozara Markovića 102.

NIŠ
- knjižara »NOVA KNJIGA«, Dušanova 102.
- knjižara »GRADINA«, Prod. 2, M. Tita 38.
- knjižara »GRADINA«, Prod. 4, Vojvodova 74.
- knjižara »GRADINA«, M. Tita 113.

PARAĆIN
- Robna kuća »BEOGRAD«, odel. 2550, M. Tita 41.

POŽAREVAC
- Robna kuća »BEOGRAD« OOUR 3562, Trg oslobođenja 1.

SMEDEREVO
- knjižara »DUNAV« OOUR »PREHRANA«, Moše Pijade 12
- Samostalna knjižarska radnja, Ul. Karađorđeva 18.
- Prod. »DUNAV« – »GRAMO – BAR«, br. 222, Karađorđeva 14.

SVETOZAREVO
- knjižara BIGZ »KULTURA«, br. 41, M. Tita 14

ZAJEČAR
- Robna kuća »BEOGRAD«, br. 3150, Trg oslobođenja 20.

ŽITKOVAC
- knjižara BIGZ »KULTURA«, br. 18, M. Tita 13.

VOJVODINA

APATIN
- Robna kuća »PODUNAVLJE«, br. 55, M. Tita 6.

BAČKA PALANKA
- Robna kuća »IZBOR«, M. Tita 27 – 29.

BAČKA TOPOLA
- knjižara »FORUM«, br. 3, Rade Končara 4.

BELA CRKVA
- Prodavnica »DNEVNIK«-a

BEZDAN
- knjižara »VESELIN MASLEŠA« OOUR »PROSVETA«, M. Tita 45.

KOVAČICA
- knjižara »PROSVETA«, M. Tita 48.
- Robna kuća »PROGRES« OOUR »BUDUĆNOST«, M. Tita 46.

KLJAIĆEVO
- knjižara »PROSVETA«

NOVI SAD
- Robna kuća »NORK«, JNA 17
- knjižara »SVJETLOST«, br. 14, Zmaj Jovina 12.
- prodavnica »DNEVNIK«-a, Zmaj Jovina 11
- prodavnica »DNEVNIK«-a, Detelinara, Rumenački put 27.
- prodavnica »DNEVNIK«-a, LIMAN II, Ravanička 11.
- prodavnica »DNEVNIK«-a, Petrovaradin, Blok VIII.

STANIŠIĆ
- IRO »VESELIN MASLEŠA« knjiž. »PROSVETA«, Oslobođenja 95.

PADINJA
- TUTRO »PROGRES« OOUR »BUDUĆNOST« M. Tita 41.

PALIĆ
- Robna kuća »NAMATEKS« – »PALIĆ«, Horgoški put 71.

PANČEVO
- BIGZ »KULTURA«, br. 43, Žarka Zrenjanina 3
- knjižara – poslovnica »PANČEVO«, Ul. Oslobođenja 19.

RUSKI KRSTUR
- knjižara PK »PRVI MAJ« – »GAVRILO NAD«, M. Tita 76

SOMBOR
- knjižara »PAPIRUS« – »PROSVETA«, M. Tita 26.

SR. MITROVICA
- knjižara »ZMAJ JOVA«, br. 125, Trg bratstva – jedinstva 8.
- knjižara »BUDUĆNOST«, M. Tita 16.

SRBOBRAN
- knjižara »NAPREDAK«, Trg slobode 6.

SUBOTICA
- knjižara »MINERVA«, Prod. 1, 10. oktobra 4.

TEMERIN
- prodavnica »CENTROSLAVIJA« OOUR »TISA«, M. Tita 375.

VRŠAC
- Robna kuća »BEOGRAD« OOUR 1850, Trg pobede 7

ZRENJANIN
- knjižara »FORUM«, br. 5, M. Tita 19
- knjižara BIGZ »KULTURA«, br. 38, M. Tita 6.

NOVI BEČEJ
- TRO »POTISJE« knjižara »SVJETLOST«, M. Tita 1

U SLEDEĆEM BROJU

T. Majls

UBICE IZ OSTINA

Sa tog slučaja traper je prešao na ubistvo majora Tolivera. On je bio taj koji je Karltonu spomenuo da je zajedno sa majorom i njegovim pratiocem ujahao u grad i da su njih dvojica otišli kod gradonačelnika. Nikada se bivši južnjački poručnik Gas Džerold nije našao u nezavidnijoj situaciji nego toga dana. . .

JUGOBANKA

JUGOBANKA

DOĐITE DA SE DOGOVORIMO